

# ADVOCATENBLAD

nr. 6 | juli 2013

met bijlage  
Kronieken

## ‘OP DIT PUNT BEN IK ONVERZETTELIIK’

Nieuwe algemeen deken Walter Hendriksen over toezicht

### Dossier toezicht

- » Teevens toezicht: waar wringt de schoen?
- » Het alternatief van de Nederlandse Orde van Advocaten
- » Hoe anderen het doen: toezicht in het buitenland
- » De valkuilen voor deken

Sdu UITGEVERS

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN



# WEET U HOE UW FINANCIËLE TOEKOMST ERUIT ZIET?

Uw pensioen is natuurlijk erg belangrijk voor u! Maar wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen van de voorgenomen wetswijzigingen? Hoe ziet uw financiële toekomst en die van uw medewerkers er uit? En wat kan of moet u daar zelf aan doen?

Zo wordt per 1 januari 2014 de pensioenrichtleeftijd verhoogd van 65 naar 67 jaar. Ook worden per die datum de maximale opbouwpercentages en de afgeleide premiestaffels verlaagd. Daar bovenop volgt per 1 januari 2015 een aanpassing van de premieovereenkomsten: die moeten vanaf dat moment gebaseerd zijn op netto premiestaffels.

Heel veel veranderingen dus die op u afkomen en waar u wellicht iets mee moet. Wellicht. Want niet iedere wetswijziging betekent automatisch een wijziging van de pensioenregeling. Mochten er wel wijzigingen nodig zijn, dan is het van groot belang deze op tijd door te voeren. Anders kan namelijk sprake zijn van een belaste aanspraak.

Natuurlijk staan onze specialisten altijd voor u klaar om uw vragen te beantwoorden. Of uw specifieke situatie goed te bekijken. En de mogelijkheden voor uzelf en uw werknemers helder en transparant toe te lichten. Neem gerust contact met ons op!



**MUTSAERTS**  
KWALITEIT VERZEKERD



**Dossier toezicht**

16

## Valkuilen voor de deken

Klagers die bij dekenen aankloppen, zijn al boos. Niet zo gek dus dat de toezichthouders ook niet altijd buiten schot blijven. Waaraan toetst de tuchtrechter het optreden van de deken?

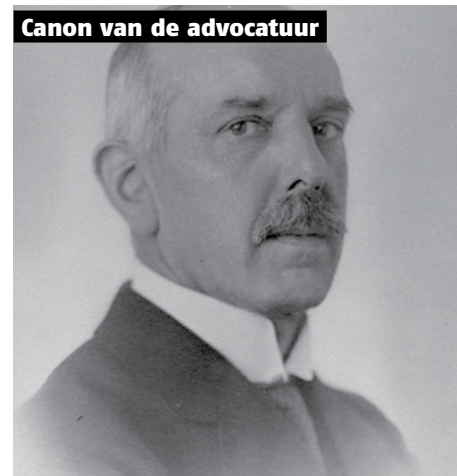


**Achtergrond**

26

## Officieren in het nauw

Officieren zitten in een moeilijk pakket. Ze moeten tegemoet komen aan hoge ambities van politici en tegelijkertijd bezuinigen. 'Zelf beoordelen ze hun werk met een zesje.'



**Canon van de advocatuur**

38

## Grondleggers van de advocatuur

Wie maakten de advocatuur tot wat die is? In de canon van de advocatuur presenteert het *Advocatenblad* de grondleggers van de beroepsgroep. Ditmaal: Johannes Drost: vader van de Advocatenwet.

### Actualiteiten

- 3 Van de deken: Verbinden
- 5 Column Matthijs Kaaks
- 7 L4L Op de bres voor homo's

### Dossier toezicht

- 8 Teevens toezichtstelsel
- 12 Toezicht over de grens
- 14 Teevens toezicht: niet effectief
- 16 Valkuilen voor de deken

### Cover

- 20 'In dit tijdsgewricht moet stevig worden onderhandeld'

### Reportage

- 24 Kennisdelende barista's

### Interview

- 30 'Literatuur vergroot je inlevingsvermogen'

### Zomer

- 32 Vakantiewerk

### Analyse

- 34 Samen het schip in

### Opinie

- 37 Certificaat financiële advocatuur

### Even oprissen

- 40 Civiele schadevergoeding na vrijspraak, hoe zit het ook alweer?

### Mediation

- 41 Kantoor in conflict

### HRM

- 42 Netwerken: samen voor jezelf

### Transfers

- 45 Wie, wat, waar

### Uitspraken

- 49 Van de Geschillencommissie
- 51 Van de tuchtrechter

## Colofon

93e jaargang

Het *Advocatenblad*, het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten, verschijnt 12 keer per jaar (elke laatste donderdag van de maand) en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De van de Orde onafhankelijke redactie stelt de inhoud samen, behalve Van de deken, Van de Orde en Tuchtrector.

**Hoofdredacteur**  
Robert Stiphout

**Journalistische redactie**  
Sabine Droogleeveer Fortuyn,  
Hedy Jak en Mark Maathuis

**Redactie**  
mr. K.A. Boshouwers  
mr. A. Groenewoud  
mr. M.R. Maathuis  
mr. R. Malewicz  
mr. C.C. Oberman  
mr. M.A.R.C. Padberg  
mr. L.H. Rammeloo  
mr. drs. Th.C. van Schagen  
mr. B.J.R. Van Tongeren

**Beeldredactie**  
Charlotte Helmer

**Vormgeving**  
Dimdim, Den Haag

**Correctie**  
Sandra Braakmann

**Druk**  
Senefelder Misset, Doetinchem

**Citeerwijze**  
*Adv.bl.* 2013-6, p.

**Aan dit nummer werkten mee**  
Lex van Almelo, Maarten Bakker, Erik Jan Bolsius, Paula Boshouwers, Jiri Büller, Walter Hendriksen, Sjoerd van der Hucht, Matthijs Kaaks, Jan Loorbach, Juriaan Mensch, Kim van der Meulen, Robert Sanders, Tatiana Scheltema,

Trudeke Sillevis Smitt, Ron Steemers, Dolph Stuyling de Lange, Flos Vingerhoets, Jolenta Weijers.

**Redactionele bijdragen**  
Bijdragen kunnen naar [redactie@advocatenorde.nl](mailto:redactie@advocatenorde.nl). Per 500 woorden leveren deze 1 opleidingspunt op. De redactie heeft het recht bijdragen in te korten.

**Sdu Uitgevers**  
Gert Jan Schinkel (uitgever)  
Sandra Kroon (directeur Legal, Tax & Regulatory)

**Advertenties**  
Fenneke van der Schee en

Angela Bruins (media adviseurs) 070-378 05 62  
[www.bereikdejurist.nl](http://www.bereikdejurist.nl),  
[advertentie.juridisch@sdu.nl](mailto:advertentie.juridisch@sdu.nl),  
Inzendtermijn:  
nr. 7, 10 juli 2013  
nr. 8, 14 augustus 2013

**Abonnementen**  
Per jaar: 222,50 euro jaar (incl. verzend- en administratiekosten).  
Studenten: 111,25 euro.  
Jaarbanden: 39,95 euro (excl. verzendkosten).  
Losse nummers: 30 euro (excl. verzendkosten).  
Alle bedragen zijn excl. btw.

**Adreswijzigingen**  
Sdu Uitgevers klantenservice,  
070-378 98 80, Postbus 20014,  
2500 EA Den Haag, [www.sdu.nl/service](http://www.sdu.nl/service); adreswijzigingen van advocaten: [adres@advocatenorde.nl](mailto:adres@advocatenorde.nl)

**Bureau van de Orde**  
Neuhuyskade 94, 2596 XM  
Den Haag Postbus 30851,  
2500 GW Den Haag [info@advocatenorde.nl](mailto:info@advocatenorde.nl)  
070 - 335 35 35  
Helpdesk: [helpdesk@advocatenorde.nl](mailto:helpdesk@advocatenorde.nl)  
070 - 335 35 54

ISSN 0165-1331

Omslagfoto:  
Jiri Büller

**HO**  
PRINT

Nederlands  
**Uitgeversverbond**  
Groep uitgevers voor vak en wetenschap

## Van de redactie Big Teeven

Dat Big Brother iedereen, en dus ook of misschien wel juist advocaten, in de gaten houdt, is na de onthullingen van NSA-klokkenluider Edward Snowden wel duidelijk. De vraag in Nederland is nu of Big Brother advocaten ook mag controleren.

Op 4 juni ontvouwde de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD) zijn plannen voor het toezicht op advocaten. Op een groot aantal punten bleek hij de Nederlandse Orde van Advocaten tegemoet te zijn gekomen. Maar juist op het punt van de onafhankelijkheid van de advocatuur niet en dat is tegen het zere been van advocaten en van de Orde in het bijzonder.

In dit *Advocatenblad* gaat het dan ook over toezicht, toezicht en nog eens toezicht. In het dossier toezicht kunt u lezen waar de schoen wringt, wat de Orde voor ogen heeft, hoe het toezicht in andere landen is geregeld en hoe de dekens presteren. Niet in de laatste plaats laat ook de nieuwe algemeen deken (voor het eerst in die functie) van zich horen. Walter Hendriksen toont zich op het punt van toezicht 'onverzettelijk', zie het interview op pagina 20.

Duidelijk is wel dat de 'strijd' nog niet is gestreden. In de Tweede Kamer tekent zich een meerderheid af voor de plannen van de staatssecretaris. Maar dan is er ook nog een Eerste Kamer en juist die legt het voorstel langs de rechtsstatelijke meetlat. Zou het kunnen dat de senatoren het alternatieve toezichtplan van de Orde passender vinden voor onze rechtsstaat?

Zeker is al wel dat momenteel geschiedenis wordt geschreven in de advocatuur. Eigenlijk net zoals in de jaren veertig van de vorige eeuw toen een commissie onder leiding van Johannes Drost de Advocatenwet ontwierp. Drost is de eerste erfplater in de canon van de Advocatuur, die vanaf nu in het *Advocatenblad* is te vinden (zie 'Vader van de Advocatenwet' op pagina 39). Dit in aanloop naar het honderdjarig bestaan van het *Advocatenblad* in 2018. Benieuwd of de staatssecretaris zoveel advocatengeschiedenis schrijft dat ook hij ooit in deze canon wordt opgenomen. De titel boven dat artikel ligt voor de hand: Big Teeven.

Robert Stiphout

# Forse toename aantal tuchtzaken



2012: Raad van Discipline buigt zich over zaak-Moszkowicz

Foto: Evert Elzinga/ANP

Trudeke Sillevius Smitt

In 2012 zijn zeventien procent meer nieuwe zaken binnengekomen bij de raden van discipline dan het jaar ervoor. In het jaarverslag schrijven de tuchtcolleges: 'De raden dreigen te bezwijken onder de last, omdat de financiële bijdrage van het Rijk nog altijd bevroren is op het niveau van 2009.' Kwamen er toen jaarlijks 1050 zaken binnen, in 2012 waren dat er 1400. De huidige gemiddelde doorlooptijd van ongeveer acht maanden zal hierdoor gaan oplopen. 'De raden kunnen de weigering van de minister om de stijging van de instroom sinds 2009 mee te financieren maar moeilijk rijmen met het enthousiasme waarmee aan striktere wetgeving voor toezicht wordt gewerkt,' zo staat in het voorwoord.

Van de 1131 tuchtrechtelijke oordelen die de raden van discipline in 2012 gaven, luiden er 690 ongegrond of niet-ontvankelijk. De raden verklaarden 441 klachten

(deels) gegrond. Dat is 39 procent van alle oordelen. Ter vergelijking: in 2011 lag het aantal gegronde klachten op 48 procent. Het grootste deel van de gegronde klachten betrof eenmalige en/of kleinere vergrijpen waarvoor geen maatregel of een waarschuwing werd opgelegd. De raden deelden 117 (in 2011: 111) berispingen en voorwaardelijke schorsingen uit. Zestig keer mocht een advocaat tijdelijk zijn beroep niet uitoefenen omdat hij onvoorwaardelijk werd geschorst en dertien advocaten werden geschrapt.

Van de ruim zeventienduizend Nederlandse advocaten kreeg zo'n twee procent te maken met een – lichtere of zwaardere – ongunstige beslissing van een raad van discipline. Dat percentage is ongeveer gelijk aan dat van 2011.

Het hoogste tuchtcollege, het Hof van Discipline, had te maken met een stijging van dertien procent van het aantal zaken. De hoogste tuchtrechter sprak 24 onvoorwaardelijke schorsingen uit, tegen 22 in >>

## Citaat

**'Je kunt de staat wel lekker wantrouwen, maar wie waakt er dán over onze veiligheid?'**

Volgens commentator Gertjan van Schoonhoven is wantrouwen jegens overheden op zijn plaats, maar de controle moet komen van gekozen politici en niet van klokkenluiders als Edward Snowden, 15 juni 2013 (*Elsevier*).

» 2011. Zes schrappingen werden door het hof bekrachtigd (in 2011 waren dat er vier).

De meeste tuchtrechtelijke tikken werden uitgedeeld voor ondermaats presteren, gevolgd door overtredingen van de financiële regels en slechte communicatie.

## Ordebericht

# Jaarcongres 2013

*Datum:* vrijdag 27 september 2013

*Locatie:* Theater Spant! te Bussum

*Aanvang:* 12.00 uur

Combinatie advocaat + stagiaire  
speciaal tarief: 200 euro (ex. btw).

*Aanmelden via:*

[www.jaarcongres.advocatenorde.nl](http://www.jaarcongres.advocatenorde.nl)



*In het slotdebat:* Wim Anker (Anker & Anker Strafrechtadvocaten), Margo Trappenburg (Raad van Advies van de Orde) en de voorzitter van de Orde van Medisch Specialisten Frank de Grave: 'Dat het gezag van professionals niet langer vanzelfsprekend is, ondervinden niet alleen advocaten. (...) Uiteindelijk oordeelt de consument op kwaliteit. Iedere professional moet daarom iets hebben van "ik wil de beste zijn". Maar die professionele trots uitdragen, dat is in de huidige maatschappelijke omstandigheden niet altijd even makkelijk.' (Lees het hele interview met Frank de Grave op [www.jaarcongres.advocatenorde.nl](http://www.jaarcongres.advocatenorde.nl)).

**We zien u graag op 27 september!**

## Van de deken

# Verbinden



## Walter Hendriksen

Net als Jan Loorbach drie jaar geleden mag ik mijn eerste bijdrage voor het *Advocatenblad* in mijn laatste dagen als deken in spe schrijven. Het afgelopen halfjaar ben ik voor een groot deel door Jan klaargestoomd voor het dekenaat en ik ben klaar om het stokje van hem over te nemen. De Algemene Raad is nog even ervaren als toen Jan begon en het bureau is nog even deskundig. Ik ben vereerd om in zijn voetsporen te treden en de advocatuur te mogen vertegenwoordigen als landelijk deken. Jan Loorbach heeft zich in de afgelopen jaren een goed en betrokken bestuurder getoond, zowel binnen als buiten de advocatuur.

In de aanloop naar mijn dekenaat heb ik diverse gesprekken gevoerd met belangrijke stakeholders en advocaten. Mij is in die rondgang vooral opgevallen dat de advocatuur er toe doet.

Voor Jan waren de belangrijkste thema's uit het door zijn voorganger Willem Bekkers opgezette ambitieuze programma: toegang tot rechtshulp, de beroepsopleiding en het toezicht op de advocatuur (in die volgorde). Dat laatste onderwerp doet juist op dit moment veel stof opwaaien. Zelfs de Nationale ombudsman doet daarbij een duit in het zakje.

Anders dan wij bepleit(t)en heeft de staatssecretaris het wetsvoorstel – vrijwel – ongewijzigd aan de Tweede Kamer aangeboden. Jan heeft zijn uiterste best gedaan dat te voorkomen. Hij heeft altijd scherp op het netvlies gehad dat een te grote mate van overheidsbemoeienis met de advocatuur de onafhankelijkheid van diezelfde advocatuur bedreigt en daarmee op rechtsstatelijke bezwaren stuit. Dat is meer dan alleen een theoretisch

dilemma; het merendeel van door advocaten behandelde zaken betreft procedures tegen de staat. Indien diezelfde staat belast zou zijn met inhoudelijk toezicht over de advocatuur bestaat het risico dat bij de rechtzoekende twijfel ontstaat over de vraag of zijn informatie wel veilig is bij zijn advocaat.

De weerstand tegen de plannen van de overheid is niet gelegen in enig eigen belang van de advocaat, maar in het belang van de cliënt. Het is onze taak te vermijden dat onze vrijheid en onafhankelijkheid in de uitoefening van het beroep in gevaar kunnen komen. Dat het toezicht voortdurende aandacht heeft en altijd voor verbetering vatbaar is, staat vast. Dat de advocatuur een eigen verantwoordelijkheid heeft haar onafhankelijkheid ten behoeve van de rechtzoekenden te waarborgen evenzeer. Voor welk probleem de plannen van de staatssecretaris een oplossing zijn, valt door mij niet te begrijpen.

Als balie moeten wij onze meerwaarde en de kwaliteit van de advocatuur uitdragen. Het thema van ons jaarcongres is niet voor niets: *B the best*, laat het zien! Het is mijn doel die verbinding na te streven. De kwaliteit van de advocatuur hangt ook samen met de betrokkenheid van de Orde. Daarom zal ik mij de komende periode inzetten voor een doelmatige en doeltreffende Orde. Ook hier wil ik inzetten op verbinding. Verbinding met individuele advocaten, kantoren groot en klein, verbinding met lokale Ordes.

Net als voor Jan indertijd ligt er nu voor mij een hoop werk in uitvoering klaar. Ik zie uit naar een goede samenwerking.

## Digitaal procederen en verkorte doorlooptijden

### KEI wordt concreet

‘De laatste jaren heb ik al diverse stappen gezet om verbeteringen in de rechtspraak door te voeren. Met de Raad voor de rechtspraak ben ik van mening dat we niet meer kunnen volstaan met de geleidelijke vernieuwing die tot nu toe plaatsvindt. De raad en ik willen daarom innovatie van de rechtspraak bijzondere aandacht geven in deze kabinetsperiode.’ Dat schreef Ivo Opstelten, VVD-minister van Veiligheid en Justitie op 11 juni in een brief aan de Tweede Kamer over het programma Kwaliteit en Innovatie rechtspraak (KEI).

De wetgeving die Opstelten nu voorbereidt, ziet toe op de introductie van één nieuwe basisprocedure in het civiele procesrecht. Daarnaast zal de mondelinge behandeling in het civiele procesrecht een andere invulling krijgen, zo schrijft

Opstelten. ‘Ik ben voornemens de rechter nog meer ruimte te bieden.’ Ook wil hij digitaal procederen verplichtstellen voor ‘kort gezegd professionele partijen’ en bestaande civiele procedures vereenvoudigen. Dat zal gebeuren door de invoering van één uniforme procesinleiding waardoor het onderscheid tussen dagvaardings- en verzoekschriftprocedures vervalst.

Partijen dienen ook zelf een steentje bij te dragen om tot de beoogde verkorte doorlooptijden te komen, zo blijkt uit de brief. Hoewel zij zelf mogen bepalen of (en deels wanneer) zij een procedure beginnen, mag vanaf het moment dat partijen ‘het publieke terrein van rechtspraak betreden van hen worden verwacht dat zij naar vermogen meewerken aan een

vlot verloop van de procedure’. Opstelten wil daarom de regiefunctie van de rechter versterken, met als uitgangspunt: een eenvoudig proces waar het kan, een uitgebreidere behandeling waar nodig.

Vanwege de ingrijpende effecten die deze plannen met zich mee brengen, zal Opstelten zoeken naar ‘inbreng van kennis en expertise van deskundigen uit het veld’. Ook wordt de Nijmeegse hoogleraar Alfred Hammerstein voorgedragen als regeringscommissaris, wegens zijn ‘bijzondere juridische expertise en praktijkervaring op het terrein van het burgerlijk procesrecht en het bestuursprocesrecht’. Het streven is om de wetsvoorstellen tegen het einde van het jaar aan de Raad van State te kunnen voorleggen, aldus de minister.

(advertenties)

## De toezichthouder op bezoek? Serveert u koekjes of tegenbewijs?

Grant Thornton Forensic & Investigation Services B.V. is ervaren specialist in forensic accounting en forensic IT. Wij maken actief gebruik van de kennis en expertise van collega's uit ruim 120 landen van het Grant Thornton International-netwerk. Wilt u meer weten? Kijk op onze site: [www.gt.nl/fis](http://www.gt.nl/fis)

### Neem contact op met één van onze partners:

Peter Schimmel: T 020 - 547 57 57  
Mark Hoekstra: T 010 - 270 51 51  
E [gtfis@gt.nl](mailto:gtfis@gt.nl)



**Grant Thornton**  
An instinct for growth™

## Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,  
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen L.L.P.  
Postbus 619, 7550 AP HENGELO  
Telefoon 074 - 259 38 67  
Fax 074 - 259 38 68  
[www.blankestijnoortman.nl](http://www.blankestijnoortman.nl)



TOGA  
*atelier*  
S c h o u t

**Kwaliteit met oog voor detail**



[www.toga-atelierschout.nl](http://www.toga-atelierschout.nl)

[info@toga-atelierschout.nl](mailto:info@toga-atelierschout.nl)



Industrieweg 51  
3044 AS Rotterdam  
Tel.: 010 245 07 66  
di t/m vr 9:00 - 17:30

## Ordebericht

## Relatiedag 'Wwft'

FIU-Nederland & de Nederlandse Orde van Advocaten nodigen u uit voor de 'Relatiedag FIU-Nederland Advocaten'. De bijeenkomst staat in het teken van de meldketen, het herkennen en melden van ongebruikelijke transacties in het kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en de rol van de advocatuur in het bestrijden van witwassen en terrorismefinanciering.

Op basis van de Wwft zijn advocaten bij wet verplicht om (voorgenomen) ongebruikelijke transacties te melden bij FIU-Nederland. Dit onderwerp heeft zowel in lokaal als in Europees verband steeds nadrukkelijker de aandacht. Om meer inzicht te krijgen in het belang van uw meldingen en wat hier vervolgens mee wordt gedaan, hebben wij een passend programma samengesteld (zie het programma via [www.wvhlive.nl/fiu](http://www.wvhlive.nl/fiu)).

**We zien u graag 5 september in Nieuwegein.**

**Datum:** donderdag 5 september 2013  
**Locatie:** NBC Congresscentrum te Nieuwegein  
**Aanvang:** 13.15 uur registratie en ontvangst  
 14.00 uur start plenaire sessie  
**Borrel:** 17.00 uur  
**Registreren via:**  
[www.wvhlive.nl/fiu/registratie](http://www.wvhlive.nl/fiu/registratie)

## Agenda

### Kleine Kantorendag 2013

Heeft het kleine advocatenkantoor nog toekomst? Dat is het thema van de Kleine Kantorendag 2013 die op vrijdag 28 juni plaatsheeft in Hotel Almere, in Almere. De dag begint met een verkenning van de ontwikkelingen en trends, gevolgd door lezingen over het werven van nieuwe opdrachten en de juridische gevolgen van het verplichte digitale dossier. 's Middags kan men kiezen uit verschillende workshops. De dag wordt om 17.30 uur afgesloten met een borrel. Kijk hier (<http://www.kleinekantorendag.nl/content/programma>) voor het volledige programma.

## Column

### Amsterdams mausoleum

Matthijs Kaaks



Volgens de architecten heeft het nieuwe Gerechtshof Amsterdam 'een vriendelijke, duurzame en tegelijkertijd representatieve uitstraling' gekregen. Representatief. Na 180 jaar Prinsengracht was het hof daar kennelijk aan toe.

Natuurlijk is daar de luxe jachthaven waar president Herman van der Meer's ochtends zijn teakhouten sloep kan aanleggen. Maar met representatief bedoelt de architect vooral de orgie van Italiaans marmer waarmee elke meter van de publieke ruimte is gevuld.

Mijn cliënten deinsden vorige week geschokt terug in de entree van marmer en spiegels. 'Een Noord-Koreaans mausoleum,' fluisterde iemand. Ik zag vooral een reusachtige badkamer, waar de raadsheren elk moment tevoorschijn konden springen, gekleed in een klein handdoekje. Een prima plek om de staatsgevaarlijke Dries van A. en Ruud L. te vervolgen voor het verklappen van de massavernietigingswapens.

Een sublieme locatie ook voor het Laatste Oordeel. De eschatologische visioenen die het interieur oproept, zal ik hier maar niet beschrijven. Mocht de Italiaanse oud-president Silvio Berlusconi in appèl gaan forumshopen, dan maakt Amsterdam in elk geval een reële kans.

Om cliënten enigszins op hun gemak te stellen, bood ik ze een kop koffie aan. De koffiëcorner ter grootte van een gemiddelde garderobe bleek weggestopt onder de roltrap. Waar je een

representatieve Italiaanse espressomachine zou verwachten, staat een grote stalen tank slappe filterkoffie, die kennelijk is overgenomen uit een failliete hockeykantine. Hier viel het hof door de mand. We zien hoe een 165 miljoen euro kostend gebouw, waarvan de aanbesteding dateert van vóór de kredietcrisis, reeds bij de opening door neergang is aangetast.

Boven aangekomen, bleek deze observatie juist. In de hal van de zittingszalen rijzen grote marmeren sarcophagen uit de vloer die dienen als zitmeubel. De hoekige stenen kolossen zijn omwikkeld met rood-wit geblokte tape, waarmee normaliter een *locus delicti* pleegt te worden afgezet. De bode legde uit waarom. Bezoekers die moeite hebben door al het marmer enig perspectief te zien, stoten hun schenen tegen de harde rand. Representatief voor de hoekigheid van het recht. Een waarschuwing ook: 'Dan had je maar niet in appèl moeten gaan.'

Hoe zit het eigenlijk met die 'vriendelijke uitstraling'? Vriendelijk, dat zijn de bodes. Op hen had de architect gelukkig geen vat. Het was een troost hen terug te zien. Ze hadden briefjes opgehangen bij de entree om ingang en de uitgang van elkaar te kunnen onderscheiden. En toen het publiek na de zitting met pijnlijk zitvles naar buiten kwam, raadde de bode meelevend aan de volgende keer een kussentje mee te nemen. Of een handdoek.

Advocaat zoekt  
gerechtsdeur-  
waarder die meer  
kan betekenen!

vindt!

## DE KRACHT VAN EEN LANDELIJKE DEKking, MET DE SERVICE VAN EEN LOKALE PARTNER.

De SGH Groep, Gerechtsdeurwaarders en Incasso, is een samenwerkingsverband tussen een breed netwerk van kantoren. Gezamenlijk biedt de SGH de advocatuur landelijke dekking, met als toegevoegde waarde een sterke regionale binding en een persoonlijke service. Een mentaliteit die staat voor resultaat en kwaliteit!

De gerechtsdeurwaarders van de SGH Groep hebben een No Nonsense instelling, zijn actief en ondernemend. Ze spreken uw taal en staan dag en nacht voor u klaar. Zo zijn bijvoorbeeld uw exploten binnen 3 dagen betekend. En als u exploten, in geval van spoed, voor 11.00 uur aanlevert, worden deze dezelfde dag nog betekend!

Samenwerken met de SGH betekent meer!  
Kijk nu op [www.sgh-groep.nl](http://www.sgh-groep.nl).



## Actualiteiten

### Gesprek mét prijskaartje

Advocaten mogen geld vragen voor een eerste, oriënterend gesprek zonder daar eerst afspraken over te maken. Dat blijkt uit een uitspraak van de tuchtrechter van de raad van discipline van 24 mei jl.

Na een eerste gesprek met een advocaat kreeg een rechtzoekende een rekening van 271,20 euro. De tuchtrechter vond dit terecht. De vrouw mocht niet verwachten dat het gesprek gratis was. Ze had kunnen en moeten navragen of er kosten aan waren verbonden.

De vrouw had samen met drie collega's op 19 mei 2011 een gesprek met de advocaat. Een uitblijvend salaris en een tegen hen aangevraagde ontslagvergunning waren onderwerp van het gesprek. Aan het eind van de bijeenkomst zijn de mogelijke kosten voor rechtsbijstand besproken. Een dag later heeft de werknemster telefonisch laten weten dat zij en haar collega's niet met de advocaat in zee wilden gaan. De advocaat stuurde een rekening voor

een bedrag van 271,20 euro.

In verband met deze vordering diende de rechtzoekende een klacht in bij de raad van discipline in Arnhem. De rechter keek naar de door de advocaat betrachtte zorgvuldigheid en oordeelde dat het gesprek inhoudelijk is geweest. Daarom is er volgens de rechter geen enkele reden waarom de vrouw 'mocht veronderstellen dat het gesprek gratis zou zijn'. Volgens de uitspraak had zij zelf kunnen en moeten nagaan bij de advocaat of, en zo ja, hoeveel het gesprek zou kosten.

De werknemster heeft tegen de uitspraak verzet aangetekend. 'Deze kwestie toont het belang aan van het maken van goede afspraken vooraf', zegt AR-lid Diane de Wolff van de Nederlandse Orde van Advocaten. 'Mensen vragen tegenwoordig regelmatig om een "oriënterend" gesprek en denken dat ze daarmee uit de kosten blijven. Misverstanden daarover kun je beter vooraf uit de wereld helpen.'

### Duitse advocatuur in 2030

Lex van Almelo

De *Deutscher Anwaltverein* (DAV), presenteerde op haar jaarvergadering begin juni een toekomststudie naar de juridische dienstverlenersmarkt in 2030. Wat voorspelt de DAV?

Volgens Franz Peter Altemeier van de DAV heeft de Duitse advocaat nog een dominante positie in gerechtelijke en buitengerechtelijke procedures. In 2030 zal hooguit hier en daar nog een eenpitter te vinden zijn, die zich moet specialiseren. Onder de koepel van de DAV vormen zij netwerken met andere specialisten. Zo kunnen zij als huisadvocaat van kleine ondernemingen het hoofd boven water houden.

De consument is volgens de Duitse toekomstvisie vooral aangewezen op goedkope standaardadviezen die juridische ondernemingen van niet-

advocaten online leveren. Een groot deel van de juridische kennis verdwijnt uit het hoofd van de advocaten naar de zogeheten *cloud*, de informatieopslag op internet. Grote ondernemingen zullen hun afdeling Juridische Zaken vervangen door een inkoopmanager met een juridische achtergrond, die een totaaloplossing bestelt bij een bedrijf dat het juridisch projectmanagement overneemt.

De eerstkomende jaren beconcurreren advocaten vooral elkaar, dus zijn een duidelijke focus en goede marketing geboden. Daarna komt de concurrentie van buitenaf. Uiteindelijk leidt de liberalisering van de juridische dienstverleningsmarkt tot meer kansen voor de juridisch ingewikkelde adviezen. Door een schaarste aan juristen beginnen de tarieven rond 2030 weer te stijgen, voorspelt de DAV.



L4L

# Op de bres voor homo's

In Kameroen worden homo's vervolgd. Advocaat Michel Togu  staat ze bij en wordt daarom zelf bedreigd. De associatie met homo's kan je de kop kosten.

Tatiana Scheltema

‘Monsieur Togu , als u niet stopt met het verdedigen van homo's verkrachten we uw kinderen zodat ze ook homo worden. Dan begrijpt u zelf hoe schadelijk homo's zijn voor onze maatschappij.’ Of: ‘Mevrouw Togu , u moet kiezen wie van uw kinderen we opofferen om u te dwingen uw echtgenoot ervan te overtuigen dat hij ophoudt met zijn smerige werk.’

Wie deze e-mails stuurt, dat weet Michel Togu  niet, vermoedens heeft hij wel. ‘Ik kan niet bewijzen dat ze van de overheid komen. Ik vraag me wel af waarom het politieonderzoek naar de herkomst van de berichten niet van de grond komt,’ zegt Togu . Vanwege de bedreigingen verblijven zijn vrouw en kinderen inmiddels in de Verenigde Staten.

Togu  is, samen met advocaat Alice Nkom van de Associatie ter Verdediging van Homoseksuelen en Lesbiennes (ADEFHO), een advocaat die verdachten van homoseksualiteit bijstaat. Vorige maand was Togu  in Amsterdam bij een internationale conferentie over de rechten van homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders (LGBT). Hij werd door



Michel Togu : ‘Homofobie is diepgeworteld.’

Foto: L4L

verklaarden herhaaldelijk dat alleen mensen die in het openbaar en op heterdaad op seksuele handelingen worden betrapt strafbaar zijn. Maar uit het rapport *Guilty by Association* van Human Rights Watch blijkt dat de wet veelvuldig wordt misbruikt.

‘Homofobie is dermate diepgeworteld in onze maatschappij dat zelfs maar de associatie met homo's je de kop kan kosten,’ zegt Togu , wiens zaken als case-study's zijn opgenomen in het rapport. De politie maakt zich schuldig aan uitlokking, en chantage en afpersing zijn aan de orde van de dag: bijvoorbeeld door via een site voor homo's een afspraak te maken en vervolgens te dreigen met aangifte. ‘Gezien het hoog aantal onterechte aanhoudingen en daaropvolgende veroordelingen nemen slachtoffers van deze vorm van afpersing geen risico's en betalen hun afpersers forse bedragen,’ aldus het rapport.

Ook van de rechter hebben verdachten van homoseksualiteit weinig te verwachten. Hoewel bewijs in dit soort zaken vaak ontbreekt of bekentenissen na foltering zijn verkregen, achtte een rechter het feit dat een verdachte de likeur Baileys dronk voldoende aanwijzing om tot een veroordeling te komen.

oud-politicus van D66 Boris Dittrich, nu directeur pleitbezorging seksuele minderheden van Human Rights Watch, in contact gebracht met L4L.

Minstens 28 mensen werden in de afgelopen drie jaar vervolgd voor het ‘plegen van seksuele handelingen met mensen van hetzelfde geslacht’. Volgens artikel 347 bis van het Kameroense Wetboek van Strafrecht staat daar een gevangenisstraf op van vijf jaar. Met het wetsartikel schendt Kameroen de internationale verdragen waaraan het zich heeft gecommitteerd. Kameroense autoriteiten

(advertenties)

**Haarlem - Haarlem - Haarlem**

**gezocht samenwerking  
in/onder  
kostenmaatschap**

Reacties onder vermelding van nr. 94820  
naar de redactie van dit blad.

**ALT KAM BOER** ADVOCATEN

**CIVIELE CASSATIE ?**

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag  
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97  
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

# Teevens toezichtstelsel

De staatssecretaris paste zijn wetsvoorstel aan na kritiek uit de Tweede Kamer en van de Orde van Advocaten. Toch is de advocatuur niet tevreden. Waar wringt de schoen?



Foto: Arie Kievit

Volgens staatssecretaris Teeven kan toezicht niet alleen aan de advocatuur worden overgelaten.

Hedy Jak

**H**et is volgens staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD) noodzakelijk om extern toezicht op de advocatuur te organiseren. De samenleving heeft belang bij een goed functionerende advocatuur en dit belang 'kan niet alleen aan de sector worden overgelaten' schrijft de staatssecretaris in zijn derde nota van wijziging bij het wetsvoorstel herziening toezicht advocatuur. Zijn voornaamste bezwaar op de huidige toezichtsituatie ligt in het volgens hem ontbreken van een onafhankelijke blik van buitenaf. Dat zou volgens het ministerie de schijn kunnen wekken van interne geslotenheid, belangenverstrengeling of mogelijke vooringenomenheid.

Verder is de inrichting van het bestaande toezicht volgens Teeven achtergebleven bij ontwikkelingen als de groei van het aantal tuchtklachten en een stijging van het aantal tuchtklachten in de afgelopen jaren. Toch zijn het niet de incidenten met advocaten die aanleiding waren voor de inrichting van het nieuwe toezicht, maar is dat vooral de overtuiging 'dat ook het toezicht op advocaten moet voldoen aan hedendaagse criteria als onafhankelijkheid en uniformiteit'. En daar moet

volgens de staatssecretaris een college van toezicht in voorzien.

In dit college van toezicht schuilt al tijden de crux. De staatssecretaris zet sinds begin 2011 in op een onafhankelijk toezicht op de advocatuur door collegeleden van buiten de advocatuur. Maar de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) vindt dat de verantwoordelijkheid bij een systeemtoezichthouder moet liggen. Een partij dus die losstaat van de beroepsgroep én de overheid. Niet alleen de NOvA had kritiek, ook vanuit de Tweede Kamer klonk protest op Teevens oorspronkelijke wetsvoorstel. Zodoende paste hij zijn voorstel aan in een derde nota van wijziging begin juni 2013, om op bepaalde punten tegemoet te komen aan verzoeken en suggesties. Eén van de

## Meer toezicht

- 'Toezicht over de grens' op pagina 12
- Opinie van de Orde op pagina 14
- 'Valkuilen voor de deken' op pagina 16



'De advocaat is er voor de burger, zo nodig tegen de overheid in.'

## Arthur Docters van Leeuwen 'Dit is geen toezichtpolitiek, maar machtspolitiek'

In 2010 adviseerde Docters van Leeuwen de Nederlandse Orde van Advocaten om het toezicht op advocaten te verbeteren. In zijn advies *Het bestaande is geen alternatief. Een verkenning naar verbeteringen in het toezicht op de advocatuur* doet hij aanbevelingen. Docters van Leeuwen: 'De advocaat is er voor de burger, zo nodig tegen de overheid in. Daar hoort geen zwaar opgetuigd toezicht van

diezelfde overheid bij. Van misstanden die dit heftige ingrijpen zouden rechtvaardigen is nog steeds niets gebleken. Het doel is dus niet overheidstoezicht ter voorkoming van misstanden maar overheidscontrole van een vrije beroepsgroep. Door de beoogde controle zal de advocaat minder direct ten dienste van de burger kunnen staan. Dit is dus geen toezichtpolitiek, maar machtspolitiek.'

belangrijkste wijzigingen met betrekking tot zijn eerdere plan is om in het college (bestaande uit drie leden) één advocaat te benoemen als lid. De meerderheid blijft uit niet-advocaten bestaan. Volgens Teeven is voldoende kennis vanuit de advocatuur verzekerd in het college, terwijl de onafhankelijkheid blijft gewaarborgd. De NOvA denkt daar anders over (zie ook 'Teevens toezicht: niet effectief' op pagina XX).

De NOvA vindt dat door het instellen van een college van toezicht de advocatuur afhankelijk van de overheid wordt. De Orde redeneert dat zij weliswaar leden kan aandragen, maar dat de minister de bevoegdheid houdt om 'op zwaarwegende en te motiveren gronden' leden te weigeren. Teeven brengt daar tegenin dat de minister niet de bevoegdheid heeft

andere kandidaten als lid van het college aan te wijzen; dat ligt primair bij de Orde.

### Inzage dossiers

Dat alle collegeleden inzage kunnen krijgen in gegevens van de cliënt, is een ander bezwaar van de Orde op het plan van Teeven. Maar op dit onderdeel doet de staatssecretaris geen concessies. Volgens hem is het nu ook al praktijk dat niet-advocaten toegang krijgen tot advocatendossiers, bijvoorbeeld wanneer deken de expertise van deskundigen inschakelen als zij zelf niet kunnen beoordelen of een advocaat adequaat handelt. Ook kaart Teeven in zijn nota de 'vliegende brigade' van de NOvA aan, die op verzoek van de deken onderzoek kan verrichten naar de praktijkvoering van advocaten. In deze brigade zit bijvoorbeeld een accoun-

tant – volgens Teeven een voorbeeld van afgeleide geheimhoudingsplicht. De mogelijkheid voor het college om niet-advocaten te belasten met de uitoefening van het toezicht verschilt volgens Teeven dan ook niet wezenlijk van deze brigade. 'De niet-advocaten die aldus te werk gaan, handelen onder auspiciën, op aanwijzing en onder verantwoordelijkheid van het toezichthoudende orgaan, terwijl op hen een afgeleide geheimhoudingsplicht rust.'

De staatssecretaris vindt de vrees dat de overheid toegang krijgt tot advocatendossiers in dit licht niet terecht. De Orde schrijft daarover in een persbericht: 'het college van toezicht krijgt inzage in cliëntgegevens en voor hen geldt niet de geheimhoudingsplicht die voor advoca-

## Britta Böhler

### 'Advocaten moeten zelf toezicht houden'

Britta Böhler, hoogleraar Advocatuur aan de Universiteit van Amsterdam doet momenteel een vijfjarig onderzoek naar de kernwaarden van de advocatuur, zoals onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid. Böhler: 'Met deze derde nota van wijziging zijn de fundamentele bezwaren die ik had, niet veranderd. Leden van het college van toezicht worden nog steeds door de staat benoemd en er is een probleem met de advocatuurlijke geheimhoudingsverplichting. Er kan één advocaat in het college komen,

maar er wordt niet geschreven dat de advocaat er daadwerkelijk in komt. Bovendien moet die advocaat ook in de Hoge Raad zitten, wat de keuze beperkt. En met één advocaat in het college is de advocatuur in een minderheid vertegenwoordigd. Mijn uitgangspunt is dat advocaten zelf toezicht moeten houden. Zelfregulering is een randvoorwaarde voor een onafhankelijke advocatuur. De deskundigheid is dan gewaarborgd, de beroepsethiek kun je alleen beoordelen als je zelf in het beroep hebt gezeten.'



'Je moet zelf in het beroep hebben gezeten.'

ten geldt. De privacy van cliënten is dus niet langer gewaarborgd.'

### Klachten

De staatssecretaris is teruggekomen op zijn eerdere idee om klachten over advocaten niet meer bij de deken te beleggen, maar rechtstreeks bij de tuchtrechter te melden. De functie van deken in het bestaande toezicht blijft gehandhaafd. Het zou de rol van de tuchtrechter ontlasten en zorgen voor kwalitatief goed voorbereide klachten, volgens Teeven. De Orde is het daarmee eens.

Toch blijft ook over de functie van dekens verdeeldheid bestaan. De NOvA vindt dat dekens eindverantwoordelijk moeten zijn voor het toezicht, maar op dit punt komt Teeven de beroepsorganisatie niet tegemoet. Volgens hem leidt dit niet tot onafhankelijk het toezicht omdat de eindverantwoordelijkheid berust bij personen die zelf onder toezicht vallen. Het college van toezicht krijgt dan ook die taak toebedeeld.

Hoe deze discussie afloopt? In de nota is te lezen dat een belangrijk deel van de beroepsgroep zal moeten wennen aan het feit dat met het college van toezicht ook een blik van buiten komt. 'De advocatuur is in de afgelopen decennia gewend geweest dat alleen advocaten zelf toe-

## Rein Jan Hoekstra

### 'Advocatuur moet alert blijven'

Interim-rapporteur Rein Jan Hoekstra (voormalig lid van de Raad van State) onderzoekt sinds februari 2012 hoe lokale dekens het toezicht op de advocatuur uitoefenen. In juli 2013 wordt zijn derde (tussen)rapportage verwacht. Rein Jan Hoekstra: 'Als interim-rapporteur kijk ik al bijna anderhalf jaar op welke wijze het toezicht functioneert en welke verbeteringen er nodig zijn. Ik heb nog geen totaaloordeel. Dat komt eind dit jaar, maar de bewustzijns slag is volop gemaakt. Er zijn veel zaken op poten gezet, zoals de unit financieel toezicht en een expertisecentrum witwassen. Maar kern blijft dat het interne toezicht goed moet functioneren ook als extern toezicht plaatsvindt. En om de vraag of is dat laatste is te rechtvaardigen? Gaat het om structuurfouten of om incidenten die, hoe ernstig ook, niet tot systeemwijziging noodzakelijk? De aanpak van problemen binnen de bestaande structuur is in de regel effectiever.'



'Ik heb nog geen totaaloordeel.'

De advocatuur moet buitengewoon alert blijven. Het is onvoldoende om te zeggen: "Waar maak je je druk over? Het gaat allemaal wel goed." Zo werkt het niet. Aangeven wat je prioriteiten zijn, hoe je toezicht houdt en de kwaliteit bewaakt, dat is buitengewoon belangrijk voor het aanzien van de advocatuur.'

zicht houden op (de kwaliteit van) hun werkzaamheden. De huidige maatschappelijke werkelijkheid vraagt er echter om

dat daarin verandering komt.' De Orde zegt 'te blijven strijden tegen de plannen van het kabinet'. <<

## Strijd is nog niet gestreden

### Coalitie wil snelle behandeling voorstel. D66 en PVV willen wachten op rapport Hoekstra

Maarten Bakker

VVD-staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie krijgt groen licht van de coalitiepartijen voor de verscherping van het toezicht op de advocatuur. Coalitiepartner PvdA steunt het aangepaste toezichtvoorstel van Teeven.

'Het ziet er veelbelovend uit,' zegt PvdA-Kamerlid Jeroen

Recourt over de wijzigingen die Teeven begin juni in het voorstel aanbracht. Voor Recourt is het belangrijk dat de vertrouwelijkheid in de relatie tussen advocaat en cliënt in de plannen van Teeven overeind blijft. 'Kern is dat een cliënt vrijuit met zijn advocaat kan praten zonder tussenkomst van de overheid. Dat is geregeld in het verschoningsrecht dat de advo-

caat heeft.' Volgens Recourt komt de jongste versie van het toezichtvoorstel tegemoet aan veel wensen van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA). 'De drie leden van het college van toezicht worden door de NOvA voorgedragen. Een van de leden mag ook een advocaat zijn.'

De oppositiepartijen zijn minder enthousiast. Op verzoek van Kamerlid Gerard Schouw van D66, die het toezichtvoorstel van Teeven nog 'discutabel' vindt, zal de Kamer begin juli besluiten of voor behandeling moet worden gewacht op het rapport van onafhankelijk

rapporteur Rein Jan Hoekstra. PVV-Kamerlid Lilian Helder viel Schouw hierin bij.

Hoekstra bekijkt, op verzoek van de NOvA, hoe het dekenaal toezicht op de advocatuur in de praktijk verloopt. Hoekstra presenteert zijn tussenrapportage half juli. Zijn eindrapportage wordt in december van dit jaar verwacht. D66 en PVV willen het liefst wachten met plenaire behandeling tot het eindrapport is verschenen. De coalitiepartners willen niet wachten op het eindrapport en sturen aan op behandeling na het reces. VVD-Kamerlid Ard van der Steur: 'November is te laat.'

Vind snel alle informatie die u nodig heeft met de

A

# Kluwer Navigator Collecties Advocatuur

V



U stelt de hoogste eisen aan de kwaliteit en de reikwijdte van de informatie die u nodig heeft. In de nieuwe Kluwer Navigator Collecties voor de Advocatuur heeft Kluwer alle relevante bronnen per rechtsgebied aan elkaar gekoppeld. Altijd direct beschikbaar via de nieuwe en gebruiksvriendelijke portal, de Kluwer Navigator. Deze collecties bevatten onder meer de Asser-serie, de Groene Serie, Tekst & Commentaar, NJ, NJB, Rechtspraak van de Week, Modellen voor de Rechtspraktijk, de Praktijkgids, Data Juridica en natuurlijk de Nederlandse wetgeving plus uitgebreide toelichting (Lexplicatie). Compleet, actueel en van hoge kwaliteit, samengesteld door topauteurs.

De volgende Collecties zijn beschikbaar voor de advocatuur: Arbeidsrecht • Banking & Finance • Contracten- en aansprakelijkheidsrecht & Burgerlijk procesrecht • IE- en ICT-recht • Insolventierecht • Omgevingsrecht • Ondernemingsrecht • Personen-, familie- en erfrecht • Sociale zekerheidsrecht • Staats- en bestuursrecht • Strafrecht • Vastgoedrecht.

## Meer informatie of een gratis proefabonnement?

Ga naar [kluwernavigator.nl/advocatuur](http://kluwernavigator.nl/advocatuur) of neem contact op met ons: 0570 673 591 of [cslegal@kluwer.nl](mailto:cslegal@kluwer.nl)

# Toezicht over de grens

Hoe is het toezicht in andere landen geregeld?  
Van staatstoezicht tot zelfregulering: een selectie.

Tatiana Scheltema

In sommige landen (China, Vietnam en binnenkort Iran) staat de advocatuur onder volledig staatstoezicht. Elders (Duitsland, Engeland en Wales) hebben overheid en niet-advocaten een vinger in de pap, maar lijkt de onafhankelijkheid voldoende gewaarborgd. In weer andere landen (België)

is de zelfregulatie op papier goed geregeld, maar is veel ruimte voor politieke inmenging (Oekraïne, Turkije). In de Verenigde Staten is het toezicht ondergebracht bij de rechterlijke macht. En in Colombia hebben ze nog nooit van toezicht gehoord, maar richten advocaten zelf een Orde op.

## Verenigde Staten

### ADVOCATEN EN RECHTERS ZIEN TOE

Ethnische, religieuze, homoseksuele en andere, specialistische Bar Associations: *you name it, they got it*. Amerikaanse advocaten zijn dan ook niet altijd verplicht lid van een Bar Association, hoewel dat per staat verschilt. In de meeste staten worden advocaten geregistreerd door het Supreme Court, en in sommige staten maakt de Orde van Advocaten deel uit van het Supreme Court. De overkoepelende American Bar Association (ABA) stelt gedragsregels op die door de meeste State Courts worden overgenomen. Het tuchtrecht wordt uitgeoefend door tuchtcolleges die ook weer zijn ondergebracht bij de rechtbank. De geheimhoudingsplicht is in Amerika heilig en kan alleen in zeer zwaarwegende (strafrechtelijke) omstandigheden worden doorbroken.



## Colombia

### GEEN TOEZICHT

'Advocaat' is geen beschermde titel en er zijn in Colombia dan ook ruim dertigduizend juristen die zich advocaat noemen. Wel onderscheiden advocaten die procederen zich van anderen met de titel 'abogado litigante'. Een Advocatenwet bestaat niet in Colombia en ook toezicht ontbreekt. Wel kunnen advocaten voor een militaire rechtbank worden gedaagd. Decennialange rechteloosheid en de invloed van het leger op een corrupte rechterlijke macht zette Colombiaanse advocaten uit de commerciële praktijk vorig jaar aan tot de oprichting van een Orde van Advocaten. Een Orde zou bescherming kunnen bieden tegen de stigmatisering van advocaten door overheden, redeneren zij. De initiatiefnemers willen graag samenwerken met Colombiaanse mensenrechtenadvocaten maar die zijn huiverig: ze vrezen dat regulering ook kan worden gebruikt om beperkende maatregelen op te leggen.



## Verenigd Koninkrijk

### OVERHEIDSINVLOED

Sinds de Legal Services Act uit 2007 is het toezicht op de in totaal 146.000 solicitors, barristers en andere juristen in Engeland en Wales in handen van de Legal Services Board (LSB). De LSB bepaalt het beleid van de directe toezichthouders op verschillende juristen zoals de Solicitors Regulation Authority, de Bar Standards Board, en de Office for Legal Complaints van de ombudsman – een instantie vergelijkbaar met de Geschillencommissie Advocatuur. De LSB kan gedragsregels wijzigen en aanwijzingen geven aan de verschillende Regulators. Aan dit systeem ging, net als nu in Nederland, een felle discussie vooraf. De leden van de LSB worden voorgedragen door de regering in samenspraak met de Lord Chief Justice, de hoogste rechter van het land. Drie leden van de LSB hebben een achtergrond als advocaat, de overige vijf – inclusief de voorzitter – zijn niet-advocaten.



## België

### ZELFREGULERING

Er zijn ruim zestienduizend advocaten in België. Het Belgische systeem vertoont organisatorisch veel overeenkomsten met het huidige Nederlandse systeem: een lokale Conseil de l'Ordre of Raad van de Orde oefent toezicht uit op alle in een arrondissement ingeschreven advocaten. De overkoepelende Nationale Orde werd in 2002 opgesplitst in de Orde van Vlaamse Balies (OVV) en de Ordre des Barreaux Francophones et Germanophones (OBFG) die de gedragsregels opstelt. Klachten over advocaten worden ingediend bij de lokale stafhouder, die de klacht onderzoekt en eventueel doorstuurt naar de tuchtraad, maar hij is daartoe, anders dan in Nederland, niet verplicht. Over dit intransparante systeem is de laatste jaren discussie ontstaan. Hoewel de advocatuur in België geen eigen wet heeft, is het beroepsgeheim wel wettelijk vastgelegd. Advocaten hoeven geen inzage te verlenen in dossiers, zelfs niet bij witwassen of terrorisme. Overigens geldt dat alleen als de advocaat in rechte optreedt.



## Duitsland

### OVERHEIDSINVLOED

Alle 155.000 Duitse advocaten zijn verplicht aangesloten bij een Rechtsanwaltskammer, waarvan elke deelstaat er één heeft. Daarnaast is er de Bundesrechtsanwaltskammer, maar net als de NOVA heeft deze geen disciplinerende functie. De zelfregulerende Rechtsanwaltskammern zijn verantwoordelijk voor het toezicht op individuele advocaten en staan onder toezicht van het ministerie van Justitie van de deelstaat. Klachten over lichte vergrijpen van advocaten worden in eerste instantie behandeld door de Kamern zelf maar bij zwaardere overtredingen van de gedragsregels wordt de klacht overgeheveld naar het Anwaltsgericht, een speciale Advocatenkamer bestaande uit advocaten die door de minister van Justitie van de deelstaat worden benoemd. Ook in Duitsland klinkt sinds enkele jaren de roep om strenger toezicht, maar vooral door de Rechtsanwaltskammern zelf. Mede in reactie hierop is een ombudsman in het leven geroepen.



### Oekraïne POLITIEKE INMENGING

Oekraïne heeft sinds juli 2012 een nieuwe Advocatenwet, die voorziet in een Nationale Associatie van Advocaten. Dit zelfbesturend orgaan waarvan alle advocaten verplicht lid zijn stelt gedragsregels en eisen aan de opleiding van advocaten, verstrekt de advocatenlicentie en kan deze ook weer intrekken. Hoewel de Associatie op papier de onafhankelijkheid van de advocatuur moet waarborgen, oefent de regering grote invloed uit op de verkiezing van bestuur en functionarissen van de Associatie en functioneert ze in de praktijk dus vooral als controlemechanisme van de regering. 'Gewone' advocaten hebben geen bijzondere privileges, alleen strafpleiters hebben een verschoningsrecht, maar in de praktijk trekken opsporingsinstanties zich er weinig van aan.

### Turkije POLITIEKE INMENGING

Elke provincie met meer dan dertig advocaten heeft een eigen Orde van Advocaten, die lid is van de Unie van Advocatenorden. Op dit moment oefenen 78 Ordes toezicht uit op ruim 66.000 advocaten. Turkse advocaten hebben een geheimhoudingsplicht en een verschoningsrecht. Het toezicht wordt uitgeoefend door de Ordes van Advocaten. De Turkse Ordes zijn sterk gepolitiseerd: bij tweejaarlijkse verkiezingen voor de verschillende Orde-organen (bestuur, toezicht en tuchtcollege) dienen de AK-partij, de Kemalisten en links georiënteerde advocaten een eigen kandidatenlijst in. De 'kleur' van de Orde speelt dus een rol bij de uitvoering van het toezicht. Tegen een advocaat die wordt verdacht van strafrechtelijk handelen, al dan niet in verband met Orde-werkzaamheden, kan in opdracht van het ministerie van Justitie onderzoek worden gedaan door het Openbaar Ministerie. Kantooronderzoek mag alleen op bevel van de rechter en in aanwezigheid van een lid van de Orde worden gedaan.

### Iran

#### STAATSTOEZICHT

De Iraanse Orde van Advocaten werd in 1952 erkend als onafhankelijke publiekrechtelijke organisatie, maar gaat terug tot 1930. Deze Orde heeft ongeveer zestien-duizend leden en verschaft vergunningen aan advocaten. Disciplinaire maatregelen worden opgelegd door het Hof van Discipline, een onafhankelijk orgaan. Na de Islamitische Revolutie (1978) werd deze Orde gedoogd, zij het dat bestuursleden door de Opperste Rechter worden benoemd. Daarnaast richtte de Opperste Raad in 1981 een tweede Orde van Advocaten op die ook licenties uitdeelt. De tienduizend leden van deze staatsorde werken de facto voor de islamitische rechtbanken en kunnen ook door hen worden ontslagen. Op dit moment is een nieuwe Advocatenwet in de maak waarmee de gehele advocatuur onder staatstoezicht wordt gebracht. De oude Orde zal worden vervangen door een 'Organisatie van Officiële Advocaten' die ressorteert onder het Hoofd van Justitie. Het Hof van Discipline wordt vervangen door Raden van Toezicht waarvan de leden door het Hoofd van Justitie worden benoemd.

### Vietnam

#### STAATSTOEZICHT

De Vietnamese Federatie van Ordes van Advocaten is het overkoepelende orgaan van tientallen provinciale en stedelijke Ordes van Advocaten. Bestuurders van alle Ordes moeten lid zijn van de Vietnamese Communistische Partij. Sinds 2011 is er een Gedragscode voor advocaten, die wordt goedgekeurd door de Partij of door de lokale Partijraad. De Advocatenwet uit 2009 bepaalt dat alle advocaten een opleiding volgen bij een Orde waarna ze een certificaat krijgen dat recht geeft op een advocatenlicentie. Kritiek op de Partij is een geldige reden om van het tableau te worden verwijderd.

### China

#### STAATSTOEZICHT

Chinese advocaten zijn verplicht lid van de All China Lawyers Association (ACLA) en zweren bij het afleggen van de advocateneed trouw aan de Communistische Partij. Het bestuur van de ACLA wordt voorgedragen en benoemd door het ministerie van Justitie. De ACLA stelt gedragsregels op, treft disciplinaire maatregelen, en verstrekt een advocatenvergunning, die elk jaar moet worden vernieuwd. Advocaten die optreden in zaken tegen de overheid lopen het risico hun vergunning te verliezen. Artikel 306 van het Chinese Wetboek van Strafrecht verbiedt advocaten om hun cliënten te 'misleiden' door hen te adviseren een valse getuigenis af te leggen of een eerder afgelegde verklaring in te trekken, bijvoorbeeld omdat die door foltering is verkregen. Op 'misleiding van de cliënt' staat een gevangenisstraf van maximaal zeven jaar.

Opinie

# Teevens toezicht: niet effectief

De Nederlandse Orde van Advocaten verzet zich tegen het toezichtstelsel dat het kabinet voorstelt. Volgens de oude en de nieuwe algemeen deken bestaat er een goed alternatief voor bemoeienis van de overheid.

Jan Loorbach en Walter Hendriksen

Sinds 2010 werkt de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten samen met het College van Afgevaardigden, de deken en de raden van toezicht om het toezicht te intensiveren en zo veel mogelijk te uniformeren. Uitgangspunt daarbij is dat het toezicht wordt georganiseerd op een wijze die recht doet aan de rol van de advocaat die ten behoeve van zijn cliënten opereert in onze rechtsstaat. Doel van het toezicht is een vakbekwame en integere advocatuur ten behoeve van de rechtzoekende. De tijd dat het toezicht per arrondissement kon verschillen is voorbij. De deken, verenigd in het dekenberaad, hebben vele maatregelen getroffen om het toezicht verder te professionaliseren en te uniformeren. Zo zijn onder meer afspraken gemaakt over hoe om te gaan met bepaalde overtredingen van verordeningen, is het financieel toezicht één van de speerpunten van het toezicht geworden en wordt jaarlijks tien procent van alle kantoren proactief bezocht. Ook heeft de Algemene Raad mr. Rein Jan Hoekstra<sup>1</sup> gevraagd om als onafhankelijke derde te rapporteren over het huidige toezichtstelsel en over de veranderingen die door de Orde en lokale Ordes worden doorgevoerd. Sinds begin 2012 voert hij zijn onderzoek uit.

Naast deze stappen heeft de Orde ook een voorstel gedaan voor een beter toezichtstelsel. Kort gezegd behouden de deken daarbij de verantwoordelijkheid voor het toezicht en komt er een nieuwe

## Een stelsel-toezichthouder is transparanter dan het college van toezicht van de staatssecretaris

toezichthouder die kijkt naar het functioneren van het stelsel en die kan ingrijpen in dit stelsel en bij de individuele deken. Deze stelseltoezichthouder zal nadrukkelijk geen rol krijgen bij het toezicht op individuele advocaten. Zo kan hij zonder eigenbelang onafhankelijk en objectief aan de samenleving verantwoording afleggen. Dit voorstel zorgt voor een onafhankelijk toezicht op de advocatuur. In de perceptie van de Algemene Raad was de Orde hierover tot een vergelijk gekomen met de staatssecretaris. Het is dan ook ronduit teleurstellend dat dit kabinet, onder aanvoering van staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD), zonder deugdelijke motivering hiervan afwijkt en een andere wijze van toezicht voorstelt. In de plannen van dit kabinet wordt naar de mening van de Orde de onafhankelijkheid van het toezicht op advocaten geweld aangedaan.

### Overheidsbemoeienis

De Algemene Raad blijft zich verzetten tegen de ontoelaatbare invloed van de overheid op de advocatuur. In de plannen die nu voorliggen is sprake van een college van toezicht, waarvan de leden worden benoemd door de overheid. Zij kunnen door diezelfde overheid worden voorgedragen voor ontslag. De minister controleert de begroting van het colle-

ge van toezicht, terwijl de kosten voor rekening komen van de advocatuur en de minister kan de besluiten van het college van toezicht vernietigen.

Wat gaat dit nieuwe college van toezicht doen? Als wij de staatssecretaris mogen geloven niet zoveel, maar is dat wel zo? Het nieuwe college van toezicht wordt eindverantwoordelijk voor het toezicht op advocaten, inclusief de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft), het stelt het toezichtbeleid vast en kan algemene en specifieke aanwijzingen geven aan de deken. Ook kan het college klachten indienen tegen advocaten en boetes en lasten onder dwangsom opleggen (tot een maximum van 7800 euro). Het college van toezicht kan eigen toezichthouders aanwijzen die beschikken over bevoegdheden op basis van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en die onderzoek kunnen doen naar advocaten.

De staatssecretaris gebruikt veel argumenten om te rechtvaardigen dat er een college van toezicht moet komen. Tegelijkertijd heeft hij het idee dat in de praktijk de deken al het feitelijke toezicht blijven uitvoeren. Als reden geeft hij dat de deken nu al heel goed werk verrichten, effectief zijn in de toezichttoefening en over veel kennis en ervaring beschikken. Waarom dan een college van toezicht? De huidige toezichthouders, de deken, krijgen met dit wetsvoorstel ook de beschikking over de bevoegdheden uit de Awb, maar verliezen tegelijkertijd hun eigen verantwoordelijkheid. Als marionetten zijn de deken gehouden het toezichtbeleid en de algemene en specifieke aanwijzingen van het college van toezicht op te volgen. Zij kunnen, als zij dat niet doen, worden ontslagen van hun toezichthoudende taak. En hoe verhoudt

<sup>1</sup> Rein Jan Hoekstra onderzoekt als interim de kwaliteit, objectiviteit en integriteit van het toezicht op advocaten zoals dat wordt uitgevoerd door de lokale deken. Zie voor meer informatie: [www.toezichtadvocatuur.nl](http://www.toezichtadvocatuur.nl).



## Nieuwe standaard in mobiel dicteren: De revolutionaire Philips Pocket Memo 8000

die toezichthoudende taak zich tot de mogelijkheid voor de deken om ambtshalve te blijven klagen (artikel 46c)?

Wij twijfelen dan ook zeer ernstig aan de effectiviteit van het gekozen toezichtmodel. Anders dan de staatssecretaris wil doen geloven, zal dit college van toezicht echt niet achterover gaan leunen en de dekens hun werk laten doen. Het college zal de taken en bevoegdheden die het heeft gekregen ook willen waarmaken. Dit betekent dat het college een eigen toezichtcapaciteit tot zijn beschikking wil hebben om direct (eigen) onderzoeken te kunnen starten. Dit roept allerlei praktische vragen en problemen op, zoals: wie gaat wat doen? Hoe heeft de afstemming plaats tussen het college en de dekens? Wie beschikt wanneer over welke informatie en hoe wordt deze informatie dan gedeeld? Wat te doen als het college en de deken dezelfde klacht willen indienen? In een poging al deze praktische vragen en problemen het hoofd te bieden, zal het college naar alle waarschijnlijkheid de grenzen van de eigen taken en bevoegdheden opzoeken en deze met allerlei protocollen, beleidsregels en richtsnoeren willen afbakemen.

Een ander groot bezwaar tegen de plannen van dit kabinet is de doorbreking van de geheimhoudingsplicht van advocaten. Advocaten kunnen zich straks ten opzichte van de toezichthouder niet meer beroepen op hun geheimhoudingsplicht. Daarmee kan een rechtzoekende er niet meer op vertrouwen dat de informatie die hij met een advocaat deelt ook echt vertrouwelijk blijft.

### Alternatief

De Algemene Raad ontwikkelde al in 2011 een alternatief wetsvoorstel met betrekking tot het toezicht. Dit alternatieve voorstel is gebaseerd

op het advies van Arthur Docters van Leeuwen uit 2010<sup>2</sup> en voorziet in de versterking van de rol en de positie van de deken, de introductie van het dekenberaad waar al het toezichtbeleid wordt geïnformeerd en de introductie van een 'blik van buiten'. Met de 'blik van buiten' in de vorm van een stelseltoezichthouder wordt de onafhankelijkheid van het toezicht ten opzichte van de advocatuur en de overheid gewaarborgd. De stelseltoezichthouder heeft geen directe betrokkenheid bij het toezicht op individuele advocaten. Wel kan de stelseltoezichthouder ingrijpen wanneer een deken niet functioneert. De stelseltoezichthouder kan de deken dan eerst opdragen de geconstateerde tekortkomingen op te lossen en de deken uiteindelijk ontslaan wanneer dit onvoldoende gebeurt. De stelseltoezichthouder rapporteert, zonder eigenbelang, rechtstreeks aan het publiek en is daarmee veel transparanter dan het college van toezicht dat de staatssecretaris voorstaat.

De Orde blijft zich verzetten tegen de plannen van dit kabinet voor wat betreft de bemoeienis van de overheid met het toezicht op de advocatuur. Tegelijkertijd werkt de Orde hard aan de invoering van het eigen toezichtmodel, vanuit de overtuiging dat hiermee de onafhankelijkheid van het toezicht en de publieke verantwoording echt wordt bereikt, maar vooral ook omdat dit effectiever is dan de plannen van dit kabinet. De Algemene Raad is benieuwd wat u van de toezichtplannen van dit kabinet vindt en heeft een speciale website in het leven geroepen waarmee we u op de hoogte houden: [www.advocatenorde.nl/echtonafhankelijk](http://www.advocatenorde.nl/echtonafhankelijk).

<sup>2</sup> Mr. A.W.H. Docters van Leeuwen, *Het bestaande is geen alternatief. Een verkenning naar verbeteringen in het toezicht op de advocatuur* (NSOB, 2010).



### Ontdek de nieuwe standaard nu zelf.

De Philips Pocket Memo serie 8000 doorbreekt barrières. Innovatieve 3D Mic technologie resulteert in top Audio kwaliteit. Het elegante design past perfect in de hand. Schuifschakelaar, ultradunne roestvrijstalen behuizing en groot kleuren display. Schoonheid made in Austria. Docking station en SpeechExec Pro software voor ultrasnelle transfer. Test deze moderne Pocket Memo nu zelf: [www.ateq.nl/juridisch](http://www.ateq.nl/juridisch)



# PHILIPS



Ateq International BV  
Tel: +31 40 235 00 77  
Email: [ab@ateq.nl](mailto:ab@ateq.nl)

# Valkuilen voor de deken

Dekens moeten tact en geduld hebben, maar ook een dikke huid. Klagers die bij hen aankloppen zijn al boos. Niet zo gek dus dat dekenen zelf met tegen hen gerichte klachten te maken krijgen. Veruit de meeste klachten leiden tot niets, gemiddeld eens per jaar is het raak. Waaraan toetst de tuchtrechter het optreden van de deken?

Trudeke Sillevius Smitt

Illustratie: Flos Vingerhoets

**M**ensen die klachten hebben over een advocaat melden zich bij een deken. Die moet proberen de kwestie tussen de klager en de advocaat op te lossen. Lukt dat niet en wenst de klager doorzending, dan moet de deken de klacht doorsturen naar de tuchtrechter. Dat is zo, en dat blijft ook zo: staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD) heeft een eerder plan om klagers rechtstreeks toegang tot de tuchtrechter te geven, laten varen. Dekens hebben dus nu en in de toekomst dagelijks te maken met boze cliënten, getergde wederpartijen en andere ontevreden. Dat de deken – die zelf ook advocaat is – het in hun ogen niet altijd goed doet, ligt voor de hand.

In 2012 kwamen bij de raden van discipline 53 klachten binnen tegen dekenen, in hun hoedanigheid van deken. Daarvan werd er aanvankelijk niet één gegrond verklaard. Twee zaken werden later door het Hof van Discipline wel gegrond bevonden.

Door het gering aantal gegronde klachten kan de gedachte ontstaan dat raden ‘hun’ dekenen de hand boven het hoofd houden. Om elke mogelijke discussie over de onafhankelijkheid van de tuchtrechters in dit opzicht te voorkomen, zullen klachten tegen dekenen in de toekomst dan ook niet meer in het eigen ressort worden behandeld, volgens het wijzigingsvoorstel Advocatenwet dat nu bij de Tweede Kamer ligt. Of er dan opeens veel meer klachten tegen dekenen gegrond zullen worden verklaard, valt te betwijfelen. Ook in hoger beroep blijven de dekenen in vrijwel alle klachtzaken overeind.

## Leidraad

Het dekenberaad heeft op 16 januari 2013 een Leidraad houdende regels inzake dekenale klachtbehandeling vastgesteld. Daarin staat beschreven hoe een klacht moet worden ingediend, hoe het onderzoek hoort te verlopen, hoe de deken de zaak aanhangig maakt bij de tuchtrechter en hoe de procedure daar verloopt. De leidraad is te downloaden op [www.advocatenorde.nl](http://www.advocatenorde.nl).

Het Hof van Discipline in 's-Hertogenbosch – bestaand uit drie kroonleden en twee advocaten – staat op grotere afstand van de lokale dekenen dan de raden van discipline (vier advocaten, één kroonlid). Volgens een ruwe schatting van het hof wordt jaarlijks gemiddeld één keer een klacht tegen een deken gegrond verklaard. Een zoekactie in het archief door de griffier van het Hof van Discipline leverde over een tijdsperiode van acht jaar niet meer dan zeven zaken op waarin het optreden van een deken die toets naar het oordeel van het hof niet kon doorstaan. En het moet gezegd: slechts in twee (Haagse) gevallen had ook de raad van discipline in eerste instantie de klacht al gegrond bevonden. Dat zou kunnen betekenen dat de meeste raden toch een tikje milder zijn voor de dekenen in het eigen ressort. Maar het kan ook zijn dat de meeste raden gewoon in het algemeen een beetje milder zijn voor dekenen dan het hof.

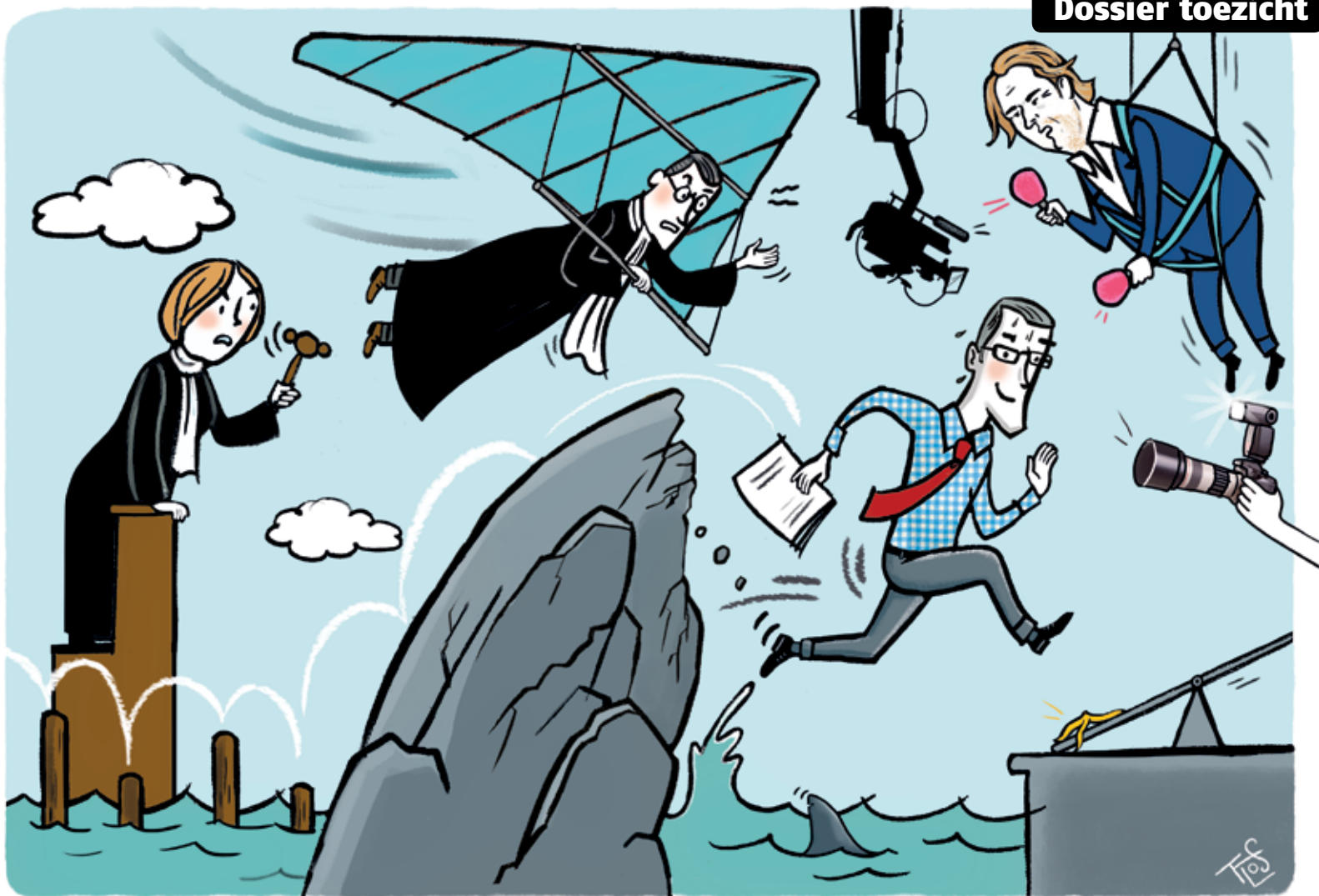
## Vertrouwen

Aan welke norm toetst de tuchtrechter het optreden van de deken? Het tuchtrecht richt zich primair op het beroepsmatige optreden als advocaat. In die

hoedanigheid mogen ze niets doen of nalaten wat een behoorlijk advocaat niet betaamt. Tegenwoordig is het vaste jurisprudentie dat advocaten ook als ze in een andere hoedanigheid handelen onder het tuchtrecht blijven vallen, maar dat de behoorlijkheidstoets zich dan toespitst op de vraag of de betrokkene met zijn handelen het vertrouwen in de advocatuur heeft geschaad. Het optreden van een deken bepaalt in belangrijke mate het aanzien van de beroepsgroep, en dan is het vertrouwen in de advocatuur al snel in het geding. Dat was kennelijk het geval in een zaak waarin het Hof van Discipline op 18 maart 2013 een waarschuwing gaf (zaaknummer 6462).

In die zaak had de deken er meer dan een jaar over gedaan voordat hij een binnengekomen klacht na onderzoek en behandeling uiteindelijk aan de tuchtrechter doorzond. Niet voortvarend genoeg, vond het hof. Daarbij kreeg de deken ook de Leidraad dekenale klachtbehandeling (zie ‘Leidraad’ op deze pagina) tegengeworpen. Die leidraad gaat uit van termijnen van drie weken voor de reacties van partijen; uitstel wordt alleen in bijzondere omstandigheden verleend. Dat de deken te kampen had met een toename van de dekenale werkzaamheden en een geringe bezetting van het bureau van de Orde, vond het hof geen rechtvaardiging voor de vertraging, evenmin als het aantal binnengekomen klachten.

Dezelfde deken had in die zaak een later door de klager ingebracht bezwaar niet meer in de behandeling en doorzending van de klacht willen meenemen. Maar het hof is onverbiddelijk: ‘Het buiten behandeling stellen van klachten verdraagt zich niet met de taken van de deken zoals in artikel 46c en volgende van de Advocatenwet zijn omschreven.’



Het buiten behandeling stellen van een klacht was in 2005 ook al reden voor een gegrondverklaring door het hof (zaaknummer 4297). In die zaak had de deken geschreven: 'De toon en de "geestigheden" in uw brief vind ik zo beneden peil dat ik weiger uw klacht verder in behandeling te nemen.' Helaas voor de deken: hoe onaangenaam, vervelend, bot of notoir de klager ook klaagt, hij heeft recht op behandeling van zijn klacht.

Dat het hier om een heikel onderwerp gaat, bleek ook uit de column van juridisch redacteur Folkert Jensma in *NRC Handelsblad* van 8 juni jl. over de hele toezichtsdiscussie. Volgens Jensma was klagen 'altijd al een hachelijke zaak'. De plaatselijke deken heeft er niet altijd zin in. Alleen de meest flagrante schendingen van de beroepseer worden dan een zaak'. De hiervoor genoemde uitspraken van het Hof van Discipline laten zien dat de hoogste tuchtrechter in elk geval de hand houdt aan de norm dat een deken elke binnengekomen klacht moet behandelen

en die aan de tuchtrechter moet voorleggen als de klager dat wil. Er zijn dan ook veel klachten die weinig om het lijf hebben en die toch tuchtrecht.nl halen. Hoogstens kunnen dekenen klagers in hun adviezen ontmoedigen, maar of dat voorkomt is onbekend. Uit de jurisprudentie valt natuurlijk niet op te maken in hoeverre daarbij zaken afvallen die het hadden verdiend door de tuchtrechter te worden behandeld.

### Gedupeerd

Naast de klachten die door anderen worden aangedragen, kent de Advocatenwet het dekenbezwaar, waarbij het de deken zelf is die het handelen van een advocaat door de tuchtrechter wil laten toetsen. De Raad van Discipline in 's-Hertogenbosch oordeelde kort geleden (LJN: YA4364) over een klacht van twee justitiabelen die het onterecht vonden dat de deken een bezwaar had ingediend tegen hún advocaat. Ze voelden zich gedupeerd omdat het Hof van Discipline hun cliënt voor

een jaar had geschorst, en vonden dat de deken juist een onderzoek had moeten instellen tegen de advocaat van de wederpartij. De Bossche raad oordeelde dat de deken niet tekort was geschoten en dat 'zowel het indienen van een dekenbezwaar als het achterwege laten daarvan een discretionaire bevoegdheid' van de deken was. De raad van discipline kon de deken daartoe niet dwingen, aldus de uitspraak.

Dat een deken weinig zin heeft om een tegen hemzelf gerichte klacht door te zenden naar de tuchtrechter ligt voor de hand. Toch is dat op grond van art. 46c lid 4 Advocatenwet wel wat hij 'terstond' moet doen. Die tuchtrechter (de raad van discipline in het desbetreffende ressort) stuurt de klacht dan ter behandeling door naar een andere deken. Een deken die een tegen hem gerichte klacht niet aan de tuchtrechter, maar aan de (plaatsvervangend) waarnemend deken ter behandeling gaf, kreeg in 2009 een gegrondverklaring van het hof (zaaknummer 5352). Voor een

maatregel zag het hof geen aanleiding omdat van moedwillig traineren of een poging tot beïnvloeding niet was gebleken, en de waarnemend deken de klacht uiteindelijk wel had doorgestuurd naar de tuchtrechter.

### 'Rode vlag'

Een ander lastig punt blijkt het praten met de pers. In 2012 (LJN: YA2312) kwam hierover een zaak bij het Hof van Discipline. De deken in kwestie was benaderd door een journalist, die er lucht van had gekregen dat een bepaalde advocaat was geschorst. De deken had de journalist verwezen naar de desbetreffende (anonieme) uitspraak op tuchtrecht.nl. Hij had opmerkingen gemaakt als: 'Dat is voor de deken een rode vlag.' En: 'Daar staat namelijk ook geld op van andere cliënten.' Verder had hij verteld dat hij de 'vliegende brigade' op mr. X had afgestuurd en dat hij aanstuurde op schrapping. Niet klachtwaardig, vond het hof: tuchtrecht.nl strekt er onder meer toe het publiek en de pers te informeren, en de deken mag daarnaar verwijzen 'in het bijzonder als degene die de informatie

vraagt al op de hoogte is van de zaak en de naam van de geschorste advocaat'.

Wel gegrond was de klacht tegen de deken die in 2013 (LJN: YA4066) zijn pet van deken en die van advocaat onvolgende uit elkaar hield. In een interview waarin hij voornamelijk als deken aan het woord kwam, liet hij zich uit over een alimentatiekwestie waar hij als advocaat bij betrokken was geweest.

Een dubbelrol bracht ook in 2009 een deken in problemen. Hij had als rechterplaatsvervanger deel uitgemaakt van de raadkamer die besliste over de gevangenhouding van een advocaat. Later werd hij deken en kreeg hij een klacht van de betrokken advocaat in behandeling die verband hield met diezelfde kwestie. De deken had de zaak niet meteen willen overdragen, en daarmee de schijn gewekt dat van een onafhankelijk onderzoek geen sprake was, aldus het Hof van Discipline (LJN: YA0034).

Dan was er nog de klacht van een cliënte die tevergeefs de hulp inriep van de deken om haar advocaat te bewegen een haar toekomstig bedrag van zesduizend euro volledig uit te betalen. De advocaat zei dat was

afgesproken dat het bedrag grotendeels op de derdenrekening zou blijven tot duidelijk zou zijn of de verleende voorlopige toevoegingen definitief zouden worden. De deken had moeten verifiëren of dat waar was en schriftelijke vastlegging moeten eisen – temeer daar je bij een voorlopige toevoeging geen voorschot mag vragen. Pas na een klacht en bemiddeling door een andere deken kwam de deken over de brug. De klacht hiertegen was gegrond, vond het hof in 2006 (zaaknummer 4514).

Het geheel overziend, zijn er maar weinig klachten waar dekens echt op onderuit gaan. Het hof is wat strenger dan de raden. Maar de in appèl gegrond verklaarde klachten zijn nou niet zo heftig dat je er een beerput aan ten onrechte ongegrond verklaarde klachten achter vermoedt. Dekens moeten vooral goed opletten dat ze alle zaken daadwerkelijk in behandeling nemen en daarbij voortvarend te werk gaan. Ze moeten hun verschillende hoedanigheden goed uit elkaar houden. En praten met de pers? Daar kunnen ze vast nog wel wat houvast bij gebruiken in deze tijd waarin hun optreden zo onder het vergrootglas ligt. <<

(advertenties)

## MOREE GELDERBLOM

ADVOCATEN

Moree Gelderblom Advocaten is een kantoor waar thans 20 advocaten werkzaam zijn in de vestigingen Rotterdam en Hendrik Ido Ambacht.

Voor ons kantoor in Rotterdam hebben wij op zeer korte termijn plaats voor 2 medewerkers met een net afgeronde stage.

**Vacature 1 heeft betrekking op de familie- en erfrecht praktijk (part-time mogelijk)**

**Vacature 2 heeft betrekking op de algemene praktijk met een accent op arbeidsrecht, bouwrecht en vastgoedrecht.**

Wij bieden een arbeidsovereenkomst voor de duur van één jaar met als uitdrukkelijk uitgangspunt om daarna een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd aan te bieden.



### Interesse?

Voor meer informatie over deze functies kunt U contact opnemen met  
mr. P.N. Langstraat  
of  
mr. A.J.C. van Bommel  
via telefoonnummer 010 - 477 67 77

### Meteen solliciteren?

Uw sollicitatie, voorzien van C.V. stuurt U per e-mail naar (jschut@mglaw.nl) of per brief naar: Moree Gelderblom Advocaten t.a.v. mevrouw J. Schut  
Heemraadssingel 157  
3022 CE Rotterdam  
010 - 477 67 77

[www.mglaw.nl](http://www.mglaw.nl)



www.rechtindepraktijk.nl



**De Praktijk van  
Ferry, Erik, Laurien,  
Mark, Mieke, Jolling,  
Rieme-Jan, Rik en Toon**

DE PRAKTIJKBLADEN VAN SDU



## SDU PRAKTIJKBLADEN: RECHT IN DE PRAKTIJK

Met de Praktijkbladen van Sdu leest u op een ontspannen wijze over alle ontwikkelingen binnen uw vakgebied. De deskundige redactie volgt jurisprudentie, rechtspraak en literatuur op de voet en vertaalt nieuwe inzichten naar leesbare, verdiepende en praktijkgerichte artikelen. Hiermee bent u altijd op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en kunt u uw cliënten op de juiste wijze adviseren.

Voor bijna ieder juridisch vakgebied is er een Praktijkblad in de vorm van een tijdschrift, online en app voor iPhone & iPad, inclusief een wekelijks e-zine. Zo blijft u bij op de manier die bij u past, waar en wanneer u dat wilt.



Oordeel zelf. Kijk op [www.rechtindepraktijk.nl](http://www.rechtindepraktijk.nl) voor een gratis proefabonnement.

A portrait of Walter Hendriksen, a middle-aged man with light brown hair and blue eyes, wearing a dark suit, white shirt, and a blue patterned tie. He is looking slightly to the left of the camera with a neutral expression. The background is a warm, wood-paneled wall.

## Walter Hendriksen

**Geboren**

Driebergen, 3 augustus 1958

**Burgelijke staat**

Gehuwd, drie kinderen

**Studie**

Nederlands en notarieel recht, Utrecht  
Advocaat bij (de rechtsvoorganger van)  
Van Doorne in Amsterdam. Sinds 1991  
partner. Praktijkgroep leider Proces-,  
Insolventie-, en Verzekeringsrecht.

**1983-2013**

Binnen de algemene procespraktijk richt  
hij zich op gecompliceerde vormen van  
bestuurders-, aansprakelijkheids- en  
verzekeringsrecht.

**Juli 2013**

Algemeen deken Nederlandse Orde  
van Advocaten (NOvA).

**Nevenactiviteiten**

**1999-2006**

Lid van de Raad van Toezicht Amsterdam,  
waarvan de laatste tweeënhalf jaar als  
waarnemend deken.

**2006-2013**

Lid van de Commissie Disciplinaire  
Rechtspraak NOvA.

# ‘In dit tijdsgewricht moet stevig worden onderhandeld’

Walter Hendriksen volgt per 1 juli 2013 Jan Loorbach op als algemeen deken. Zijn standpunt in het toezichtdebat is glashelder. Hij is tegen een door de regering benoemd college van toezicht. ‘Daar valt niet te schipperen.’ De nieuwe deken ergert zich aan de tendens om overal politiek mee af te rekenen en hoopt de band tussen Orde en advocaten te versterken. ‘Uw Orde is de mijne niet, daar moeten we mee ophouden’

Sabine Droogleeve Fortuyn en  
Anneke Groenewoud  
Fotografie: Jiri Büller

De Jachthaven, het uitgestrekte Nieuwe Meer en het vele groen eromheen. De vergaderkamer op de zevende verdieping van Van Doorne in Amsterdam heeft een indrukwekkend uitzicht. De opvolger van Jan Loorbach, Walter Hendriksen (54), zit er regelmatig te werken, vertelt hij. Bij Van Doorne, althans de rechtsvoorganger ervan, begon Hendriksen dertig jaar geleden als advocaat. Hendriksen kwam er terecht na zijn studie in Utrecht, vlakbij Driebergen waar hij opgroeide en zich voornamelijk bezighield met hockey. ‘Ik was in alle opzichten tegendraads en met veel plezier. Gewoon recalcitrant.’ Maar de nieuwe algemeen deken van de Nederlandse Orde van Advocaten wil niet te veel kwijt over privébesognes van vroeger en nu. Hendriksen – antraciet pak, wit overhemd, blauwgele das – is geen man van koetjes en kalfjes. Liever komt hij meteen ter zake. Een vraag over zijn ouders wimpelt hij af. ‘Te onzakelijk.’ Wie is de opvolger van Jan Loorbach en wat is hij van plan na zijn aantreden op 1 juli?

**Advocatenblad: Als advocaat van Nina Storms-Vleeschdraager in de World Online-zaak bent u veel in het landelijk nieuws gekomen. Hoe kijkt u terug op deze zaak?**

**Walter Hendriksen:** ‘Het is een zaak geweest die ik samen met Mischa Wla-

‘Voor welk probleem is het college van toezicht een oplossing?’

dimiroff in 2000 ben begonnen. De herinneringen die ik eraan heb, zijn goed. Met als kritische kanttekening de enorme media-aandacht waardoor de inhoud van de zaak nogal verwrongen naar voren is gekomen. Daarbij is naar mijn stellige overtuiging ook nogal ten onrechte op de man gespeeld, in dit geval op de vrouw. Dat stoorde me, dat stoort me en dat zal me blijven storen. Dat is ook alles wat ik over de zaak wil zeggen.’

**De afgelopen dertig jaar heeft u zich binnen het proces- en verzekeringsrecht voornamelijk beziggehouden met beroepsfouten van advocaten, notarissen, accountants, directeuren en commissarissen. Wat vindt u zo aantrekkelijk aan uw praktijk?**

‘We zitten met een man of acht in deze praktijk en treden uitsluitend verdedigend op. Steeds staat de vraag voorop: A) Is er wel een fout gemaakt? B) Wat is de schade? C) Bestaat er tussen beide een causaal verband? De fout speelt zich in het juridische systeem af, zowel van advocaten als notarissen. Bij accountants

heeft het in elk geval iets ondernemingsrechtelijks. Daar leer je elke keer meer van. Daarnaast houden we ons bezig met de *handling* van die fout. Hoe gaan mensen met hun eigen fouten om? Gaan ze enorm in de verdediging, of zeggen ze: “Die verzekeraar moet het allemaal maar regelen, ik wil er verder niets meer mee te maken hebben?” Geven ze elkaar de schuld? Je hebt ook personen die zich de fout zo ongelooflijk aantrekken dat je ze echt moet optillen en moet zeggen: “Kom op, dit kan iedereen overkomen. We gaan ervoor.” Met name die *fouthandling* is iets waar je die ervaring voor nodig hebt en wat het werk buitengewoon leuk maakt.’

**Hoe kwam u erbij om van het recht uw vak te maken?**

‘Rechten leek me een leuke studie. Bovendien heb ik altijd als ik moest kiezen die keuzes gemaakt die het minst andere keuzes uitsloten. En waarom ik ook notariaat ben gaan doen en niet alleen Nederlands recht, is omdat ik het te smal vond. Na mijn studie ben ik in militaire dienst gegaan. Vervolgens ben ik bij Van Doorne terechtgekomen. Daar ben ik altijd gebleven.’

**Waarom wilde u algemeen deken worden?**

‘Ik vind die Orde zo van belang voor de advocatuur, dat ik daar graag een bijdrage aan lever. Het is een tijdsgewricht waarin ik vind dat er stevig onderhandeld moet worden. Ik heb nu dertig jaar lang ten behoeve van de advocatuur en de juridi-

sche beroepen mogen werken. Daarom vind ik dat ik dit ook moet doen.’

### Waarom is het voor u juist nu van belang om er als deken in te springen?

‘Het grootste *topic* nu is de organisatie van het toezicht. Dat was natuurlijk in de tijd van Jan Loorbach ook al zo. Drie weken nadat zijn dekenaat inging, kwam het rapport van Arthur Docters van Leeuwen. Hij adviseerde het onafhankelijke, collegiale interne toezicht te behouden en een onafhankelijke buitenstaander het werk van de dekenen te laten controleren en hierover in het openbaar te rapporteren. Dat rapport hebben we omarmd. Kosten noch moeite zijn de afgelopen drie jaar gespaard om dat stelseltoezicht van Docters van Leeuwen vorm te laten krijgen in de wetgeving. Er was alle aanleiding om te veronderstellen dat dat zou lukken. Toch is dat verminderd gelukt. Laat ik het zo zeggen, er zijn wel een heleboel wijzigingen, die ook door de Orde werden bepleit, aangebracht in het oorspronkelijke wetsontwerp. Maar juist niet op dat ene punt. En dat is het college van toezicht.’

### Wat is het grootste bezwaar tegen het college van toezicht?

‘Dat het college dat toezicht uitoefent op individuele advocaten door de overheid wordt benoemd. Het merendeel van de advocatenuren wordt besteed tegen de overheid. En wij vinden dat de cliënt er zeker van moet zijn dat zijn geheim, zijn vertrouwelijkheid, geborgd is bij de advocatuur. Tenminste de indruk kan ontstaan dat daar ruis op de lijn komt.’

### De leden van het college van toezicht zullen beroepsgeheim hebben. Waarom zouden we eraan moeten twijfelen of zij zich daaraan houden?

‘Omdat het door de overheid benoemde functionarissen zijn. Daardoor kan bij justitiabelen de gedachte gaan leven dat vertrouwelijke informatie niet veilig is bij de advocatuur. Wij willen de uitvoering van het toezicht graag binnen de advocatuur houden. Bovendien vinden we, zeker na de slagen die er gemaakt zijn – de harmonisatie van het lokale deken-

## ‘Hoeveel controle moet er zijn? Waar trek je een grens?’

toezicht, de invoering van een landelijk dekenberaad – dat het inhoudelijke toezicht op de dekenen eenvoudig niet nodig is. Er is een trefkans van honderd procent in de klachtenafhandeling. In die zin dat als een klacht wordt ingediend, hierin óf wordt bemiddeld, óf de aangeklaagde op zitting komt. Wat is daar nou mis mee? Voor welk probleem is het college van toezicht een oplossing? Daar komt bij dat de mogelijkheid bestaat dat je nu overheidsbemoediging toelaat, in enige mate en wel met een zekere borging, maar dat die bemoediging steeds verder wordt opgerekt. Waarom zou je daarvan niet zeggen dat je het überhaupt niet wilt?’

### Het uitgangspunt van de regering is dat doordat de advocatuur zichzelf controleert, er te weinig afstand is en daarmee (de schijn van) belangenverstrengeling. Het argument van de slager die zijn eigen vlees keurt.

‘Ik heb nog nooit gehoord dat een deken terughoudend was omdat hij iemand kende tegen wie een klacht was ingediend. En als er al enige terughoudendheid is vanwege bekendheid met een betrokkene, dan is de oplossing dat je de behandeling laat doen door een ander lid van de Raad van Toezicht of door een waarnemend deken.’

### Hoe komt het dat van buitenaf toch de indruk bestaat dat de advocatuur te lang het deksel op de doofpot heeft gehouden?

‘Er is geen doofpot. Het is een raar soort onderbuikgevoel dat nergens op is gebaseerd. We hebben er als Orde alles aan gedaan om dat gevoel weg te nemen. Ik noem onafhankelijk interim-rapporteur Rein Jan Hoekstra. Hij is een man van onbesproken gedrag. Hij is betrokken bij vrijwel elk onderzoek naar het toezicht op de advocatuur dat ertoe doet. Hoe rapporteert hij? In toenemende mate positief. Als je mij vraagt hoe het komt dat we het idee

van de doofpot niet weg kunnen nemen? Dat snap ik dus niet. En misschien, als je me een pistool op mijn hoofd zou zetten en ik die vraag zou moeten beantwoorden, zou ik vermoedelijk dit zeggen: ik zeg niet dat we niet transparant genoeg zijn in de klachtenafwikkeling en het toezicht. Maar mogelijk is het zo dat men *vindt* dat we niet transparant genoeg zijn. Dat we meer moeten laten zien wat we doen. Sinds november jl. maken de lokale Orden gebruik van een uniform klachtenregistratiesysteem. Dat is zoiets waarvan gezegd wordt: *too little, too late*. Maar als je nou werkelijk vindt dat staats-toezicht ongewenst is, ga er dan ook voor dat het niet tot stand komt. En doe het niet af met een *too-little-too-late*-redenering.’

### Hoe gaat u verder in dit debat?

‘Zo. Precies zoals ik nu doe. En of we het winnen of verliezen, zullen we nog wel zien. Het zal voor de advocatuur spannend worden. We zullen ons de komende periode onverminderd gaan inzetten om de politiek ervan te overtuigen dat dit een slecht wetsvoorstel is. De tweede helft van juli komt de rapportage van Hoekstra. Mijn verwachting is dat de positieve opmerkingen die de heer Hoekstra begin januari jl. heeft gemaakt, verder zullen worden voortgezet. En als dat zo is, gaan we gewoon laten zien: jongens, wat jullie willen, is niet nodig.’

### Bent u niet bang dat als u nu te veel uw hakken in het zand zet, het wetsvoorstel van de baan geschoven wordt, maar dat het volgende kabinet met een veel scherper voorstel komt?

‘Nee. Het is zeker zo dat het overleg dat het afgelopen jaar heeft plaatsgevonden, heeft geleid tot een verbetering van het wetsontwerp. Er is een aantal verbeterpunten. Dat is mooi. Maar nou net op dit punt, het college van toezicht benoemd door de staat, ben ik onverzettelijk. Ik zie ook niet in wat voor concessies je hierin moet doen. Het is een digitale tegenstelling. Wij willen die systeemtoezichthouder. En dat is essentieel anders dan het inhoudelijk toezicht door het college van toezicht. Dus daar valt ook niet te schippen. En het zou ook nog wel zo kunnen



zijn dat je met systeemtoezicht en een onafhankelijke rapporteur de negatieve connotatie van toezicht door de dekens weghaalt. Daarmee is mogelijk ook de angel eruit gehaald.’

### Hoe staat u tegenover de huidige regering?

‘Nou, ik ga hier geen politieke statements maken. Of we nou rechts, links of in het midden zouden moeten zitten.’

### Wat is uw eigen politieke voorkeur?

‘Ik ben nogal van het individu. En de pogingen om het individu tot bloei te laten komen op een maatschappelijk verantwoorde manier. En zo het maatschappelijk leven verder te brengen. Wat ik verschrikkelijk vervelend vind, is de maatschappelijke vervlakking en het collectiviteitsdenken. Dat doet zich op het ogenblik voor op een manier die mij tegen de borst stuit. Alles moet politiek worden afgerekend. Als er een uitspraak van een rechter is waar Kamerlid X het niet mee eens is dan wordt ogenblikkelijk gebruld dat er Kamervragen moeten komen. De kritiek op de rechterlijke macht, ook hangende de zaak, in appel, bijvoorbeeld, dat is iets wat ik verafschuw. Ik vind dat het politieke domein zich daar niet mee zou moeten bemoeien. Het valt mij ook op dat het ministerie van Veiligheid en Justitie stelt dat er meer politie moet komen, zich daar ook voor inzet en vervolgens afknijpt op het OM en de rechterlijke macht. Daar snap ik niks van. Meer politie, meer mensen die worden opgepakt en strafrechtelijk worden aangepakt, in vredesnaam, zorg er dan ook voor dat de toegang tot het recht geborgd is. Ik vind dat er onvoldoende aandacht is voor de waarborging van de rechtsstatelijkheid ten behoeve van het individu. Je ziet het in de afweging tussen terrorismebestrijding en het afluisteren van alle telefoongesprekken. Hoeveel controle moet er zijn? Waar trek je een grens en zeg je: “Nou nee, hier zit je te veel aan de privacy en het individu?” De collectieve wals die over je heen komt, die verafschuw ik. Volgens mij is het niet iets waarvan je specifiek kunt zeggen: het ligt aan deze regering. Je kunt deze regering niet het tijdsbeeld toedichten en daar de schuld van geven. Maar juist door dat



tijdsbeeld, dat tijdsgewricht, vind ik dat het heel erg nodig is dat je een onafhankelijke advocatuur hebt die ten strijde trekt tegen allerlei, vanuit het individu bezien, gevoelens van onrechtmatigheid.’

### Wat vindt u van de voorgenomen bezuinigingen op gefinancierde rechtsbijstand?

‘Het is vrij lastig om aan de ene kant de overheidsbemoeienis te vergroten en tegelijkertijd te zeggen: “Ja, ter zake van sanctionering en naleving gaan we de justitiabelen niet meer helpen met gefinancierde rechtshulp.” Dat is raar. Gefinancierde rechtshulp, blijf er vanaf. Zorg ervoor dat de toegang tot het recht geborgd is.’

### Wat zijn uw speerpunten voor uw dekenaat?

‘Het toezichtdossier, toegang tot het recht en het bevorderen van de samenwerking tussen de lokale Orden onderling en tussen het landelijk bureau en de lokale Orden. De enorme hoeveelheid informatie die er is, op lokaal niveau, op landelijk niveau, die zou ik nog beter willen delen dan nu al gebeurt. Daarnaast zou ik de betrokkenheid van advocaten bij de Orde willen stimuleren.’

### Hoe wilt u dat doen?

‘Niet alleen via de lokale Orden en de lokale Raden van Toezicht kun je de betrokkenheid stimuleren, maar ik zou de participatie van advocaten bij specialisa-

tieverenigingen ook willen aanmoedigen. Dan sla je ook weer een kwaliteitsslag. Ik denk dat het enorm bevorderend kan werken voor individuele advocaten die eerst niet meededen en nu wel mee gaan doen. Of je nou lid wordt van een specialisatievereniging, in commissieverband gaat werken, lid wordt van de raad van discipline, het kan me allemaal niet schelen, maar doe mee. En als onze infrastructuur daarvoor aangepast moet worden, als de jaarvergaderingen leuker moeten worden, of weet ik wat, prima. Dat is aan ons. Maar laten we alsjeblieft de betrokkenheid zo veel mogelijk optimaliseren. Uw Orde is de mijne niet, daar moeten we mee ophouden.’

### Hoe kijkt u terug op het dekenaat van uw voorganger Jan Loorbach?

#### Wat wilt u voortzetten en wat wilt u anders doen?

‘Ik vind dat Jan Loorbach het uitstekend gedaan heeft. Hij heeft zich vol gegeven voor het toezichtdossier. Hij heeft kunnen denken dat dat goed zou aflopen, daar was alle aanleiding toe. Ik zal enorm mijn best doen om, alleen al daarom, het toezicht de goede kant op te krijgen. Ik ben anders, ik ben twintig centimeter kleiner, maar ook best groot, 1.97 meter. Dat maakt dat ik anders zal opereren. Maar los van de accentverschillen die er zonder enige twijfel zullen komen, kan ik alleen maar zeggen dat ik hem hoop te evenaren. En dat zal in elk geval qua lengte niet lukken.’

«

# Kennisdelende barista's

Met zo'n 2500 publicaties in drie jaar doen de advocaten en notarissen van Dirkzwager wat ze beloven: kennis delen. Het kantoor opende recent de eerste 'openbare' juridische bibliotheek. 'Gastvrijheid is erg belangrijk.'

Erik Jan Bolsius

De legal thriller top-10 van de medewerkers staat op de balie, koffiebonen ratelen met geweld door de machine om verwerkt te worden tot een verse 'latte macchiato' en de bibliothecaris heet kennismanager. In de 'eerste openbare juridische bibliotheek' van Dirkzwager is alles net even anders dan in de gemiddelde bieb van een advocatenkantoor. Op de begane grond van de nieuwbouw aan de Velperweg in Arnhem is het woord stoffig voorbehouden aan een plankje antieke wetboeken.

Dirkzwagers bibliotheek is vijf dagen in de week open van acht uur 's ochtends tot zes uur 's avonds en biedt ook toegang tot online juridische informatie als Legal Intelligence en Boom Basics. Helemaal openbaar is de bibliotheek overigens niet, want bezoekers moeten een pasje hebben en voorlopig worden die alleen aan cliënten en relaties uitgereikt. Sinds de opening eind vorig jaar zijn er dat zo'n 750. 'We willen geen hangplek worden voor studenten die alleen voor de gratis koffie, wifi en printers komen', stelt kennismanager Mark Jansen.

Jansen kan zich wel voorstellen dat de bibliotheek binnenkort haar deuren opent voor masterstudenten van de Radboud Universiteit Nijmegen. 'Dat is voor ons ook een goede manier van talentscouting. En als ze een scriptie schrijven met behulp van onze kennis, krijgt hun werk een plekje in de boekenkast.' Dat er in tijden van digitalisering is geïnvesteerd in een bewaarplaats voor het ouderwetse papier, vindt Jansen zelf ook wel ironisch. 'We hebben heel veel informatie digitaal, maar advocaten zoeken toch ook nog steeds vaak iets op in boeken.'

## 'Goede koffie'

De zes kennismanagers van Dirkzwager helpen juristen aan relevante informatie



Nieuwbouw Dirkzwager in Arnhem.

Foto: Ron Steemers

voor hun zaken. Jansen: 'We helpen de advocaten hun werk beter te doen. Iedereen kan zoeken, maar wij blijven nodig om de goede informatie te vinden en te selecteren.' Daarnaast zijn ze beschikbaar voor het ondersteunen van cliënten die in de bieb komen werken. Veel zijn dat er nog niet ('een paar per week'), maar het aantal groeit gestaag. Ook leveren Jansen en zijn collega's markt- en sectorinformatie voor profielen die Dirkzwager gebruikt bij acquisitiesprekken. 'We zitten nu in het centrum van de operatie,' zegt Jansen.

In de nieuwe rol van de voormalige bibliothecarissen past de 'Barista'-training die alle kennismanagers deden, in het experience-center van koffieleverancier Peeze. Algemeen directeur Marcel Hielkema, met een verleden in de hotelbranche: 'Gastvrijheid is ook voor een advocaten- en notarissenkantoor erg belangrijk, dus de

kennismanagers moeten goede koffie kunnen zetten voor de bezoekers. Vaak voelt de hal van een advocatenkantoor toch een beetje als een tandartspraktijk. Wij hebben het vergeleken met een winkel. Cliënten komen binnen in onze etalage, die moet er dus wel gastvrij uitzien.' De investering

## 'Uitgeverij' Dirkzwager

- Negen specialistische kennispagina's, duizend artikelen per jaar.
- Digitale nieuwsbrieven voor ruim vierduizend abonnees.
- Relatiemagazine met Layar-toepassing.
- Accounts op Twitter, Facebook, YouTube, Foursquare, Google+, LinkedIn en Pinterest.
- App KennisBoek en e-books.
- Kennisportal: [www.partnerinkennis.nl](http://www.partnerinkennis.nl) en [www.legalknowledgeportal.com](http://www.legalknowledgeportal.com).



Bibliotheek van Dirkzwager: mogelijk straks ook toegankelijk voor studenten.

## Zelfstandige bieb

De bibliotheek is een zelfstandige dienst binnen Dirkzwager, met een eigen website: [www.dirkzwagerbibliotheek.nl](http://www.dirkzwagerbibliotheek.nl). Cliënten kregen in de Maand van het spannende boek de door de advocaten en medewerkers geselecteerde top-10 juridische thrillers per mail. Dat leidde ook tot publiciteit voor de bieb zelf. In de toekomst gaan juridische uitgeverij hun nieuwe boeken lanceren in de bibliotheek.

in het gebouw werd er geen cent duurder door, stelt Hielkema. 'Maar bij het ontwerp ga je denken vanuit de gasten.'

Pashouders van de bibliotheek zijn onder anderen de gemeente- en bedrijfsjuristen van Dirkzwagers cliënten, die meestal op kantoor niet zo'n uitgebreide verzameling vakliteratuur hebben staan. Het advocatenkantoor rekent en passant af met het vooroordeel dat de teller direct begint te lopen als de advocaat zijn cliënt informatie geeft. Een faciliteit als deze bieb levert niet direct nieuwe zaken op, geeft Hielkema toe. 'Maar we hebben de bibliotheek toch, dus waarom zouden we hem niet beschikbaar stellen?'

Die gedachte ('we hebben het toch al in huis') is ook de filosofie achter Dirkzwagers actieve manier van kennis delen, het onderwerp waarmee de advocaten uit het oosten van het land zich willen onderscheiden van andere kantoren. Hielkema: 'Eigenlijk delen we onze kennis al veel langer. Dus toen we deze strategie ontwikkelden, hoefden we dit niet te verzinnen. Op dat moment, zo'n drie jaar geleden, zeiden we tegen elkaar: als kennis delen zo bij ons hoort, dan wordt dat vanaf nu de maatstaf voor alles wat we doen.'

### Sociale media

De maatstaf 'kennis delen' werd langs de bouwplannen voor een nieuw kantoor gelegd en zo was de beslissing om de bibliotheek open te stellen ineens heel

logisch. Volgens diezelfde redenering werden de cursussen voor de eigen juristen opengesteld voor cliënten en relaties in de vorm van de Dirkzwager Academy. In 2012 organiseerde die bijna honderd workshops voor zo'n 3300 bezoekers. Via alle mogelijke sociale media houdt Dirkzwager contact met zijn doelgroepen, altijd op basis van de juridische kennis die wordt gedeeld.

De kennisdelaars produceren jaarlijks een indrukwekkend aantal juridische artikelen om hun cliënten zo goed mogelijk te informeren. In 2012 schreven ze er rond de duizend. De directeur: 'Op honderd advocaten is dat niet eens zo veel, minder dan een per maand.' Vanuit de overtuiging dat er in het netwerk van Dirkzwager veel kennis zit, stelde het kantoor recent een reactiemogelijkheid op de blogs open. 'Lezers kunnen zo hun informatie met ons delen.' De hoeveelheid juridische informatie op de verschillende websites leidt tot een hoge *Google-ranking*. 'We worden gevonden via zoekopdrachten en dat leidt vaak wel direct tot nieuwe zaken.'

Kennis delen is voor Dirkzwager geen zelfstandig doel. Hielkema: 'Het geeft een duidelijke positionering.' En het levert meer op dan het kost, beweert hij stellig: 'Een cliënt komt binnen met een bepaalde vraag, vindt zelf een antwoord, maar dat leidt weer tot meer vragen. Die stelt hij aan onze advocaten. Vergelijk het met een garage: je kunt mij een muur vol gereedschap geven, maar ik kan dan nog steeds

mijn auto niet repareren. Het nut van de kennis zit hem vooral in de toepassing. Dat is voorbehouden aan de juristen.'

Ondanks de hoeveelheid tijd en energie die in kennis delen gaat zitten, heeft Hielkema nog genoeg wensen voor de nabije toekomst. 'We leveren informatie uit onze online kennispagina's al aan derden, zoals het magazine *Zorgmarkt* van Kluwer, *Het Financieele Dagblad* en het blad *HR Rendement*. Op specifieke onderwerpen voorzien we ook het intranet van cliënten van juridische informatie. In beide activiteiten zit nog groei. En we zijn met een netwerk van kantoren bezig met een internationale versie van de app KennisBoek, zodat onze content ook vanuit andere landen gevonden wordt.'

Hielkema is heel stellig over het inhoudelijke nut van kennis delen voor de dagelijkse praktijk: 'Advocaten willen mooie zaken doen voor mooie klanten. Als klanten met goede basiskennis binnenkomen, kan het eerste standaardwerk overgeslagen worden. Je zit gelijk bij de kern. Daar doe je het toch voor?' En zakelijk gezien? 'We realiseren tegen de landelijke trend in groei.' <<

# Officiëren in het nauw

Het gaat niet goed met het Openbaar Ministerie. Het apparaat lijkt de hoge ambities die politici haar opleggen niet aan te kunnen. Dan moet de organisatie ook nog eens flink bezuinigen. 'Officiëren beoordelen hun werk zelf met een zesje.'

Maarten Bakker

Advocaat Rob Oude Breuil (Damsté Advocaten Notarissen) is de problemen bij het parket Oost-Nederland spuugzat. 'Voor de naam van een zaaks-officier hang ik drie kwartier aan de telefoon. Als ik die officier vervolgens bel, dan blijkt hij niet de juiste persoon te zijn en weet hij ook niet wie de zaak wel doet. Het verzenden van een fax is al helemaal onbegonnen werk. Het lijkt wel alsof ze een versnipperaar hebben staan bij het faxapparaat, die alle inkomende post meteen vernietigt. Soms geeft een officier je dan maar zijn e-mailadres, hoewel de leiding van het OM dat niet wil hebben.'

Voor Oude Breuil is de fusie van de parketten Almelo, Zwolle, en Arnhem begin dit jaar tot een groot parket Oost-Nederland de oorzaak van alle ellende. 'Die schaalvergroting in de rechtspraak, het is één groot drama! Vroeger kon je nog eens bij een officier in Almelo langs, maar hij zit nu helemaal in Arnhem.'

In de berichtgeving over de problemen bij het Openbaar Ministerie ging het vooral over het parket in Oost-Neder-

*Advocaat*  
*Rob Oude Breuil:*  
**'De schaalvergroting is één groot drama'**

land, maar ook de gefuseerde parketten in Noord-Nederland en in Zeeland-West-Brabant functioneren volgens advocaten niet goed. 'Je pompt informatie in het systeem en je weet niet of er iets uitkomt,' verzucht advocaat Erik Thomas (TDNL) uit Breda. 'Het kan gaan om heel simpele dingen. Laatst werd een cliënt die bekend had, toch in beperking geplaatst. Ik wilde weten waarom, maar kwam er niet doorheen. Als advocatuur blijven we maar in gesprek met het OM, en proberen we een opbouwende rol te spelen.'

Ook de rechterlijke macht in Oost- en Noord-Nederland en in Zeeland-West-Brabant heeft kritiek op het OM. Rechters zien zich genoodzaakt om veel zaken aan te houden omdat dossiers te laat en/

of onvolledig worden aangeleverd. De Rechtbank Groningen dreigt zaken zelfs niet meer te behandelen. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Fred Teeven (VVD) erkent, in navolging van de parketwoordvoerders, dat er problemen zijn in de samengevoegde OM-regio's. 'Er moet nog heel veel gestroomlijnd worden,' zei hij in de Tweede Kamer over het arrondissementparket Oost-Nederland. Hij beloofde dat in de tweede helft van 2013 de werkprocessen er normaal verlopen.

Volgens het OM zelf is er sprake van een 'majeure verbouwing van de gehele strafrechtketen'. De herziening van de gerechtelijke kaart heeft niet alleen geleid tot fusies van parketten, maar ook tot samenvoegingen van rechtbanken. Daarnaast zijn de regionale politiekorpsen opgegaan in de nationale politie. 'Zo'n verregaande reorganisatie gaat vrijwel altijd gepaard met transitieproblemen,' zegt een woordvoerder van het OM.

## Overbelasting

Het OM bestrijdt dat de problemen bij de parketten Oost-Nederland, Noord-Nederland en West-Brabant/Zeland ook bij alle

## 'Forse bezuinigingen'

Het OM moet tot 2020 110 miljoen euro inleveren

Het OM moest van het eerste kabinet-Rutte ook inleveren. De Algemene Rekenkamer becijfert dat de bezuinigingen van 'Rutte-I' op het OM in 2016 oplopen tot een bedrag van 28,8 miljoen euro. Vorig jaar kreeg het OM daarbovenop een bezuiniging van 5,2 miljoen euro, opgelegd door de partijen die het Lenteakkoord sloten.

Deze lopende bezuiniging van in totaal 34 miljoen euro vult het OM in door onder meer de

bedrijfsvoering te centraliseren. Daarnaast wordt de formatie van het Parket-Generaal, de ambtelijke ondersteuning van het College van procureurs-generaal gehalveerd. Het OM integreert ook de werkprocessen van de res-sorten en de parketten. De fusie van parketten zou moeten leiden tot lagere uitgaven aan huisvesting en managers. En ook met de digitalisering van de strafdossiers hoopt het OM efficiencywinst te boeken.

Vanaf 2016 krijgt het OM een nieuwe bezuiniging van 8,9 procent opgelegd, als uitvloeisel van het regeerakkoord van het tweede kabinet-Rutte. Minister Opstelten schrijft de Tweede Kamer dat deze korting oploopt tot 54 miljoen euro in 2018. Bij elkaar opgeteld dient het Openbaar Ministerie in dat jaar dan 88 miljoen euro bespaard te hebben op het huidige jaarlijkse budget van circa 570 miljoen euro. In een presentatie voor het eigen personeel kwam de leiding van het OM onlangs met het nog hogere bezuinigingsbedrag van 110 miljoen

euro, een vijfde van het budget. Dat zou wel twee jaar later, in 2020, opgehoest moeten zijn. Volgens de Algemene Rekenkamer staan tegenover de bezuinigingen tot 2016 wel beleidsintensivering. Het OM krijgt extra middelen voor het veiligheidsbeleid, waardoor de totale rijksbijdrage voorlopig nog niet scherp daalt. Een woordvoerder van het OM reageert dat ze een deel van de rijksbijdrage ook weer moet doorsluisen naar andere partijen in de strafrechtketen. Wat resteert zijn toch 'forse bezuinigingen' op het eigen budget.



Het Openbaar Ministerie spreekt tegen dat de organisatie overbelast is.

andere parketten optreden. President Henk Naves van de Rechtbank Gelderland, die ligt in het werkgebied van het parket Oost-Nederland, wil daar niet aan. De verstoppingen bij het OM spelen volgens hem wel degelijk ook elders. 'Hogere krachten willen graag doen geloven dat het om een regionale bijzonderheid gaat, maar dat is het niet. De problemen bij het OM passen in een landelijk beeld.' Volgens Naves speelt er in de andere parketten een vergelijkbare problematiek. 'Het is onjuist om te focussen op Oost-Nederland of de andere nieuwe parketten die onlangs zijn ontstaan.'

De rechtbankpresident zoekt de oorzaken van de problemen bij het OM in overbelasting. 'Het OM krijgt steeds meer op haar bordje van de politiek. Ze doet zelf steeds meer zaken af, in het kader van het project ZSM. Bovendien wil ze ook nog bijdragen aan het regionaal veiligheidsbeleid.' De samenwerking met de rechterlijke macht komt er in het beleidsplan 'Perspectief op 2015' van het OM volgens Naves maar bekaaid af.

Ook advocaat Thomas meent dat de problemen bij het OM te maken hebben met overbelasting van het apparaat. 'Het OM gaat nieuwe, grote projecten aan, maar heeft de basale communicatie,

### *President Henk Naves:* **'De problemen bij het OM passen in een landelijk beeld'**

intern en extern, domweg niet op orde.' Volgens Thomas zijn de irritaties onder de advocatuur in West-Brabant ook niet de afgelopen maanden ontstaan, sinds de fusie van de parketten. 'Die spelen al twee jaar, daarvoor was het beter, maar ook niet goed.'

Voorzitter Maria van de Schepop van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (NVvR), de belangenorganisatie van officieren van justitie en rechters, zegt dat er sprake is van een 'cumulatie' van ingrepen bij het OM. 'Officieren van justitie hebben te maken met verschillende veranderingen in één keer. Met de ZSM-aanpak handelen ze zaken sneller en eerder af. Maar dat leidt voor sommige officieren tot een verschuiving van de arbeidstijden, omdat ze tot de sluitingstijden op het politiekantoor zijn.' Daarmee is ook hun werkbelasting zwaarder geworden.

Verder is volgens Van de Schepop het computersysteem GPS nog steeds niet de soepele ondersteuning die het voor officieren zou moeten zijn. 'De problemen daarmee blijven maar komen, het lijkt onoplosbaar, dat systeem is echt een monstroom.'

### **Hoge ambities**

Dat het OM overbelast zou zijn, spreekt de organisatie zelf tegen door te verwijzen naar het Jaarbericht 2012. Dit jaarverslag van het OM geeft volgens het OM aan dat de afgesproken doelstellingen zijn gerealiseerd op de prioritaire thema's: slachtoffers, ondermijning en afpakken, High Impact Crime en ZSM.

Het OM erkende in datzelfde bericht wel dat er forse bezuinigen aankomen. In 2020 zou het huidige jaarbudget van circa 570 miljoen euro voor personeel en materieel geslonken moeten zijn met 110 miljoen euro. NVvR-voorzitter Van de Schepop noemt deze korting 'onmogelijk en niet uit te leggen. Er is een grens aan wat een organisatie kan verstouwen. Mijn mailbox wordt overspoeld met reacties van officieren die zeggen dat het nu al niet meer gaat. Ze beoordelen de kwaliteit van hun werk zelf met een zesje en dat geeft frustraties bij deze professionals.'

Als de politiek de bezuinigingen op het OM toch wil doorzetten, zal ze volgens Van de Schepop prioriteiten moeten gaan stellen. 'De politiek kan niet onveranderd hoge ambities uiten en tegelijkertijd zo bezuinigen op het OM,' zegt Van de Schepop. Aan welke taken het OM dan minder aandacht moet besteden, laat ze over aan de politiek. 'Maar dat een keuze gemaakt moet worden, staat voor mij vast.'

Tweede Kamerlid Peter Oskam van het CDA, oud-officier en oud-rechter, heeft wel een idee. Hij wil dat het OM prioriteit legt bij woninginbraken. 'Tegelijkertijd moeten we ons afvragen of bijvoorbeeld zaken met huiselijk geweld wel altijd op zitting moeten komen. Dan zie je toch vaak dat man en vrouw zich weer verzoend hebben.'

Volgens Oskam weigert minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten (VVD) keuzes te maken, maar al zou hij dat wel doen dan zijn de voorgenomen bezuinigingen op het OM voor het CDA toch ook te fors. 'We hebben in de Kamer de bezuinigingen op de gevangenis weten te ver-

## Kamerlid Peter Oskam: 'Bezuinigingen moeten worden verzacht'

zachten, en datzelfde moet gebeuren met die bezuinigingen op het OM.' Hij vindt dat Opstelten de pijn van de bezuinigingen op een onlogische manier verdeelt over de strafrechtketen. 'Als de politie 105 miljoen euro meer krijgt om boeven gaat vangen, dan krijgt het OM meer zaken op haar bordje, maar die moet juist flink inleveren.'

Hoogleraar organisatie van de rechtspleging Rinus Otte zag in *NRC Handelsblad* nog ruimte voor bezuinigingen op het budget van het OM. 'Het is hard en zuur, die bezuinigingsgolf,' zegt hij in een toelichting. 'Maar we praten over een luxeprobleem. We zijn in de strafrechtpleging nog steeds mijlenver verwijderd

van negentiende-eeuwse toestanden zoals die in andere rechtsstelsels heersen.' Door middel van automatisering en een betere bedrijfsvoering kan het OM volgens Otte nog veel efficiencywinst boeken. 'Als de organisatie van strafzaken verder gestroomlijnd wordt, dan kunnen de gevolgen van deze ingreep loslopen.'

CDA-Kamerlid Oskam erkent dat er nog veel efficiencywinst geboekt kan worden in de rechtspraak. 'Waarom moeten politie, OM en rechtbank dossiers afzonderlijk verwerken? Er zouden *shared service centres* moeten komen waar partners het logistieke proces verenigen. Ik ben de politiek ingegaan omdat ik de rechtspraak efficiënter wil laten functioneren, maar met die bezuinigingen van Opstelten op de strafrechtketen lukt dat niet. De rek is eruit. De reclassering staat onder druk, er moet ook geld af van de rechtsbijstand. Iedereen gaat vechten voor zijn eigen belang, zodat er moeilijker gezamenlijke afspraken gemaakt kunnen worden.' <<

(advertentie)



## medisch en tandheelkundig advies

Medisch en tandheelkundig inhoudelijk bent u doorgaans op anderen aangewezen.

Het is geruststellend te weten waar u voor duidelijk en transparant advies terecht kunt.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk.

Bel naar 010 4762870 en vraag naar Coen Hoogenkamp voor een vrijblijvende kennismaking.

Meer informatie vindt u op [www.lechnerconsult.nl](http://www.lechnerconsult.nl).



**lechnerconsult**  
medische advisering

Schiekade 458  
3032 AX Rotterdam  
telefoon: 010 4762870  
fax: 010 4772075  
e-mail: [info@lechnerconsult.nl](mailto:info@lechnerconsult.nl)

Stationsweg 70 b  
7941 HG Meppel  
telefoon: 0522 820210  
fax: 0522 244433  
e-mail: [info@lechnerconsult.nl](mailto:info@lechnerconsult.nl)

## de specialist in gezondheidsschade

# De juiste kennis brengt u verder

Als advocaat bent u nooit uitgeleerd. U wilt graag werken aan uw ambitie en u moet uw punten halen. Kies voor het volgen van uw cursussen voor Sdu Juridische Opleidingen.

## Waarom?

- Voor juristen door juristen. Alle cursussen worden ontwikkeld door juristen en in samenwerking met onze klanten.
- Volop keus uit rechtsgebieden en niveaus.
- Prominente en ervaren docenten.

Ga naar [www.sdujuridischeopleidingen.nl](http://www.sdujuridischeopleidingen.nl) voor het cursusaanbod en kies de cursus die bij u past. Want, een certificaat van Sdu Juridische Opleidingen, daar kunt u mee aan komen.

[www.sdujuridischeopleidingen.nl](http://www.sdujuridischeopleidingen.nl)

**Sdu** JURIDISCHE  
OPLEIDINGEN



# ‘Literatuur vergroot je inlevingsvermogen’

Haagse raadsheer Jeanne Gaakeer ijvert als bijzonder hoogleraar Law and Literature voor het belang van taal voor de rechtspraak. ‘Advocaten moeten zich constant bewust zijn van de taal die ze hanteren.’

Erik Jan Bolsius

Fotografie: Sjoerd van der Hucht

**Z**e hoort het nogal eens: ‘Mevrouw de voorzitter, het kan niet anders zijn dan...’ Bij zo’n uitspraak spitst raadsheer Jeanne Gaakeer haar oren. ‘Dat is natuurlijk een retorische zin, dan denk ik gelijk: als iemand het zo pertinent zegt, moet ik er extra goed naar luisteren.’ Bij Gaakeer komt geen advocaat weg met verhullend taalgebruik. ‘De lijdende vorm komt ook veel voor in pleidooien: daarmee lijkt het of er geen mensen bij de zaak betrokken zijn.’

De buitengewoon hoogleraar Law and Literature aan de Erasmus School of Law deelde als jonge docente Engels al stijlbloempjes uit voor mooie formuleringen. Een kwarteeuw later kan ze goed taalgebruik nog steeds waarderen. Sterker nog, ze heeft haar wetenschappelijk bestaan ingericht rond de begrippen recht, taal en literatuur. Na een aantal jaren voor de klas, studeerde Gaakeer af in wetenschapsfilosofie en rechten, ging werken aan de juridisch faculteit en maakte niet lang daarna de overstap naar de rechterlijke macht. Eerst als rechter in Middelburg en sinds 2008 als raadsheer in Den Haag.

Gaakeer: ‘Ik kom uit de letteren en toen ik rechten ging studeren, dacht ik al gauw: hé, dit is eigenlijk hetzelfde. In beide gevallen gaat het om het toekennen van betekenis aan taal. Literatuur is wat mensen met taal doen, recht gaat om wat mensen elkaar met taal aandoen. In het recht geven we betekenis aan een feit, omstandigheid, wetstekst. We vragen ons af: wat bedoelt iemand?’

Zonder taal geen recht, zoveel is zeker volgens de professor. ‘Al in de vroege

rechtsgeschiedenis, toen veel nog mondeling werd overgeleverd, was taal een essentieel hulpmiddel. De advocaat heette ooit ‘taelman’. Dat doet ook aan taal denken.’ In het middeleeuwse Frans was het een *contour*, in het Engels een *counter*: andere woorden voor verhalenvertellers. ‘Dus dat talige zit er vanaf het begin in.’ Ze verwijst naar deel drie van de Griekse tragedie *Oresteia*. ‘Daar wordt een rechtbank ingericht voor een gevecht met woorden, een debat met taal in plaats van geweld.’

## Geen vrij proza

Of haar inspanningen om recht en literatuur dicht bij elkaar te brengen ook zichtbaar zijn in haar vonnissen, durft ze niet te zeggen: ‘Een vonnis is geen vrij proza.’ Maar ze is er zeker van dat literatuur het bewustzijn van rechters en andere juridische professionals vergroot. Advocaten adviseert ze dan ook: ‘Wees je heel erg bewust van de taal die je hanteert. Nee, dat is geen open deur, daar is nog veel mee te winnen. Een advocaat moet zich telkens afvragen of de taal die hij schept

voor de ander wel zo duidelijk is. Dus breng je kernboodschap helder, benadruk dat ene *unique selling point* dat in jouw zaak van het grootste belang is. En voorkom vaste gebruiken en standaarduitdrukkingen.’

De digitalisering van het juridisch proces, het plan dat minister van Veiligheid en Justitie Ivo Opstelten (VVD) recent voorstelde, zal haar missie niet doorkruisen, volgens Gaakeer. ‘We blijven taal gebruiken als ons belangrijkste instrument. De vraag is hoe deze plannen gaan uitpakken voor de retórica in de rechtszaal. Er schuilt wel een risico in als de zittingszalen vol komen te staan met pc’s. Wat betekent dat voor het contact met de justitiabele? Als het leidt tot het verlies van verbale en non-verbale communicatie, is dat niet goed.’ Zo is Gaakeer ook geen voorstander van het gebruik van vaste tekstblokken in vonnissen. ‘Dat zijn vaak gemeenplaatsen. In vast repertoire schuilt het gevaar van een cliché, dan verhardt de taal.’

De raadsheer heeft niet dagelijks te maken met advocaten. Bij de sector strafrecht aan het hof Den Haag heeft ze wekelijks zitting. Of ze een talig goed onderlegde advocaat kent? ‘Ik noem geen namen, maar over het algemeen kunnen advocaten hun argumenten goed voor het voetlicht brengen. Er zijn advocaten die retorisch erg sterk zijn. Maar daar schuilt ook het gevaar in dat de advocaat denkt: kijk mij eens even sterk pleiten, waarbij hij soms het belang van de cliënt uit het oog verliest. Vraag je af of je met je betoog niet te veel aandacht voor jezelf opeist.’

In de opleiding van advocaten zou wat Gaakeer betreft meer aandacht voor het verband tussen recht en literatuur mogen komen. Zowel daar als in de permanente

## Prijswinnaar

Law and Literature is een uit de Verenigde Staten overgekomen beweging, met als startpunt het boek *The Legal Imagination* van J.B. White (1973), de rechtsgeleerde naar wie de prijs is genoemd die Gaakeer in maart van dit jaar ontving. Sinds haar dissertatie *De waarde van het woord* (1995) werkt ze aan de vervaechting van recht en literatuur. Sinds 2005 bekleedt ze de leerstoel Law and Literature in Rotterdam. Het vak is inmiddels een erkende interdisciplinaire richting binnen de rechtstheorie.





beroepseducatie ontbreekt die invalshoek. Rechter krijgen die wel, dankzij de drie-daagse masterclass Rechtspraak, Taal en Literatuur die ze jaarlijks organiseert bij SSR, het opleidingsinstituut voor rechters. Of ze beschikbaar is voor de advocatenopleiding? Lachend: 'Jan Loorbach heeft mijn stukken ook gelezen.' Nee, veel meer tijd dan ze nu al aan haar wetenschappelijke liefde besteedt, zit er niet in. De werkdruk van twee functies weerhoudt haar van het houden van al te veel gastcolleges, workshops en presentaties.

### Vooroordelen

Wat de Haagse raadsheer advocaten adviseert om beter literair onderlegd te raken? 'Voor elke juridische professional

geldt dat hij een rijk gevulde rugzak aan kennis, opleiding en ervaring heeft. Die maakt dat je automatisch ook je eigen vooroordelen hebt. Dat is normaal, je kunt nu eenmaal niet aan jezelf ontsnappen. Het lezen van literatuur dwingt je tot een *switching exercise*, tot het bekijken van zaken van een andere kant. Het helpt advocaten te anticiperen op tegenargumenten', stelt Gaakeer. 'Literatuur vergroot je inlevingsvermogen. Door kennis te nemen van een fictieve werkelijkheid, weet je beter wat er had *kunnen* gebeuren. Hoe meer literatuur je leest, hoe meer situaties je kent die je niet in het dagelijks leven ervaart. Dat scherpt je empathisch vermogen, een heel belangrijke vaardigheid voor rechters en advocaten.' <<

## Vakantieboeken

De hangmat lonkt en daar hoort een boek bij. De advocaat die na de vakantie literair wat beter beslagen ten ijs wil komen, stopt volgens Gaakeer deze vijf boeken in zijn koffer, iPad of e-reader:

- Peter Terrin, *Post Mortem* (Amsterdam, Arbeiderspers, 2012).
- Ferdinand von Schirach, *De zaak-Collini* (Amsterdam, Arbeiderspers, 2012).
- Tineke Beishuizen, *Dood door schuld* (Amsterdam, Arbeiderspers, 2007).
- Christine Otten, *In Wonderland* (Amsterdam, Atlas, 2010).
- Juli Zeh, *Nultijd* (Amsterdam, Anthos, 2013).

**1** *Waar viert u vakantie?*

'In Midden-Frankrijk. Daar hebben we twee jaar geleden een oude boerderij gekocht. Inmiddels is een klein deel bewoonbaar, maar er moet nog heel veel gebeuren. Heerlijk, dat klussen. Zo hoef ik even niet met mijn hoofd bezig te zijn. Als ik aankom, is er meteen van alles te doen. Al is het maar onkruid wieden, om even rustig af te kicken van mijn werk.'



**'Ik laat alles los'**

**Sanne van Oers**, partner bij Van Schie advocaten in Nijmegen, werkt bewust niet op vakantie. 'Een goede secretaresse is heel belangrijk.'

**2** *Laat u het kantoor met een gerust hart achter?*

'Absoluut. Voordat ik vertrek, zorg ik ervoor dat er zo veel mogelijk werk klaar is. Dat is wel even aanpoten, maar het hoort erbij. Als ik langer dan een week met vakantie ga, maak ik een overdracht voor mijn waarnemer. En ik zorg natuurlijk dat er geen zittingen of piketdiensten zijn. Veel van het werk laat zich gemakkelijk plannen.'

**3** *Wie bewaakt het fort?*

'Mijn zakenlijst ligt bij mijn waarnemer, maar ook bij mijn secretaresse. Zij kent mijn zaken én mijn cliënten door en door. Het is dus vooral aan haar om te signaleren wanneer post of telefoontjes belangrijk zijn, en ze bij mijn collega neer te leggen. Ook kan zij hem van achtergrondinformatie voorzien. Een goede secretaresse is heel belangrijk.'

**4** *Houdt u de vinger aan de pols?*

'Nee. Ik laat alles los. Dat doen we hier op kantoor allemaal, hebben we afgesproken. We nemen elkaar waar en vertrouwen elkaar volledig. Ik heb nog nooit hoeven ingrijpen en ben ook nog nooit gebeld terwijl ik op vakantie was. Nou ja, er zijn momenten waarop ik me ervan bewust ben dat een bepaalde zaak op die dag speelt en dan voel ik een zekere nieuwsgierigheid. Maar verder dan dat gaat het niet.'

**5** *Is uw gezin daar blij mee?*

'Ja, man en kinderen – van 5 en 3 – vinden het geweldig. Ik zou zelf trouwens ook niet anders willen. Pas als ik helemaal kan loskomen van mijn werk, beleef ik mijn ultieme vakantie. Dan pas kan ik me genoeg ontspannen om na een paar weken weer helemaal opgeladen aan de slag te gaan. Maar dat zit sowieso in me. Ook in de rest van het jaar houd ik werk en privé zo veel mogelijk gescheiden. Ik moet natuurlijk best eens 's avonds of in het weekeinde werken, vooral omdat ik naast jeugd- en familiepraktijk ook strafrecht doe. Dat vind ik geen enkel probleem. Maar als ik werk, ben ik volledig dáármee bezig. En als ik vrij ben, ben ik ook helemaal vrij.'

# Vakantiewerk

Zomer en dus vakantie. De drukte, de hectiek, de vragen en verplichtingen staan in de wacht. Of niet? Vier advocaten over werken op vakantie. De één is vergroeid met zijn telefoon, de ander laat alles bewust los.

Jolenta Weijers

**1** 'Meestal in Europa. Frankrijk, Italië, Engeland, Scandinavië... Dit jaar gaan de kinderen – ze zijn 16 en 13 – ieder op zomerkamp om een taal te leren. Dat geeft mijn vrouw en mij de gelegenheid om samen vakantie te vieren. We gaan fietsen in Duitsland. Langs de Rijn.'

**3** 'Vuurens & Lagerweij is een zogeheten kostenmaatschap. De zeven advocaten werken voor eigen rekening en risico, maar delen pand en ondersteuning. Mijn praktijk omvat personen- en familierecht, strafrecht, arbeidsrecht en verbintenissenrecht. Ik heb bijvoorbeeld geen eigen secretaresse. Ik doe het meeste werk zelf. Toch kunnen we onderling goede afspraken maken over de waarneming in de vakantieperiode. Cliënten treffen altijd wel één of twee advocaten op kantoor. Ze staan nooit voor een gesloten deur. En één van die collega's is dus sowieso op de hoogte van mijn zaken.'

**4** 'Nauwelijks. Als je de boel van tevoren goed organiseert, zijn er in de vakantie vrijwel nooit problemen. Ja, als een cliënt mij mobiel belt, neem ik natuurlijk wel aan. Maar dat gebeurt bijna nooit. De meesten van mijn cliënten zijn particulieren; er zit een enkele middenstander tussen. Dan gebeurt dat niet zo snel. Maar als ik word gebeld en het blijkt dringend te zijn, dan verwijst ik die cliënt door naar kantoor. Verder controleer ik één of twee keer per week mijn e-mail. Puur vanuit de gedachte: je kunt het je niet permitteren dat er iets tussen zit dat er op kantoor tussendoor glipt. Maar mijn werk is in Delft in goede handen, dus ik kan het verder prima loslaten.'

**2** 'Zeker. Ik zorg ervoor dat mijn vertrek goed is voorbereid. Dat betekent: bij cliënten bekendmaken dat je weg bent, zorgen dat je geen zittingen hebt, en je waarneming regelen. Ik maak altijd specifieke afspraken met één collega. In de overdracht geef ik dan aan in welke zaken eventueel iets kan gaan spelen tijdens mijn afwezigheid.'



**'Ik moet even acclimatiseren'**

**Hans Koster**, advocaat bij Vuurens & Lagerweij Advocaten en Mediators in Delft houdt een beetje de vinger aan de pols tijdens vakantie. 'Ik controleer één of twee keer per week mijn e-mail.'

**5** 'Haha, dat hoop ik wel. Ik moet natuurlijk altijd even een paar dagen acclimatiseren, maar dat geldt waarschijnlijk voor iedereen met een drukke baan. Ach, je moet het ook allemaal een beetje relativeren. Ik ben niet het type dat denkt dat hij onmisbaar is.'

**1** 'Meestal ga ik maar kort weg. Een midweek, een week, anderhalve week. Dit jaar staat er voor het eerst sinds ik dit kantoor samen met een kantoorgenoot acht jaar geleden heb opgericht een lange vakantie op stapel. Ik ga naar Australië. Drie hele weken.'

**2** 'Nou, ik moet heel erg wennen aan de gedachte dat ik straks zo lang weg ben. Dat heb ik dus nooit eerder gedaan. Het is ook voor het eerst dat ik mijn werk volledig overdraag. Normaliter werk ik gewoon door als ik op vakantie ben. Ik vind het voor een korte vakantie simpelweg niet efficiënt en effectief om alles over te dragen. Dus bekijk ik 's ochtends mijn e-mail, bel met mijn secretaresse om te overleggen waarop actie moet worden ondernomen, dicteer een en ander en pleeg noodzakelijke telefoontjes met cliënten. Soms kost dat twee uurtjes, soms ben ik de hele ochtend bezig. 's Middags neem ik vrij. Aan het einde van de middag heb ik weer contact met mijn secretaresse. Soms volgt daarop weer een rondje bellen met cliënten.'



## 'Normaliter werk ik gewoon door'

**Miryam Breeuwer**, partner bij Speciaaladvocaten in Tynaarlo/Heerenveen maakt het zich dit keer bewust moeilijk om door te werken.

**3** 'Mijn secretaresse. En bij spoedklussen mijn kantoorgenoten. Mijn secretaresse is de spil in het hele verhaal. Zij kent al mijn zaken en cliënten. Zij is de achtervang en coördineert alle acties als ik weg ben. Verder zorg ik er dit keer voor dat al mijn cliënten weten dat ik door vakantie een paar weken afwezig ben. Voordat ik vertrek, bespreek ik al mijn dossiers uitvoerig met de twee kantoorgenoten die waarnemen. Ik zorg ook voor een papieren overdracht.'

**4** 'Ik heb het mezelf deze keer bewust moeilijk gemaakt om dat te doen. Australië ligt in een andere tijdzone. Bovendien vóél Nederland natuurlijk ook heel ver weg als je helemaal aan de andere kant van de wereld zit. De afspraak is nu dat ik alleen bereikbaar ben voor spoedgevallen. Ik ben zelf nog het meest benieuwd of dat me gaat lukken.'

**5** 'Ik heb geen kinderen. Maar mijn partner vindt het langzamerhand tijd dat ik ook eens een vakantie níét werk. En dat begrijp ik heel goed. Ik houd van mijn werk en ik voel me verantwoordelijk voor mijn bedrijf. Maar voor het thuisfront is het natuurlijk een ander verhaal.'

**1** 'In Portugal, in een huisje met zwembad in Vale do Lobo, Algarve. De perfecte plek als je jonge kinderen hebt. Die van mij zijn 7 en 4. We zijn daar al twee keer eerder geweest en wilden dit jaar eigenlijk ergens anders naartoe, maar mijn oudste wilde graag terug. Dus dat doen we.'

**2** 'Ja, hoor. Als managing partner van een kantoor met zestig advocaten en notarissen, leid ik ook de sectie arbeidsrecht met tien advocaten, dus er is voldoende achtervang. Vroeger maakte ik altijd een complete overdracht. Tegenwoordig doe ik het af met een paar mailtjes en een enkele bespreking met een collega.'

**3** 'Mijn secretaresse zorgt ervoor dat cliënten met een vervanger worden doorverbonden. Op ons kantoor is bereikbaarheid heilig, dus cliënten worden altijd doorverbonden met een kantoorgenoot. Of ik sta ze zelf te woord, wanneer en waar dan ook.'

**4** 'Nou en of. Vroeger belde ik elke dag naar kantoor. Nu niet meer. Maar ik ben vergroeid met mijn telefoon; ik controleer elk halfuur mijn e-mail. Ook geef ik instructies via de mail. Dat vind ik volstrekt normaal. En ook prettig, trouwens. Het geeft mij rust. Drukke, bereikbaar zijn: het hoort nou eenmaal bij het vak. Op vakantie is dat niet anders dan in de rest van het jaar. Ja toch? Thuis krijg ik ook om elf uur 's avonds nog cliënten aan de telefoon of zit ik een conferencecall te houden. Maar wat er ook gebeurt, ik verkoop geen 'nee'. Nooit.'



## 'Ik ben vergroeid met mijn telefoon'

**Marc van Gelder**, partner bij Deterink Advocaten en Notarissen in Eindhoven verkoopt geen nee aan (potentiële) cliënten: 'Bereikbaar zijn hoort nou eenmaal bij het vak.'

**5** 'Niet altijd natuurlijk. Soms krijg ik van die blikken... hahaha! Maar ik ben altijd blij als ik op vakantie ben, en ik raak echt niet gestrest als ik elke dag tien minuten met een cliënt aan de telefoon hang. Dat weten ze. Trouwens, mijn vrouw is ook jurist, dus die begrijpt dat nog beter. Daarbij: ik kies mijn momenten. Ik ga niet zitten bellen op het strand of op een vol terras. Zelf heb ik nog nooit meegemaakt dat ik mijn vakantie moest onderbreken. Een collega laatst wel, vanwege een grote overname. Die moest er drie dagen tussenuit. Ja, daar trek je bij je familie in eerste instantie natuurlijk geen volle zalen mee.'

# Samen het schip in

Recente uitspraken over beroepsaansprakelijkheid lijken aan te tonen dat samenwerkende beroepsbeoefenaren, zeker die in een maatschap, een verhoogd risico lopen.

Iлона Willemars<sup>1</sup>

Op 15 maart 2013 heeft de Hoge Raad een arrest gewezen<sup>2</sup> over de aansprakelijkheid van maten in een advocatenmaatschap. Recent vonniste de Rechtbank Amsterdam<sup>3</sup> over de persoonlijke aansprakelijkheid van een notaris, een oordeel dat ook van belang is voor advocaten. Wat is de betekenis van beide uitspraken voor de juridische kantoororganisatie?

## Hoge Raad

Eerst de uitspraak van de Hoge Raad. In de betreffende zaak maakt advocaat A een beroepsfout en wel het te laat instellen van rechtsvordering, waardoor deze was verjaard. De opdracht was verstrekt aan de maatschap waarin onder anderen advocaat A via zijn praktijkvennootschap deelnam. In deze maatschap nemen ook de praktijkvennootschappen van B en C deel. En dan nemen in de maatschap ook nog D en E deel, eerst persoonlijk en later via hun praktijk-bv's. De gedupeerde cliënt stelt bij brief zowel de maatschap als alle maten daarvan aansprakelijk (dat wil zeggen de privépersonen, niet de praktijkvennootschappen). Later worden slechts de privépersonen gedagvaard.

De rechtbank en het hof wijzen de vorderingen af en de advocaat-generaal concludeert tot verwerping van het casatieberoep. Zij vinden allemaal dat de cliënt niet de juiste personen heeft aangesproken. Het hof stelt vast dat de maatschap niet is gedagvaard; niet de maten zijn gedagvaard (dat waren de praktijkvennootschappen), maar de aandeelhouders daarvan.

In r.o. 3.4.2 geeft de Hoge Raad college. Ten eerste overweegt de Hoge Raad dat

## Hoge Raad: het vermogen van de maatschap vormt een afgescheiden vermogen.

de maatschap geen rechtspersoonlijkheid heeft en dat daarom bij een overeenkomst met een maatschap de individuele maten persoonlijk aansprakelijk zijn. Is de prestatie die van de maten wordt gevorderd deelbaar, dan zijn zij aansprakelijk voor gelijke delen (met verwijzing naar de artikelen 7A:1679-1681 BW). De Hoge Raad vermeldt niet dat als de prestatie ondeelbaar is, de maten hoofdelijk aansprakelijk zijn, maar dit volgt uit art. 6:6 lid 2 BW.

Betreft het, zoals in casu, een overeenkomst van opdracht, dan is elke maat tegenover de opdrachtgever aansprakelijk voor het geheel. Dit volgt uit art. 7:407 lid 2 BW. Deze persoonlijke aansprakelijkheid geldt voor de maat die ten tijde van het sluiten van de overeenkomst maat was en blijft bestaan indien de maat uittreedt. Er geldt een disculpatiemogelijkheid en de bepaling is van regeland recht<sup>4</sup>. Aan het oordeel van de Hoge Raad ligt de impliciete veronderstelling ten grondslag dat als iemand een opdracht geeft aan een maatschap (die namens de maatschap wordt aanvaard), deze dan met meer personen tezamen wordt gecontracteerd. Deze opvatting wordt aanvaard in de literatuur<sup>5</sup> en blijkt ook uit de parle-

mentaire geschiedenis van het wetsvoorstel inzake de personenvennootschap<sup>6</sup>.

Dan overweegt de Hoge Raad in een tussenzin dat het vermogen van de maatschap een afgescheiden vermogen vormt. De Hoge Raad verwijst hierbij naar artikel 3:192 BW<sup>7</sup>. Hiermee bevestigt de Hoge Raad de heersende leer in de literatuur<sup>8</sup>.

Als een overeenkomst is aangegaan met een maatschap, dan kunnen vorderingen ook worden ingesteld tegen de maatschap en wel tegen de gezamenlijke (rechts)-personen die ten tijde van het uitbrengen van de dagvaarding maat zijn. In de dagvaarding kan dan worden volstaan, zo overweegt de Hoge Raad met verwijzing naar een eerder arrest<sup>9</sup>, met de vermelding van de naam van de maatschap indien de gezamenlijke maten onder die naam op voor derden duidelijk kenbare wijze aan het rechtsverkeer deelnemen.

Deze redenering lijkt een U-bocht. De Hoge Raad bedoelt dat uit efficiency-overwegingen kan worden volstaan met de vermelding van de naam van de maatschap, maar dat de individuele maten de formele procespartijen zijn. In verband met het ontbreken van procesbevoegdheid van de maatschap is dit slechts een betekenisregel<sup>10</sup>. De nieuwe maten (zij die ten tijde van de dagvaarding maat waren, maar niet bij het aangaan van de opdrachtovereenkomst en ook niet ten

1 Advocaten bij Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP te Rotterdam.

2 Hoge Raad 15 maart 2013, LJN: BY7840, RO 2013/30, RvdW 2013, 406 en JOR 2013/133.

3 Rechtbank Amsterdam 10 april 2013, LJN: BZ8515.

4 Zie artikel 7:400 lid 2 BW.

5 Zie bijvoorbeeld Asser-Maeijer 5-V (1995), nr. 116a en A.L. Mohr en V.A.E.M. Meijers, *Van personenvennootschappen* (2009), blz. 127.

6 Vaststelling van titel 7:13 (vennootschap) van het Burgerlijk Wetboek, Kst. II 28 746, nr. 3 (memorie van toelichting), blz. 19/20.

7 In verbinding met artikel 3:189 lid 2 BW met betrekking tot de ontbonden maatschap.

8 Zie onder andere Asser/Maeijer 5-V, 1995, nr. 182 en, Mohr-Meijers, t.a.p., blz. 115. De Hoge Raad had dit voor de vof (Hoge Raad 28 januari 1889, W. 5735 en Hoge Raad 26 november 1897, W. 7074 – Boeschoten/Besier) en voor de cv met één beherend vennoot (Hoge Raad 14 maart 2003, NJ 2003, 327, Hovuma/Spreuwenberg) al aanvaard.

9 Hoge Raad 5 november 1976, NJ 1977, 586 (Moret Guddé Brinkman).

10 Zie ook K. Teuben, *Procederen door en tegen personenvennootschappen*, *Maandblad voor Vermogensrecht* 2009, nr. 11, blz. 275.

tijde van het maken van de beroepsfout) zijn naar mijn mening aansprakelijk, maar niet draagplichtig (tenzij dit in de maatschapsovereenkomst anders is geregeld) en zullen regres hebben op de draagplichtige maten<sup>11</sup>. In de wenk bij het arrest in *Rechtspraak Ondernemingsrecht*<sup>12</sup> wordt de vraag gesteld in hoeverre het nog vol te houden is dat de openbare maatschap geen procesbevoegdheid heeft, terwijl zij wel een afgescheiden vermogen heeft waarop kan worden verhaald<sup>13</sup>.

De Hoge Raad noemt ten slotte nog art. 7:404 BW: als de opdracht is verleend met het oog op een persoon die met de opdrachtnemer of in zijn dienst een beroep of bedrijf uitoefent, dan moet die persoon de werkzaamheden in beginsel zelf verrichten en is hij ook naast de opdrachtnemer hoofdelijk aansprakelijk voor tekortkomingen.

In geval een opdracht wordt verstrekt aan een maatschap is er dus een breed scala van (rechts)personen, die kunnen worden gedagvaard op de volgende grondslagen:

- de maten die bij het aangaan van de opdracht maat waren – art. 7:407 lid 2 BW;
- de maten die ten tijde van de dagvaarding maat waren – art. 7A:168o BW;
- de maat, met het oog op wiens persoon de opdracht werd verleend – art. 7:404 BW.

Naar mijn mening mag uit het arrest niet worden afgeleid dat de Hoge Raad door de praktijkvennootschap heen kijkt. Het is aan het Hof Den Haag om te oordelen of de juiste personen zijn aangesproken, mede onder toepassing van de door de Hoge Raad in dit arrest neergelegde rechtsregels. Ik ben benieuwd wat het hof beslist ten aanzien van maten B en C; zij waren nooit maat in de maatschap, dat waren hun praktijkvennootschappen. Voor de maten D en E geldt dat zij ten tijde van het uitbrengen van de dagvaarding geen maat waren, zij waren toen al vervangen door hun praktijk-bv's. Voor hen moet naar mijn mening worden

## Het lijkt erop dat de Hoge Raad aan achterstallig onderhoud van de maatschap is begonnen

bezien of zij ten tijde van de totstandkoming van de opdrachtsovereenkomst maat waren. Indien tussen cliënt en maatschap een langdurige relatie heeft bestaan, welk moment wordt dan gekozen? Het begin van de relatie of de verlening van de (deel)opdracht die leidde tot de procedure waarbij de beroepsfout werd gemaakt?

### Rechtbank Amsterdam

In de zaak die leidde tot het vonnis van de Rechtbank Amsterdam maakte een notaris een beroepsfout bij de verkoop van een onroerende zaak. De transactie ging mis en een van de partijen (die niet de opdrachtgever van de notaris was) vorderde van de notaris schadevergoeding. Op grond van de beroepsregels heeft een notaris de plicht te waken over de belangen van alle bij een rechtshandeling betrokken partijen.

De notaris stelt dat niet hij privé, maar de praktijkvennootschap, in dit geval een *Limited Liability Partnership* (LLP), aangesproken moet worden omdat de opdracht daaraan is verstrekt. De rechtbank vindt het niet belangrijk dat de eiser geen partij is bij de opdrachtsovereenkomst. Ook als (met de notaris) wordt aangenomen dat een opdrachtsovereenkomst tot stand is gekomen dan is die gesloten met de notaris en niet met het LLP als praktijkvennootschap. De rechtbank overweegt dat de notaris als zodanig in het handelsverkeer naar buiten treedt en in de documentatie en correspondentie rond de transactie ook als notaris werd aangeduid (in de koopovereenkomst stond dat de koper en de verkoper de notaris opdracht gaven en dat onder notaris mr. X werd verstaan).

De rechtbank is ook van oordeel dat door de wet aan een notaris verleende bevoegdheden aan een notaris persoonlijk toekomen op grond van zijn benoeming in het ambt. Alleen de notaris zelf, en niet de organisatie waarin hij zijn werkzaamheden uitvoert, kan een rechtsverhouding met een cliënt aangaan. De rechtbank haalt artikel 16 van de Wet op het notariatsambt aan waarin staat: 'Het verrichten van wettelijke werkzaamheden en werkzaamheden die de notaris in samenhang daarmee pleegt te verrichten, berust op een overeenkomst tussen de notaris en de cliënt.' Tot slot wordt ook hier art. 7:404 BW genoemd. De slotsom van de rechtbank is dat de notaris persoonlijk een contractuele relatie aangaat en daar ook voor aansprakelijk is.

Hoewel de notaris meer een 'instituut' is dan de advocaat, is deze uitspraak ook van belang voor advocaten. Volgens de Advocatenwet is een advocaat iemand die in elk geval zijn rechtenbul heeft gehaald (art. 2 lid 1). Hij of zij oefent de praktijk uit (art. 10) en treedt in rechte op (art. 11). Kortom, de Advocatenwet kent de praktijkvennootschap niet, die komt pas aan de orde in de Verordening op de praktijkrechtspersoon. En dan nog is het de advocaat die de rechtspraktijk uitoefent *binnen* de praktijkvennootschap (art. 4 Verordening). Ook worden advocaten regelmatig wegens hun persoonlijke capaciteiten uitgezocht. Ik verwacht dat hoger beroep zal worden ingesteld.

### Gevolgen

Vanouds is de maatschap de rechtsvorm waarin advocaten gezamenlijk hun beroep uitoefenen. Daarbij wordt tegenwoordig vaak mede gebruikgemaakt van een zogenaamde praktijkvennootschap (bv of LLP). Het streven naar beperking van aansprakelijkheidsrisico's speelt hierbij een rol, maar de wettelijke regels van de overeenkomst van opdracht 'denderen' hier door het aansprakelijkheidsregime van de maatschap heen.

Om de risico's van persoonlijke aansprakelijkheid voor samenwerkende advocaten te beperken, lijkt mij dat een opdracht altijd aan het kantoor (de bv, maatschap of LLP) verstrekt moet worden. Daarbij kan in de overwegingen van

11 Zie ook onderdeel 2.7 van de conclusie van de advocaat-generaal.

12 Zie noot 1 (geen auteur vermeld).

13 In Mohr-Meijers, t.a.p., blz. 135 wordt dezelfde vraag gesteld.

de opdrachtovereenkomst worden vermeld dat de opdrachtgever dit kantoor heeft uitgezocht vanwege de collectieve kwaliteiten. Het is de vraag of dit altijd de realiteit zal weerspiegelen, maar art. 7:404 BW is van regelend recht, er kan van worden afgeweken. Ook kan in de algemene voorwaarden worden opgenomen dat beperkingen van de aansprakelijkheid die voor het kantoor zijn geformuleerd óók en overeenkomstig zullen gelden in het geval een individuele beroepsbeoefenaar aansprakelijk kan worden gehouden. In de beroepsaansprakelijkheidsverzekering zal moeten worden opgenomen dat niet alleen de aansprakelijkheid van het kantoor is gedekt, maar ook die van de daarin werkzame personen.

Art. 7:407 lid 2 BW (opdracht aan twee of meer personen tezamen die dan allen hoofdelijk aansprakelijk zijn) geldt naar

mijn mening niet indien een opdracht wordt verleend aan een rechtspersoon, bijvoorbeeld een bv of LLP. Dat levert een relatief voordeel voor deze laatste rechtsvormen op. Maar ook de maatschap kan de aansprakelijkheid voor gelijke delen weer 'terughalen' omdat art. 7:407 lid 2 BW van regelend recht is. In de algemene voorwaarden van de maatschap zou dan kunnen worden opgenomen dat een opdracht die door de maatschap is aanvaard, geldt als een opdracht aan één opdrachtnemer en dat ter zake slechts de maatschap en haar maten aansprakelijk zijn, de laatsten (overeenkomstig art. 7A:1680 BW) voor gelijke delen.

De indiening van het wetsvoorstel personenvennootschap was voor veel samenwerkende beroepsbeoefenaren reden om hun maatschap om te zetten in een bv, nv of in een buitenlandse

rechtsvorm met beperkte aansprakelijkheid, bijvoorbeeld het *Limited Liability Partnership* – LLP. Zij hikten aan tegen de hoofdelijke aansprakelijkheid van vennoten in de toekomstige openbare vennootschap. Inmiddels is dat wetsvoorstel ingetrokken – tot tevredenheid van ondernemersorganisaties, maar wat bij juristen tot de verzuchting leidde dat we weer zijn teruggeworpen op een vermolmd, 175 jaar oude wettelijke regeling. Misschien dat de Hoge Raad daarom aan wat achterstallig onderhoud van de maatschap is begonnen. Dit arrest zal echter niet tot een *revival* van de maatschap leiden. Integendeel, de maatschap lijkt voor samenwerkende beroepsbeoefenaren een rechtsvorm met een verhoogd risico te zijn geworden. Afgewacht moet worden of dat ook voor de bv, nv en het LLP geldt. <<

(advertenties)

## ONS TRAININGSAANBOD VOOR 2013:

### BEROEPSOPLEIDING TOT ADR SPECIALIST/LEGAL MEDIATOR

**Start 3 oktober 2013**

21 daagse allround Beroepsopleiding. Academisch werkniveau met minimaal 5 jaar werkervaring. Met de beroepsopleiding van het Amsterdams ADR Instituut kiest u voor een brede opleiding waarin u wordt geschoold in onderhandelen, mediation en partijbegeleiding. Naast theorie en het aanleren van praktische vaardigheden besteden wij veel aandacht aan de ontwikkeling van uw attitude in het omgaan met conflicten.

### HARVARD ONDERHANDELEN BASIS

**31 oktober en 1 november 2013, Amsterdam**

De Harvard-methode is een onderhandelingsmethode die inmiddels wereldwijde erkenning geniet. De methode is erop gericht een verstandige en efficiënte overeenkomst te bereiken, die meer oplevert dan een compromis.

### TRAINING ADVANCED NEGOTIATIONS DOOR LINDA NETSCH (HARVARD LAW SCHOOL)

**27 en 28 november 2013, Amsterdam**

Iedereen onderhandelt. Doorgaans op intuïtie en dikwijls met wisselend succes. De mate van dit succes is niet alleen afhankelijk van de manier van communiceren tijdens de onderhandelingen, ook bij de voorbereiding is het van groot belang inzicht te hebben in conflicten en onderlinge communicatieprocessen.

In deze training krijgt u door theorie, oefening en feedback de vaardigheden aangereikt om onderhandelingen zo te laten verlopen dat u het beste resultaat voor uzelf en/of uw cliënt bereikt.

het  
**amsterdams**  
adr instituut



Voor meer informatie  
en inschrijving:

Telefoon: 020-525 37 49  
E-mail: [adr-fdr@uva.nl](mailto:adr-fdr@uva.nl)  
[www.adrinstituut.nl](http://www.adrinstituut.nl)

**Neem een voorsprong in ontwikkeling en ervaring!**

# Hoogste tijd voor certificering van financiële advocatuur

Nogal wat advocaten presenteren zich als expert in financieel recht. Om het kaf van het koren te scheiden, is certificering door experts nodig.

Rob Schotsman<sup>1</sup>

En rondje langs de websites van advocatenkantoren die zich bewegen op het terrein van financieel recht laat zien dat zij zich, zonder uitzondering, laten voorstaan op hun 'diepgaande kennis', 'hoogwaardige kennis', 'klinkende resultaten', 'bijzondere expertise' en 'grote expertise'. Verder zijn ze 'ter zake kundig' en 'bij uitstek de specialist financieel recht'. Mooier kun je het inderdaad niet maken.

Maar hoe weet je als buitenstaander dat deze kantoren echt over die 'bijzondere expertise' of 'hoogwaardige kennis' beschikken? Hoe kies je op kwaliteit, zeker in een situatie waarin iedereen zich laat voorstaan op kwaliteit? En hoe weet je als klant dat je een kwalitatief goede advocaat financieel recht in de arm neemt die opkomt voor jouw belangen? Vertrouwen in de financiële sector is een actueel thema. Nederlanders vertrouwen hun loodgieters veel meer dan bankiers en verzekeraars, zo bleek recent uit een onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Zouden advocaten financieel recht dan wel een groot vertrouwen genieten? Waarschijnlijk niet.

Neem alleen al het rechtsgebied zelf. Mijn ervaring is dat maar weinigen in

staat zijn zelfstandig hun weg te vinden in het financieel recht. Velen hebben deze intellectuele sprong met de komst van de abstracte en holistische Wet op het financieel toezicht niet gemaakt. Het rechtsgebied is complex en dynamisch. Ga er maar aan staan. Zouden advocaten financieel recht echt kunnen waarmaken dat hun kennis hoogwaardig en diepgaand is? Zelfs een specialist financieel recht als ikzelf zou dat niet zomaar durven beweren.

Door de complexiteit en dynamiek hebben de advocaten de neiging zich in de praktijk te focussen op een deelgebied of thema. De één specialiseert zich op het deelgebied beleggingsrecht en de ander op financieel toezichtsrecht en een derde op verzekeringskennis. Maar juist de kennis van het gehele juridische kader en de bijbehorende integrale en brede benadering is wenselijk en wordt ook gestimuleerd door de Europese Unie.

Neem bijvoorbeeld vraagstukken op het terrein van goed bestuur. Die worden behandeld vanuit de Wet op het financieel toezicht en het Burgerlijk Wetboek Boek 2, Rechtspersonen. Maar in 2014 komen daar de vele Europese Verordeningen en het *rulebook* van de Europese toezichthouders en de Europese Banken Unie bij. Advocaten zullen het overzicht dan helemaal kwijtraken.

Nu kan iedereen zonder enige kennis van de materie of systematiek als advocaat werkzaam zijn op het complexe financieel rechtsgebied. Eenieder kan in een geschil een klant bijstaan bij het financiële klachteninstituut KIFiD of bij de rechter zonder dat er waarborgen zijn dat de desbetreffende advocaat zich op dit rechtsgebied heeft bekwaamd. Certificering zou daarom goed zijn, niet alleen voor de klant maar ook voor advocaten financieel recht zelf. Alleen zo kan het kaf van het koren worden gescheiden.

Waarom laten advocaten financieel recht zich niet certificeren door bijvoorbeeld een breed samengestelde groep? Een groep waarin naast advocaten ook experts zitting nemen die bijvoorbeeld werken bij het ministerie van Financiën, toezichthouders De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten, de rechtbank of de Hoge Raad. Dan is hun kwaliteit geborgd, wat kan bijdragen aan het vertrouwen van klanten.

Certificering van de beroepsgroep zou bovendien erkenning betekenen van het financieel recht als iets wat je er niet zomaar bij doet. Het levert dus ook erkenning op van de professie van advocaat financieel recht. Certificering: het is de hoogste tijd. En wellicht kan de Vereniging Financieel Recht die in het najaar zal worden opgericht daarin een belangrijke rol spelen.

<sup>1</sup> Senior adviseur opleidingsinstituut NIBE-SW.



CANON  
VAN DE  
ADVOCATUUR

## Grondleggers van de advocatuur

In de nieuwe rubriek *canon van de advocatuur* presenteert het *Advocatenblad* de aartsvaders van de beroepsgroep. Wie maakten de Nederlandse advocatuur tot wat die nu is?

Robert Stiphout

Om te weten waar je naartoe gaat, moet je weten waar je vandaan komt. Onder dat motto krijgen veel Nederlandse leerlingen geschiedenisonderwijs. Maar dit door historici veelgebruikte argument om de relevantie van hun vak aan te tonen, geldt natuurlijk ook voor advocaten. Kennis van hun lange en rijke verleden geeft advocaten inzichten voor de toekomst. Dit vrij naar de Zwitserse cultuurhistoricus Jacob Burckhardt die stelde dat historische kennis niet zozeer *'klug für ein andermal'* als wel *'weise für immer'* maakt. Zou de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie bijvoorbeeld tornen aan het interne toezicht in de advocatuur als hij de overwegingen kende waarmee (vooral) juristen vroeger de huidige rechtsstaat schiepen?

De in 2011 overleden hoogleraar geschiedenis aan de Vrije Universiteit Arie van Deursen had een andere kijk op het nut van historische kennis. Volgens hem leidde leren over vroeger ook tot verbinding. Geen gezamenlijk lot zonder gedeelde geschiedenis, redeneerde hij. Kennis over vroeger draagt dus ook nog eens bij aan het clubgevoel onder doorgaans op eigen houtje opererende advocaten. Wie voor dergelijke argumenten niet gevoelig is: lezen over inspirerende collega's van vroeger is ook gewoon leuk.

Alle reden dus voor het *Advocatenblad* om (ook) in het verleden te duiken. In de aanloop naar het honderdjarig bestaan van het *Advocatenblad* in 2018 zal maandelijks een grondlegger van de advocatuur worden geportretteerd. *Advocatenblad*-redacteur Mark Maathuis en 'huishistoricus' van de Nederlandse Orde

van Advocaten Robert Sanders beschrijven om beurten en niet in chronologische volgorde de aartsvaders van de beroepsgroep. Dat wil zeggen: zij die de Nederlandse advocatuur en vaak ook de rechtsstaat van nu vormgaven.

De ervaring leert dat elke canon subjectief en soms ook arbitrair is. Dat is in deze canon natuurlijk niet anders. Suggesties of aanmerkingen zijn dan ook van harte welkom via [redactie@advocatenblad.nl](mailto:redactie@advocatenblad.nl). Wel geldt de regel dat alleen overleden personen in aanmerking komen. Dit wegens het feit dat bij levende personen eenvoudigweg niet valt vast te stellen hoe groot hun betekenis voor de advocatuur is geweest, laat staan dat de betekenis zelf kan worden omschreven. Iemand die een zegen was voor de advocatuur, kan per slot van rekening altijd nog een ramp voor de beroepsgroep worden.

Bovendien geldt het criterium dat de personen Nederlanders moeten zijn. Andere landen, zoals Frankrijk, hebben een eigen canon. Het Nederlanderschap geeft ook beperking in de tijd. Gemakshalve spreken we hier van Nederlanders sinds onze voorouders de Spaanse overheersing verwierpen. En dat was in 1581, middels de zogeheten Acte van Verlatinghe. Keizer Justinianus (bekend van de gelijknamige Codex) komt er dus niet in.

Uiteindelijk zullen de hier beschreven Nederlandse erflieders van de beroepsgroep worden opgenomen in de canon van de advocatuur die het *Advocatenblad* in 2018 hoopt te presenteren. De eer van de aftrap komt op de volgende pagina Johannes Drost toe: vader van de Advocatenwet én olympisch zwemmer.





Johannes Drost  
(1880-1954)

# Vader van de Advocatenwet

CANON  
VAN DE  
ADVOCATUUR

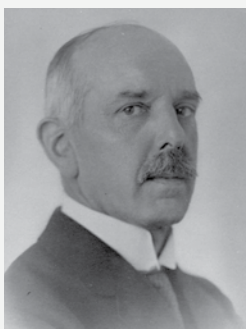
Sportieve jurist Johannes Drost (1880-1954) loodste de Nederlandse advocatuur de moderne tijd in met ontwerp van de Advocatenwet.

Robert Sanders

Met zijn derde plaats op de 200 meter rugslag tijdens de Olympische Spelen van 1900 in Parijs ging Johannes Drost de geschiedenis in als eerste Nederlander op een Olympisch podium. Zijn grootste verdienste voor de balie ligt echter niet in Olympisch zwemwater; die schuilt in zijn werk voor de Nederlandsche Advocaten-Vereeniging (NAV), de voorloper van de Nederlandse Orde van Advocaten. Drost is feitelijk de man die de 'oude' negentiende-eeuwse organisatie van de advocatuur met louter lokale ordes omvormde tot de 'moderne' en landelijke baliestructuur.

Johannes Drost werd op 22 juni 1880 geboren in Rotterdam. In 1903 rondde hij zijn rechtenstudie in Utrecht af met een promotie op het proefschrift *Rechten van aandeelhouders in naamloze vennootschappen*. Vervolgens was hij korte tijd werkzaam als bedrijfsjurist in de Rotterdamse haven tot hij in 1910 toetrad tot het advocatenkantoor van Knottenbelt & Fruin. De verbondenheid met zijn geboortestad is typerend voor Drost. Zo was hij na het Duitse bombardement in 1940, waarbij ook het kantoorpand van Knottenbelt & Fruin verloren ging, betrokken bij de wederopbouw als voorzitter van de Rotterdamse Schade-Enquête-Commissie. In *Noodzakelijk kwaad* van Joggli Meihuizen is verder te lezen dat Drost als advocaat de directies van de Rotterdamse scheepswerven verdedigde die zich na de oorlog moesten verantwoorden voor collaboratie met de Duitse bezetter. Hij schuwde daarbij de frontale aanval op een van de leden van het Bijzonder Gerechtshof niet.

Drost liet zich ook op bestuurlijk en politiek vlak gelden. In de jaren dertig was hij jarenlang lid van Provinciale Staten en woordvoerder van de liberale fractie. Lange tijd was hij lid van de raad van toezicht en ruim een decennium, van 1934 tot 1946, was hij deken van de Rotterdamse orde.



Drosts inzet bleef echter niet beperkt tot de Rotterdamse balie. Op verzoek van het NAV-bestuur leidde hij de commissie die de in 1921 gepubliceerde 'ontwerp-verzameling ereregelen' moest herzien. In 1939 presenteerde deze commissie een nieuwe set ereregels; net als bij de voorgaande regels werden de nieuwe richtlijnen niet formeel vastgesteld, maar dat stond aanvaarding ervan en het gebruik in de praktijk niet in de weg.

Johannes Drost beleefde zijn *finest hour* bij de totstandkoming van een ontwerp voor de Advocatenwet. Het bestuur van de NAV had eind 1942 een commissie ingesteld onder voorzitterschap van Drost die diende te adviseren over een nieuwe en centrale organisatie voor de balie in Nederland. Door de oorlogsjaren vorderde het werk van de commissie traag, maar zij slaagde erin kort na de bezetting een ontwerp-Advocatenwet te presenteren. Daarin was voorzien in een Nederlandse Orde van Advocaten (met verordenende bevoegdheid) en een centraal tuchtcollege. Tijdens de jaarvergadering van de NAV in 1946 werd het voorstel door Drost vurig verdedigd. Indertijd bestond over zo'n centrale organisatie binnen de balie geen eenstemmigheid. De regering nam het ontwerp op hoofdlijnen over en stuurde het in juli 1948 als wetsvoorstel naar de Tweede Kamer.

Eind 1945 werd Drost tot voorzitter gekozen van de NAV en hij bleef aan het roer tot 1949. Dat hij niet de eerste landelijk deken werd, was het gevolg van het feit dat hij bij de installatie van de Nederlandse Orde de wettelijke leeftijdsgrens van zeventig jaar reeds was gepasseerd. Die leeftijdsgrens had de commissie-Drost zelf in het ontwerp opgenomen.

Hij maakte nog wel mee hoe zijn geesteskind het fundament onder de huidige balie heeft gelegd. Johannes Drost overleed op 74-jarige leeftijd op 18 september 1954 in Rotterdam. Krap twee jaar daarvoor was de Advocatenwet in werking getreden.

Foto: Stadsarchief Rotterdam, Gustaaf Hisgen (vergeefs is gezocht naar de erven van de fotograaf. Rechtenbehebbers kunnen zich melden bij de redactie).

# Civiele schadevergoeding na vrijspraak, hoe zit het ook alweer?

Wie na vrijspraak schadevergoeding wil eisen, doet er verstandig aan om in de fase van de strafzaak de mogelijke eisen van een civiel schadevergoedingsgeding alvast te verkennen.

Maria Drok<sup>1</sup>

Vaak begint een cliënt al tijdens het voorbereidend strafonderzoek over de mogelijkheden van schadevergoeding als zal blijken dat politie en justitie hem ten onrechte als verdachte hebben aangemerkt en vast komt te staan dat jegens hem onrechtmatig is gehandeld. Wanneer een verdachte wordt vrijgesproken, regelt het Wetboek van Strafvordering twee beperkte mogelijkheden om in die situatie geleden schade vergoed te krijgen. Vergoeding van kosten is – kort samengevat – aan de orde voor ondergane voorlopige hechtenis (art. 89 Sv) en voor advocaatkosten (art. 591a Sv).

## Twee maatstaven

Naast deze specifieke omschreven schade kan een gewezen verdachte ook andere schade hebben geleden door het handelen van politie en justitie – denk vooral aan inkomstenderving. Verhaal daarvan kan via een civiele procedure plaatsvinden (ex art. 6:162 BW). In het Begaclaim-arrest<sup>2</sup> uit 2006 heeft de Hoge Raad, aan de hand van vaste jurisprudentie, twee maatstaven gegeven op grond waarvan recht op schadevergoeding aan een gewezen verdachte in verband met strafrechtelijk optreden van politie en justitie op zijn plaats is. Allereerst is er ruimte om schade vergoed te krijgen als van meet af aan een rechtvaardiging voor dat optreden heeft ontbroken omdat het in strijd was met een publiekrechtelijke rechtsnorm (uit de wet of ongeschreven recht). Een goed voorbeeld is de situatie waarin een redelijk vermoeden van schuld (art. 27 Sv) vanaf het begin heeft ontbroken. De toets of voor het handelen

van politie en justitie een rechtvaardiging heeft ontbroken, is een toets ex tunc. Uit de rechtspraak volgt dat vooral op die ex tunc zaak veel pogingen om schade vergoed te krijgen sneuvelen.

Schade kan in de tweede plaats worden vergoed wanneer, ongeacht of in strijd met een publiekrechtelijke rechtsnorm is gehandeld, het geval zich voordoet dat uit de uitspraak van de strafrechter, of anderszins uit de stukken betreffende de niet met een bewezenverklaring geëindigde strafzaak, de verdachte onschuldig en de verdenking waarop het optreden van politie of justitie berustte ongefundeerd blijken te zijn. Deze maatstaf van het ‘gebleken onschuld-criterium’ is een restrictief criterium.

Deze tweede maatstaf heeft als consequentie dat door de civiele rechter getoetst moet worden of sprake is van gebleken onschuld aan de zijde van de gewezen verdachte. Het OM kiest er – vanuit doelmatigheidsoogpunt – geregeld voor selectief ten laste te leggen en zodoende niet al het mogelijke (strafrechtelijk laakbaar) handelen van een verdachte, als gebleken in het strafrechtelijk onderzoek, voor te leggen aan de strafrechter. Van deze handelingen die hetzij zijdelings aan de orde zijn gekomen in het strafrechtelijk onderzoek, hetzij beperkt onderzocht, zal de strafrechter niet vaststellen of sprake is van gebleken onschuld aan de zijde van de verdachte.

Door de civiele rechter zal vastgesteld moeten worden of deze handelingen vallen onder de reikwijdte van het gebleken onschuld-criterium; dit op basis van het strafdossier. Die exercitie is voor de civiele rechter niet eenvoudig nu de Hoge Raad zich tot op heden nog niet heeft uitgelaten over de precieze reikwijdte van het gebleken onschuld-criterium. Zo is onduidelijk

of bijvoorbeeld van een ‘flut’verdenking, waar het strafdossier niet om ging en waar in de strafzaak niet op is opgetreden (met onderzoek en dergelijke), ook ontkracht moet worden of daarvan ook de onschuld moet blijken. Zou dit zo zijn, dan is het overigens een bijna onmogelijke opgave, nu de strafrechter de verdediging in de regel niet toe zal staan onderzoek te verrichten ter ontkrachting van een verdenking die er niet toe doet. Terwijl toch in een eventueel latere civiele procedure uit dat strafdossier de onschuld zal moeten blijken.

## Schuin oog

Zelfs in de gevallen dat het feit waar het om gaat wel evident is, leidt een vrijspraak niet één op één tot gebleken onschuld. Immers, vrijspraak betekent dat de tenlastelegging niet wettig en overtuigend bewezen kan worden. Daarmee hoeft niet vast komen te staan dat de gewezen verdachte de feiten niet heeft gepleegd of dat de verdeningen ongefundeerd waren.<sup>3</sup> Wanneer schadevergoeding wordt gevorderd omdat de gewezen verdachte is vrijgesproken, dient derhalve namens de gewezen verdachte (gemotiveerd) aangegeven te worden dat (daarmee) ook is komen vast te staan dat de verdachte de feiten niet heeft gepleegd of dat de verdenking ongefundeerd was. De civiele bewijslast rust ten aanzien hiervan immers op de gewezen verdachte. Omdat die last moet worden vervuld met ‘bewijs’ uit het strafdossier is het verstandig bij zaken die zich er voor lenen ook al in de fase van de strafzaak met een schuin oog te kijken naar de mogelijke eisen van een civiel schadevergoedingsgeding.

<sup>1</sup> Advocaat bij Wladimiroff Advocaten in Den Haag.  
<sup>2</sup> HR 13 oktober 2006, NJ 2007/342, noot Vranken.

<sup>3</sup> Zie in dat kader HR 1 december 1995, NJ 1996/180.

# Kantoor in conflict

Hoe werkt mediation? Paula Boshouwers, mediationadvocaat bij ReulingSchutte, licht maandelijks een praktijkvoorbeeld door. Aflevering 1: 'Klaar met de medewerker'.

Paula Boshouwers

Partner Steven<sup>1</sup> wilde afscheid nemen van advocaat Rob. Rob werkte pas anderhalf jaar als advocaat-medewerker bij Steven, daarvoor werkte hij ruim zes jaar elders als advocaat. Zijn eerste beoordeling was goed, maar zijn tweede niet. Rob was zeer teleurgesteld en raakte gedemotiveerd. Steven maakte al snel duidelijk dat hij 'er klaar mee' was en afscheid wilde nemen van Rob.

Partner Bert, verantwoordelijk voor het personeelsbeleid, zag de spreekwoordelijke bui al hangen: intern gedoe, weggegooid geld en geen goede beurt voor het kantoor. Hij stelde partner Steven voor om mediation te proberen. Steven zag er weinig heil in, maar ging akkoord. Advocaat Rob had voor zijn gevoel weinig keus. Rob en Steven spraken af hun gesprekken vertrouwelijk te houden en alleen met beider akkoord anderen bij de mediation te betrekken. Ze bevestigden dit door de ondertekening van de mediationovereenkomst. In deze vertrouwelijke setting konden Rob en Steven hun visie geven op wat er was gebeurd. De mediator regelde dat Rob en Steven op gelijkwaardige wijze konden spreken over wat er tussen hen moest worden opgelost. Zij kregen daarvoor van de mediator evenveel tijd en de mediator vroeg bij beiden door naar de onder de standpunten liggende wensen en zorgen. De mediator vroeg Rob en Steven ook om aan elkaar te vertellen wat zij in hun samenwerking concreet van elkaar verwachtten en vroeg ook daarop

door. Die verwachtingen bleken behoorlijk uiteen te liggen.

IJsselstein Advocaten dacht met de via een headhunter geworven Rob een veelbelovende, gespecialiseerde advocaat te hebben binnengehaald, die zelfstandig zijn eigen praktijk zou opbouwen en junioren zou opleiden. En omdat hij zijn eerste zaken erg goed had gedaan was het kantoor, in elk geval Steven, gesterkt in die verwachtingen. Rob koos juist voor IJsselstein omdat hij er, al lerende en met begeleiding van een senior partner, nog



een stap dacht te kunnen maken in zijn ontwikkeling naar een zelfstandige rol binnen het kantoor.

De verwachtingen botsten. Rob was teleurgesteld in de begeleiding en voelde zich in het diepe gegooid. En het kantoor was teleurgesteld door zijn gebrek aan initiatief en de kwaliteit van zijn advisering. Toen de advocaat in een aantal zaken niet voldeed aan de hoge verwachtingen

van het kantoor, leek het Steven een uitgemakte zaak: voor Rob lag de lat te hoog.

In de mediation begrepen Steven en Rob voor het eerst van elkaar dat hun verwachtingen niet op elkaar aansloten en waardoor dat kwam. Door het stellen van toekomst- en oplossingsgerichte vragen liet de mediator partijen vervolgens de blik op de toekomst richten. Zo kwam ook meer zicht op de wederzijdse belangen. Wilden beide partijen blijven samenwerken dan was het voor beiden noodzakelijk dat de advocaat zou worden ingezet op een manier die voor het kantoor waardevol was en voor de advocaat bevredigend. Ook het voorkomen van imagoschade was aan beide kanten belangrijk. Door Steven voor kantoor te behouden zou bovendien de investering van beide kanten – waaronder een hoge fee aan de headhunter (IJsselstein) en het opgeven van een goedbetaalde baan (Rob) – niet voor niets zijn geweest.

De oplossing werd gevonden. Rob zou overstappen naar een andere afdeling binnen IJsselstein. Op die afdeling was een van de senior partners op zoek naar een goede rechterhand. Het rechtsgebied was voor Rob weliswaar nieuw, maar van het kantoor mocht hij een specialisatieopleiding volgen – dat sloot aan bij zijn wens om zich verder te ontwikkelen. Zo kon hij zonder gezichtsverlies op een niveau instromen waar hij zich prettig bij voelde. En voor het kantoor werd hij op waardevolle wijze ingezet. Advocaat tevreden, kantoor tevreden.

<sup>1</sup> De namen van partijen zijn gefingeerd, tot personen herleidbare feiten zijn veranderd.

# Netwerken: samen voor jezelf

Een groeiend aantal solo-advocaten sluit zich aan bij netwerken. Waarom? 'In je eentje op je zolderkamer ondernemen, is volstrekt ongeloofwaardig.'



Illustratie: Matthijs Sluiter

Juriaan Mensch

**E**en groeiend aantal advocaten kiest voor een toekomst als eenpitter. Maar die term dekt de lading niet, want zo alleen zijn ze niet. De eenpitters, of liever zelfstandig juridisch professionals (ook wel zp'ers), maken steeds vaker deel uit van netwerken en met behulp van de collectieve intelligentie van deze netwerken kunnen ze projecten aan die waren voorbehouden aan grote organisaties als traditionele advocatenkantoren.

Jurist Marijn Rooymans richtte zo'n netwerk op. In 2006 begon hij het Netwerk van OndernemendeJuristen dat nu 450 leden telt, van wie 60 procent (ex-)advocaat. Rooymans: 'Ik verbind mensen door kennis en contacten te delen met leuke klussen en door op het menselijk contact in te steken. Daar laat ik het bij. Zo min mogelijk opleggen en verplichten, alles strikt in het teken van het eindresultaat.'

Rooymans stelt dat juristen die zich losmaken van traditionele kantoren juist vrij willen zijn van vaste, verplichte structuren. Netwerken passen bij die gedachte. Rooymans: 'Samenwerking in het net-

werk loopt via gelegenhedencombinaties. Is de klus af dan splitst men weer op om in andere verbanden aan nieuwe projecten te werken. De meeste klussen zijn bij grote bedrijven en advocatenkantoren. Zij gebruiken het netwerk om feitelijk een soort virtueel kantoor op maat te creëren voor hun organisatie. Via het netwerk kun je opdrachten krijgen waar je in je eentje nooit voor in aanmerking komt.'

Het Netwerk van OndernemendeJuristen werd recent benaderd door een grote verzekeraar die verder dan de traditionele advocatenkantoren wilde kijken en nu werk stuurt aan een speciaal daarvoor samengesteld groepje juristen. Gelegenheidscombinaties van juristen uit het netwerk wonnen vorig jaar tot tweemaal toe een Europese aanbesteding van een ministerie. De binnengehaalde opdrachten worden vervolgens verdeeld op basis van merite. De meest geschikte persoon krijgt het werk. De cliënt bepaalt.

Binnen de netwerken zijn de deelnemers wel op zichzelf aangewezen volgens Rooymans. Hij gelooft dan ook niet in centraal bedachte collectieve voorzieningen. 'Tenzij het netwerk erom vraagt.' Aan centraal kennis inkopen bijvoorbeeld was

tot nog toe volgens hem geen behoefte. 'Er wordt gewoon onderling kennis uitgewisseld. Voor vragen van juristen of klanten weten netwerkleiden elkaars specialistische kennis makkelijk te vinden via het besloten online platform Lawyerlink. Veel in één op één contact, maar steeds vaker worden vragen ook gewoon uitgezet, en komt het antwoord vanzelf. De kennis is zo altijd vers.'

## Zolderkamer

De impact van netwerken op de arbeidsmarkt is er een die juristen niet langer kunnen negeren, volgens Rooymans. Werk wordt vaker direct uitgegeven aan de professionals in de netwerken om de bedrijven heen. 'Ik zie dat bedrijven zich bewuster omringen met netwerken van zelfstandigen. Niet alleen klanten doen dat, maar ook advocatenkantoren. 'Ik denk dat er steeds meer vraag komt naar de flexibiliteit die een netwerk van zp'ers kan bieden.'

'In deze tijd is het volstrekt ongeloofwaardig als je in je eentje op je zolderkamer aan het ondernemen bent', zegt ook Frank Kwakman, buitengewoon hoogleraar aan Nyenrode Business Uni-



## Column

# De hei op: beleid en binding

Dolph Stuyling de Lange

versity en organisatieadviseur. Hij geldt in Nederland als autoriteit op het gebied van strategie, management en organisatie van kennisintensieve professionele dienstverleners. Zijn laatste boek heet *De Ondernemende Professional*, en geeft een beeld van de voor- en nadelen van ondernemen met behulp van netwerken.

Werk binnenhalen is volgens Kwakman de belangrijkste reden om je bij een netwerk aan te sluiten. De netwerken vormen zich rondom een bepaald thema – echtscheiding bijvoorbeeld. Daar ontmoeten klanten verschillende dienstverleners in de keten, van kinderpsychologen tot de juridisch professionals.

In Kwakmans visie ontstaan er twee soorten dienstverleners. In de eerste plaats zijn er de spinnen in het web die op strategisch niveau met klanten spreken. Vaak zijn dat advocatenkantoren of leiders van netwerken. Zij halen de klussen binnen, verdelen het werk en sturen de projecten aan. Daarnaast zijn er de kenniswerkers zelf, de professionals in het netwerk.

Zijn er ook nadelen aan netwerken? Kwakman: 'Vrijblijvendheid is de grootste bedreiging. Er is leiderschap nodig en een visie op wat je samen wilt bereiken. Er moeten een paar mensen zijn die vanuit passie en vakkennis en de vraag van de klant het leiderschap op zich nemen. En iedereen moet participeren: niet alleen de kenniswerkers zelf, maar ook bedrijven of overheden.' Tot slot is loyaliteit volgens hem belangrijk. Er zijn zp'ers die in drie of meer netwerken zitten, maar dat werkt niet volgens Kwakman. Dan voegen ze geen energie aan een netwerk toe.

Aan de zelfstandige juridische professionals is het volgens Kwakman om iets te gaan doen wat grote kantoren niet kunnen. Volgens hem zit veel interessante kennis inmiddels buiten de kantoren. 'Je moet als professional daarom niet uitgaan van welke kennis je in huis hebt, maar welke propositie je in de markt wilt zetten en waar je anderen aanvult. Vraagstukken vereisen meerdere disciplines, daarom is het de vraag of je vanuit één rechtsgebied kunt ondernemen. Het is belangrijker om een goed idee te hebben van wat klanten vragen. En goed begrijpen wat ondernemerschap betekent. De meeste zp'ers ervaren dat pas gaandeweg.'

Het is voor elk kantoor goed periodiek 'de hei op te gaan' om in relatieve rust na te denken over waar je bent en waar je naartoe zou willen. Zo tegen de zomer is een goed moment voor zo'n exercitie: lekker voor een deel buiten. Ruwweg kun je zeggen dat zo'n heidag twee doelen dient: het maken (of aanscherpen) van beleid en het creëren van meer onderlinge binding. Idealiter gaan beide hand in hand.

De eerste vraag is dan waarover moet worden gesproken. Wie schrijven tevoren notities met stof tot nadenken en met thema's voor discussie? Wie gaat het evenement leiden? Iemand van binnen kantoor, of juist een externe persoon die zorgt dat de discussie zakelijk en evenwichtig verloopt? De mogelijke onderwerpen kunnen zeer uiteenlopen: van strategie en positionering tot het kantoorbreed nadenken over optimale zorg voor cliënten.

Over 'strategie' wordt soms nog wel gedacht dat dit zich eigenlijk niet leent als thema voor een advocatenkantoor en het is soms inderdaad lastig. De Amerikaans advocatengoeroe David Maister schreef eens dat de strategie van een advocatenkantoor te vergelijken is met die van een indianenstam. De mannen komen 's avonds rond een vuur bijeen en besluiten op jacht te gaan op bizons – die bevinden zich twee dagmarsen verder. De volgende ochtend worden de mannen uitgezwaaid door vrouw en kinderen, maar al enkele uren later is de groep versplinterd: de een na de ander verdwijnt

achter een konijn of ander klein wild in verschillende richtingen. De bizons bereikt men nooit.

Toch is gezamenlijke focus buitengewoon nuttig. Het is zaak het gesprek daarover niet nodeloos ingewikkeld te maken: vermijd dus lange notities. Houd het beknopt en praktisch. En zorg vooral dat er een methode is om eventuele besluiten op te volgen: hoe zorg je dat niet iedereen toch weer 'achter een konijn' aangaat?

Dan de tweede vraag. Hoe versterken en verdiepen we de onderlinge band binnen het kantoor? Alleen samen de jaarcijfers vaststellen en strategie bespreken is daarvoor niet voldoende. Er moet worden gezorgd voor leuke, verbredende aspecten. Bijvoorbeeld een wandeling, maar liever nog een speurtocht met ruimte voor de deelnemers voor creativiteit en onderling plezier. Of, voor wie eens wat anders wil, een zogeheten 'opstelling'. Dit is een door de Duitser Bert Hellinger ontwikkelde methodiek om de onzichtbare krachten binnen een systeem zichtbaar te maken. Er is een aantal deskundige begeleiders die zo factoren kunnen blootleggen die het klimaat binnen een kantoor sterk kunnen bepalen, zonder dat daar ooit expliciet aandacht aan wordt gegeven.

Zorg in elk geval voor dynamiek en gezelligheid – eindig met een borrel en diner (maar voorkom dat deelnemers na afloop dan nog moeten rijden). Dan is zo'n heidag een ideaal middel om zowel de sfeer als de praktijk positief te beïnvloeden.



**Optijd  
Opdehoogte**

**OpMaat**

## OpMaat\_Premium

**Vind alle relevante juridische informatie. Binnen 1 muisklik.**

Met **OpMaat\_Premium** hebt u 24 uur per dag toegang tot de meest uitgebreide, overzichtelijke én actuele juridische database. Alle Sdu Jurisprudentie, wet- en regelgeving, officiële publicaties, verdragen en Europese richtlijnen en verordeningen, zijn onderling gekoppeld. Zo behoudt u steeds het overzicht. Dankzij een e-mailattendingering wordt u automatisch op de hoogte gehouden van de laatst verschenen jurisprudentie en officiële publicaties, volledig afgestemd op uw informatiebehoefte en interessegebied. U geeft zelf aan wanneer u de e-mailattendingering wilt ontvangen.

**Nu gratis 1 maand op proef.  
Ga snel naar [www.sneltotdekern.nl](http://www.sneltotdekern.nl)**



**OpMaat**

SNEL TOT DE KERN VAN DE ZAAK

**Sdu** UITGEVERS

# Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail uw verhaal of meld u aan via [redactie@advocatenorde.nl](mailto:redactie@advocatenorde.nl).

## Naar ander kantoor

**Amsing**, mw. mr. H.J.: Themis advocaten te Heerlen

**Bakels**, mw. mr. R.L.: Ekelmans & Meijer Advocaten te Den Haag

**Beijersbergen**, mw. mr. M.E.M.: Wille Donker advocaten te Alphen aan den Rijn

**Besemer**, mr. R.: Besemer Advocaten te Maastricht

**Bielars**, mr. O.A.M.: Akzo Nobel N.V. te Sassenheim

**Biesheuvel**, mw. mr. H.: Simmons & Simmons LLP te Amsterdam

**Bliek**, mw. mr. A.E.: Tom Tom International B.V. te Amsterdam

**Blokland**, mw. mr. G.M.Y.: Kranendonk Jacobs Hupkes Advocaten te Amsterdam

**Boekhoudt**, mr. J.: Dudok Bouw- en Vastgoedrecht te Amsterdam

**Boon**, mw. mr. C.M.: Houthoff Buruma te Amsterdam

**Bouyaghjdane**, mw. mr. F.: Douffet Heuts advocaten te Sittard

**Brunnikhuis**, mr. drs. R.W.A.: Buren N.V. te Den Haag

**Coppers**, mw. mr.: E.H.J.: FACTOR TWEE Advocatuur & mediation te Venlo

**Deliran**, mw. mr. S.: Meijer Advocaten & Belastingadviseurs te Den Haag

**Duijnstee**, mr. F.J.B.A.: Wintertaling Advocaten & Notarissen te Amsterdam

**Eijkeren**, mw. mr. A. van: Rischen &

Nijhuis Advocaten te Rotterdam

**Feenstra**, mr. V.R.: Loyens & Loeff (USA) B.V. te New York

**Gulick**, mr. R.H.J. van: Knuwer advocaten te Alkmaar

**Hamers**, mr. G.: SWG Advocaten te Rosmalen

**Houben - Timmermans**, mw. mr. J.A.: Daniëls Advocaten te Sittard

**Hussl**, mw. mr. S.: De Boorder Schoots Familierechtadvocaten, Mediators en Collaborative Divorce Lawyers te Amsterdam

**Jong**, mw. mr. E.N. de: Loyens & Loeff N.V. te Amsterdam

**Jong**, mr. R.N. de: DE WAARD CS Advocaten te Amsterdam

**Karakaya**, mr. K.: Stroobach Ketting Dijkers Karakaya Straffpleiters te Amsterdam

**Klymowsky**, mw. mr. E.C.: Vondst Advocaten te Amsterdam

**Kolthof**, mw. mr. C.E.: Van Doorn cs te Amsterdam

**Kuijs**, mw. mr. S.: Knuwer advocaten te Alkmaar

**Linde**, mw. mr. A. van der: Boels Zanders Advocaten te Eindhoven

**Lingen**, mr. P. van: Knuwer advocaten te Alkmaar

**Manen**, mw. mr. R. van: De Loos & Schrijver Advocaten te Wassenaer

**Overmeire - de Vilder**, mw. mr. M.A.C. van: De Vilder Advocaten te Amsterdam

**Palmen**, mw. mr. E.F.E.: Wij advocaten te

Amsterdam

**Ploemen**, mw. mr. M.A.: Crombag Oehlen Advocaten te Beek LB

**Postma**, mr. H.D.: Van der Sluis, Van der Zee & Kalmijn Advocaten te Leeuwarden

**Rijnsburger**, mw. mr. drs. P.: De Casseres Advocaten te Leeuwarden

**Rikxoort**, mr. B. van: Debije Van Kooij Advocaten te Rotterdam

**Roorda**, mr. P.: DE WAARD CS Advocaten te Amsterdam

**Scheurink**, mr. J.G.C.: Snijders Advocaten BV te Den Bosch

**Siebenga**, mw. mr. A.W.: VANDAAG Advocaten en Mediators te De Bilt

**Sigtenhorst**, mr. R. van den: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam

**Staps - Geenen**, mw. mr. I.: DAAN Advocatuur te Arnhem

**Toet**, mr. J.J.: De Brauw Blackstone Westbroek N.V. te Amsterdam

**Tol**, mw. mr. M.M. van: Douffet Heuts advocaten te Sittard

**Toonen**, mr. L.H.: Willems & Van Ommeren te Loenen

**Veghel**, mr. P.G.L.: Advocatenkantoor mr. P.G.L. van Veghel te Eindhoven

**Velzen**, mr. R.J. van: Knuwer advocaten te Alkmaar

**Visser**, mw. mr. E.T.: AKD te Amsterdam

**Vlijmen**, mw. mr. S.C.A. van: Van Beekhof Bouma Weenink te Amsterdam

**Vos**, mr. C.P.: Van der Putt Advocaten te

Venray

**Vries**, mr. F.A.M. de: Clifford Chance LLP te London

**Wal**, mw. mr. T.M. van der: Utens Advocaten te Leeuwarden

**Warringa**, mr. S.A.H.J.: Noordam advocaten te Rotterdam

**Weegh**, mw. mr. T.J.E. op de: Knuwer advocaten te Alkmaar

**Wemmers**, mr. P.G.: Knuwer advocaten te Alkmaar

**Wijk**, mr. R.H.H. van: Robers Advocaten Mediators te Hengelo OV

**Wolff**, mr. D.W.: De Brauw Blackstone Westbroek, Singapore Pte. Ltd. te Singapore

## Naar nieuw(e) kantoor of associatie

**Achten Advocatuur** (mr. L.J.H.M. Achten te Zwolle)

**Advocaat Halil Dogan** (mr. H. Dogan te Amsterdam)

**Advocaat Haze** (mr. R. Haze te Rotterdam)

**Advocatenkantoor Berghs** (mw. mr. H.M. Berghs te Maastricht)

**Advocatenkantoor Cohen** (mr. R.F. Cohen te Sittard)

**Advocatenkantoor Cortet** (mw. mr. J. Cortet te Utrecht)

## Vrijheid en flexibiliteit

Sinds 2000 werkt **Wampie van Arkel** (47) als zelfstandig familierechtadvocaat. Sinds kort doet hij dat onder de naam Van Arkel Familierecht Advocatuur Mediation (Vafam) in Hendrik-Ido-Ambacht.

‘Het is prettig om zelf richting te kunnen geven aan de ontwikkeling van mijn carrière en vrij te zijn om te kiezen wanneer en met wie ik samenwerk. Momenteel ben ik een netwerk voor vFas-eeppitters aan het opzetten om die voordelen te combineren met die van een groter kantoor, zoals intervisie, overleg en opvang tijdens vakantie.’



## Krachten gebundeld

Op hun vorige kantoor, Holla Advocaten, gingen **Robin Schelvis** (34) en **Jorrit Kili-an** (33) al vriendschappelijk met elkaar om. Onlangs bundelden ze hun krachten in een eigen praktijk: Forward Advocaten in Tilburg. Schelvis: ‘Onze karakters vullen elkaar goed aan en we hebben eenzelfde visie op de advocatuur. In onze optiek dienen advocaten reëel en transparant te werken. Dat dit het mkb aanspreekt, blijkt wel uit de vliegende start die wij maken. Nu we een eigen bedrijf hebben, begrijpen we bovendien nog beter waar onze cliënten, onder wie veel mkb'ers, tegenaan lopen.’



## Zelfstandig in teamverband

Met een achtergrond als zelfstandig ondernemer was het voor **Gladys Blokland** (31) een logische stap om als advocaat ook voor zichzelf te beginnen. Dat doet ze binnen het Amsterdamse kantoor Kranendonk Jacobs Hupkes. 'Ik run een volledig eigen praktijk maar kan tegelijkertijd rekenen op intensieve begeleiding van vier ervaren advocaten, partners en een uitstekend secretariaat. Het is fijn om zelfstandig te werken binnen een hecht team. Uiteindelijk zou ik mij ook graag willen ontwikkelen op het gebied van strafrecht, het gebied waarop ik ben afgestudeerd.'



## Verrijkende ervaring

In het Friese Donkerbroek startte **Brenda van Lee** (34) onlangs haar eigen kantoor met een algemene rechtspraktijk; Advocatenkantoor Van Lee. 'Bij mijn vorige werkgever, Rechtshulp Noord Advocaten te Leeuwarden, heb ik veel geleerd. Er heerst een goede werksfeer, maar ik moest toch toegeven aan mijn persoonlijke drang naar onafhankelijkheid en zelfstandigheid. Een veelomvattende en verrijkende ervaring. Hoewel ik het dagelijks contact met mijn collega's weleens mis, heb ik warme banden met collega-advocaten en zelfstandig ondernemers, wat goed is voor een informele samenwerking en uitwisseling van kennis.'



**Advocatenkantoor De Blauwe** (mr. R.F.H. Tamboenan te Rotterdam)

**Advocatenkantoor Der Bedrosian** (mr. T. der Bedrosian)

**Advocatenkantoor Van Baarlen** (mw. mr. F. van Baarlen te Amsterdam)

**Advocatenkantoor Van Lee** (mw. mr. B.M.J.C. van Lee te Donkerbroek)

**Balkenende Advocatuur B.V.** (mr. W.J.C. Balkenende te Eindhoven)

**Coöperatie VGZ UA, afdeling Juridische Zaken & BS** (mw. mr. W.Q.G. van der Linden te Arnhem)

**Dauids Advocaten B.V.** (mr. J.P. Davids en mr. M.H. de Vries te Weesp)

**Familie recht Bilthoven** (mw. mr. E.A. Boitelle te Bilthoven)

**Fleumer Advocatuur & Mediation** (mr. J. Fleumer te Berkel en Rodenrijs)

**Forward Advocaten** (mr. J.N.A. Kilian en mr. R.P.G. Schelvis te Tilburg)

**Heilbron Advocatuur** (mw. mr. J.M.M. Heilbron te Amsterdam)

**Juriza** (mr. A.R. Munnik te Noordwijk ZH)

**Kruidhof Kremer Advocaten** (mw. mr. Kremer - Volmboek en mw. mr. E.D. Kruidhof te Emmen)

**Morisson & Foerster LLP** (mw. mr. A. De Zwart - Poler te Brussel)

**Mr. G.F. Hovestad, advocaat** (mr. G.F. Hovestad te Arnhem)

**Mr. P.W. de Best B.V.** (mw. mr. P.W. de Best te Vught)

**Nierop Advocatenkantoor** (mr. C.J. Nierop te Amsterdam)

**Noest Advocatuur** (mw. mr. A. Noest te Lisselbroek)

**Oderkerklegal** (mr. H.W.J.M. Oderkerk te Breda)

**Regelrecht Advocatuur** (mr. H.C. Sauer te Amersfoort)

**Stekelenburg Advocaten** (mw. mr. N.C. Beun, mr. drs. N.J.H. Leferink en mr. J.T. Stekelenburg te Holten)

**Stibbe Advocats** (mr. M.V. van Dijk te Luxemburg)

**Van Andel & Co** (mw. mr. R.D. van Andel te Amsterdam)

**Van Arkel Familie recht Advocatuur Mediation (Vafam)** (mw. mr. W.F. van Arkel te Hendrik-Ido-Ambacht)

**Van Eerdenburg advocatuur & mediation** (mw. mr. C.M. van Eerdenburg te Eindhoven)

## Uit de praktijk

**Berben**, mr. drs. T.A.J. Eindhoven 01-06-2013

**Bledoeg**, mw. mr. S.C. Amsterdam 01-06-2013

**Bont**, mw. mr. C.L.E. de Breda 28-05-2013

**Borger**, mw. mr. S.C. Amsterdam 01-06-2013

**Cardon**, mr. D.J.A. Den Haag 13-05-2013

**Eshuis**, mw. mr. Y.M.C.E. Amsterdam 01-06-2013

**Gels**, mw. mr. L.C.M.C. Rijswijk 01-06-2013

**Goor - Yilgin**, mw. mr. S. van Rotterdam 01-06-2013

**Groen**, mr. J. Wassenaar 07-05-2013

**Grooss**, mr. F-N. Den Haag 23-05-2013

**Hagen**, mr. J.A. Rijswijk 01-06-2013

**Hartog**, mw. mr. A.C. den Amsterdam 01-06-2013

**Heessen**, mw. mr. E.M.J.M. van Rotterdam 01-06-2013

**Hullenaar**, mw. mr. M.I. van 't Enschede 27-05-2013

**Jong**, mr. T.M. de Amsterdam 27-05-2013

**Kanninga-Jonker**, mw. mr. E. Alkmaar 31-05-2013

**Klein**, mw. mr. D. Rotterdam 01-06-2013

**Klijn**, mr. J.F. Amsterdam 16-05-2013

**Lau**, mw. mr. C. la Amsterdam 01-06-2013

**Leeuwen**, mw. mr. G.J.P. van Enschede 01-06-2013

**Sankatsing**, mw. mr. A.K.A. Amsterdam 27-05-2013

**Schepers**, mw. mr. L.N. Rotterdam 01-06-2013

**Scholten**, mw. mr. L. Amsterdam 01-06-2013

**Snijders-Storm**, mw. mr. E.J. Den Haag 20-05-2013

**Stouthart**, mr. P.J. Uden 24-04-2013

**Strikwerda**, mw. mr. N. Utrecht 31-12-2012

**Tilma**, mr. H.C.S. Rotterdam 01-06-2013

**Uittien**, mr. H. Amsterdam 01-06-2013

**Simons**, mr. P.W.P.M. Maastricht 01-06-2013

**Verburg**, mr. C. Utrecht 01-06-2013

**Zimmer**, mw. mr. K.A. Den Haag 14-05-2013

**Zwinkels**, mr. C.M.M. Leiden 16-05-2013



# 7<sup>e</sup> Nederlands-Duitse Advocatensymposium

15 en 16 november 2013 in Amsterdam

## Programma

### Vrijdag 15 november 2013

09.00 uur	Ontvangst met koffie en registratie Koepelkerk - Renaissance conferentiecenter	
09.30 uur	Opening en welkomstwoord	- mr. dr. Axel Hagedorn, advocaat & Rechtsanwalt voorzitter Duits-Nederlandse Advocatenvereniging - Prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, Rechtsanwalt Vice-president Deutscher AnwaltVerein
10:00 - 11:30 uur	Uitdagingen in bijzondere faillissementen	- mr. Rutger Graf Schimmelpenninck, advocaat, Houthoff Buruma, Amsterdam - Hans-Gerd Jauch, Rechtsanwalt, Görg Rechtsanwälte, Keulen
11.30 -12.00 uur	Koffiepauze	
12.00 - 13.00 uur	Strengere tuchtrecht noodzakelijk?	- Alexandra Mack, Rechtsanwältin, Streck, Mack und Schwedhelm, Keulen, Vizepräsidentin Kölner Rechtsanwaltskammer - mr. Marjan van der List, advocaat, Amsterdam Lid Algemene Raad Nederlandse Orde van Advocaten
13.00 - 14.00 uur	Lunch	
14.00 - 15.00 uur	Grensoverschrijdende strategieën voor kleine en middelgrote advocatenkantoren	Christoph H. Vaagt, Rechtsanwalt, Law Firm Change Consultants, München
15.00 - 15.15 uur	Koffiepauze	
15.15 - 17.00 uur	Juridische positie van de islam in het Duitse en Nederlandse recht met aansluitend discussie	Prof. Dr. Mathias Rohe, Universität Erlangen
Vanaf 18.15 uur	Grachtenrondvaart	
19.30 uur	Diner in het Scheepvaartmuseum	

### Zaterdag 16 november 2013

9.30 - 10.45 uur	De advocaat in het kort geding	- mr. Jacqueline Schaap, advocaat, Klos Morel Vos & Schaap, Amsterdam - Tanja Pfitzner, LL.M., Rechtsanwältin, Pfitzner Legal, Frankfurt
10.45 - 11.00 uur	Koffiepauze	
11.00 -12.30 uur	Flexibele werkgeverschap en aansprakelijk- problematiek	- mr. dr. Johan Zwemmer, advocaat, Boekel De Nerée, Amsterdam - mr. Thomas Regh, Rechtsanwalt, Hümmerich legal, Bonn
12.30 - 14.00 uur	Afsluitende lunch	

**Kosten:** Leden DNRV of DAV ARGE Internationaler Rechtsverkehr € 580,00 | Geen lid DNRV of DAV € 630,00 |  
Partner voor avondprogramma 15 november 2013 € 100,00 (bedragen zijn incl. 21% BTW)

Het symposium omvat in totaal 8 lesuren in het kader van de Permanente Opleiding.

Voor aanmeldingen en meer informatie: [info@dnrv.net](mailto:info@dnrv.net)



Deutscher Anwaltverein  
Arbeitsgemeinschaft  
Internationaler Rechtsverkehr

# Ontdek de snelste desktopprinters ter wereld.<sup>1</sup>

**Nieuw: de HP Officejet Pro X serie. Tot tweemaal zo snel als een laserprinter en tot de helft goedkoper per pagina.**

HP zet de nieuwe standaard voor zakelijk printen. In de modus 'algemeen kantoorgebruik' print de nieuwe HP Officejet Pro X serie tot 70 pagina's van professionele kwaliteit per minuut. En dat terwijl de kosten per pagina tot 50% lager liggen dan die van kleurenlaserprinters.<sup>2,3</sup>

Allemaal dankzij de revolutionaire HP PageWide-technologie. Ervaar nu zelf de voordelen.

Koop een HP Officejet Pro X via het HP Buy & Try programma. Bent u niet overtuigd, dan neemt HP de printer terug!

Maak gebruik van deze actie bij de onderstaande partners van HP.

**Koop nu via HP Buy & Try.**  
**Niet tevreden? Geld terug!<sup>4</sup>**  
[hp.nl/officejetprox](http://hp.nl/officejetprox)

## De nieuwe HP Officejet Pro X



HP PageWide  
Technology



**MISCO** Systemax Business

**OSN**

**ARP**  
NEDERLAND

**ACES Direct**  
de persoonlijke klik in IT

**Infotheek**  
voordelig automatiseren



<sup>1</sup> Guinness World Records®-record gevestigd met de modellen HP X551dw en X576dw voor de snelste tijd waarin een kleurendesktopprinter 500 vel kan printen, 6 april 2012; gecontroleerd en geverifieerd door wirthconsulting.org. Testdocumenten ISO 24734 uit testbestand met vier voorbeeldpagina's in de snelste kleurenmodus voor alle producten. Concurrerende printers: onder andere kleurenlaser- en kleurenkjetdesktop-MFP's <€1000 en -printers <€800, maart 2012. Meer informatie op [guinnessworldrecords.com](http://guinnessworldrecords.com).

<sup>2</sup> Vergelijking gebaseerd op gepubliceerde specificaties van de fabrikant van de snelst beschikbare kleurenmodus per maart 2012. Inclusief kleurenlaser-MFP's <€1000 en kleurenlaserprinters <€800 leverbaar in maart 2012 op basis van marktaandeel van IDC Q1 2012 en HP-tests in snelste kleurenmodus. Testbestand ISO 24734 met vier voorbeeldpagina's. Meer informatie: [hp.com/go/printerclaims](http://hp.com/go/printerclaims).

<sup>3</sup> Kosten per pagina (KPP) zijn gebaseerd op de meerderheid van de kleurenlaser-MFP's <€1000 exclusief btw en kleurenlaserprinters <€800 exclusief btw per maart 2012. Ga voor meer informatie naar [www.hp.com/eu/officejetprox](http://www.hp.com/eu/officejetprox).

<sup>4</sup> Actie geldig van 15 april t/m 30 juni 2013. De deelnemer kan zich binnen 20 kalenderdagen na aankoopdatum registreren voor de deelname aan dit Buy & Try programma via [www.hp.nl/buyandtry](http://www.hp.nl/buyandtry). HP houdt een administratie- en gebruiksvergoeding à € 20,00 voor elke geretourneerde printer in. Kijk voor de volledige actievoorwaarden op [hp.nl/buyandtry](http://hp.nl/buyandtry).

# Van de Geschillencommissie

Onderstaande uitspraak van de Geschillencommissie Advocatuur is bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam.

## Advocaat-mediator

*Bindend advies d.d. 6 oktober 2010/42774  
(Mrs. Van der Groen, Jonker  
en Arnoldus-Smit)*

Belangenverstrengeling advocaat-mediator;  
niet handelen als goed mediator.

### Klacht

De cliënte heeft zich tezamen met haar (toen nog) echtgenoot tot de advocaat gewend voor mediation. Volgens de cliënte was er sprake van belangenverstrengeling tussen de advocaat en de ex-echtgenoot van de cliënte. De advocaat had ten tijde van de dienstverlening een affectieve relatie met een zus van de ex-echtgenoot van de cliënte.

In het algemeen gesteld heeft de advocaat niet gedaan wat van een goed mediator verwacht mag worden en heeft hij daarvoor toch volledig gedeclareerd. Zo heeft de advocaat een niet-bestaande huurovereenkomst tussen de ex-echtgenoot en zijn zus opgevoerd, heeft hij toegelaten dat de cliënte tijdens de bijeenkomsten werd beledigd, uitgesproken en geïntimideerd door haar ex-echtgenoot, had de advocaat geen aandacht voor de rol van het huiselijk geweld van de ex-echtgenoot tijdens het huwelijk en de echtscheidingsprocedure en werd de dochter van de cliënte door de advocaat grof en onheus behandeld. Ook kwam de advocaat, voordat de akte bij de notaris passeerde, terug op het convenant door meer geld voor de ex-echtgenoot te eisen en daarbij te dreigen met een nieuwe procedure die de cliënte niet meer aankon en ook niet meer kon betalen.

Op grond van het voorgaande verzoekt de cliënte de commissie in redelijkheid en billijkheid een vergoeding vast te stellen en daartoe de openstaande facturen van 1.328,12 euro en de overeengekomen helft van de opbrengst van de verkoop van de caravan (1.500 euro) en een nog vast te stellen bedrag voor geleden emotionele schade toe te kennen.

### Verweer

De advocaat stelt zich op het standpunt dat hij zich volledig heeft ingezet voor de cliënte.

De relatie met een zus van de ex-echtgenoot van de cliënte was zakelijk. De zus van de ex-echtgenoot is bij zijn kantoor cliënte geweest en zij heeft haar broer de advocaat aanbevolen.

De bewering van de opvoering van een niet-bestaande huurovereenkomst is onbegrijpelijk. Aangezien de cliënte in de echtelijke woning verbleef en de ex-echtgenoot elders een woning moest huren, heeft deze een huurovereenkomst ingebracht die besproken is. De cliënte heeft daarbij geaccepteerd dat de huur voor die woning zou worden verrekend.

Zowel de cliënte als de ex-echtgenoot waren niet steeds bereid naar elkaars argumenten te luisteren en zich met respect naar elkaar te gedragen. De advocaat heeft partijen daarop steeds aangesproken. Overigens ontbrak bij de cliënte vaker die bereidheid. De advocaat kon niets met de mededelingen van de cliënte over huiselijk geweld. De cliënte wilde niet dat dit in de mediation zou worden besproken.

De dochter kwam toch mee, ondanks dat de advocaat had laten weten dat hij daarmee niet akkoord ging. Hij heeft de dochter proberen uit te leggen dat zij niet kon worden betrokken bij de boe-

delverdeling. Zij reageerde hier schreeuwend en scheldend op en liet weten dat zij er-voor wilde zorgen dat haar moeder alles zou krijgen en haar vader niets. De ex-echtgenoot was het niet eens met de in de akte van verdeling extra opgenomen posten en dat de door hem betaalde huur niet werd verrekend. De advocaat heeft de partijen voorgehouden dat als zij geen overeenstemming bereikten, hij zijn werkzaamheden moest neerleggen. Uiteindelijk is een compromis bereikt.

### Beoordeling

Vaststaat dat de advocaat ten behoeve van de cliënte werkzaamheden heeft verricht, waaronder het opstellen van het convenant tussen de cliënte en haar ex-echtgenoot in het kader van hun echtscheidingsprocedure. De advocaat is daarbij als mediator opgetreden. De wijze waarop de mediation is verlopen, is door de cliënte en de advocaat ieder verschillend beleefd.

Naar het oordeel van de commissie heeft de advocaat de cliënte bij de uitoefening van zijn mediatorschap niet altijd (het gevoel gegeven dat zij werd) gehoord en begrepen. Daardoor heeft bij de cliënte een gevoel van wantrouwen kunnen ontstaan hetgeen het verloop van de mediation in haar beleving niet heeft bevorderd. Gelet op de concrete omstandigheden van deze mediation had de advocaat dit moeten opmerken en hier (meer) aandacht aan moeten besteden.

De cliënte geeft aan dat zij zich op zichzelf genomen wel kan vinden in het uiteindelijke zake-lijke resultaat, zodat niet kan worden vastgesteld dat zij schade heeft geleden. Met name de post betreffende de verkoop van de caravan is niet aannemelijk gemaakt.

Wel is het zo dat de commissie van oordeel is dat de advocaat, gelet op de ontstane gevoelens van de cliënte, in zeker opzicht tekort is geschoten in zijn taakuitoefening naar de cliënte toe. Aldus heeft de advocaat in dit opzicht niet gehandeld zoals van een redelijk handelend en redelijk bekwaam advocaat mag worden verwacht. Gelet daarop is de commissie van oordeel dat de advocaat geen aanspraak kan maken op het openstaande bedrag van 1.328,12 euro.

De commissie ziet geen aanleiding voor toekenning van een vergoeding voor geleden emotionele schade nu de cliënt dit deel

van haar vordering niet nader heeft onderbouwd.

## Beslissing

De commissie verklaart de klacht gedeeltelijk gegrond. Het depotbedrag van 1.328,12 wordt aan de cliënte gerestitueerd.

## Noot

Bij de weergave van de uitspraak verdient het vermelding dat de advocaat bij de Sector Kan-ton Arnhem vernietiging heeft gevorderd van het bindend advies en veroordeling tot betaling van de onbetaalde declaratie. De kan-

tonrechter beoordeelde de motivering van de Geschillencommissie als onvoldoende, vooral omdat de argumenten van de advocaat onvoldoende waren besproken, en evenmin was uitgelegd wat 'de concrete omstandigheden van deze mediator' waren. De beslissing is daarom onbegrijpelijk bij vonnis d.d. 20 juli 2011. Voorts heeft de commissie ten onrechte geen rekening gehouden met de omstandigheid dat de advocaat handelde in zijn hoedanigheid van mediator. De beslissing wordt vernietigd. Tot een beoordeling van de onbetaalde declaraties acht de Kantonrechter zich niet bevoegd. Daartoe dient de begrotingsprocedure. <<

(advertenties)

## W WIJ ZIJN WIERINGA ADVOCATEN

Wieringa Advocaten is een kantoor met meer dan 25 advocaten in het centrum van Amsterdam. Het biedt al meer dan 50 jaar hoogwaardige dienstverlening aan ondernemingen en instellingen, zowel in Nederland als daarbuiten.

### Wieringa Advocaten zoekt stagiair Bouw & Vastgoed

Wij nodigen je uit te solliciteren als je aantoonbare belangstelling hebt voor het werken in ons team blijkend uit afstudeerrichting(en) en ervaring. Bezoek onze website voor meer informatie over deze vacature.

Je kunt je sollicitatie, voorzien van curriculum vitae en cijferlijst, binnen 14 dagen zenden aan:

Wieringa Advocaten  
t.a.v. Silvan A.B. Boer  
boer@wieringa.nl

Postbus 10100  
1001 EC Amsterdam

Ijdok 17  
1013 MM Amsterdam  
Tel. 020 624 6811

[www.wieringa.nl](http://www.wieringa.nl)

## LAUS C.S. ADVOCATEN

Laus c.s. advocaten bestaat meer dan 40 jaar. Het kantoor is al tientallen jaren tot ver buiten de regio Haarlem bekend als een kantoor met een slagvaardige niet orthodoxe maar wel betrouwbare aanpak.

Op ons kantoor treft U aan ervaren professionals die in de loop der jaren vrijwel alle uithoeken van het vak verkend hebben.

Wij leggen ons toe op ondernemingsrecht, het personen- en familierecht, arbeidsrecht en vastgoed.

Ter versterking van ons team binnen of buiten de maatschap zijn wij op zoek naar

### EEN OF TWEE ERVAREN ADVOCATEN

danwel

naar mogelijkheden een samenwerking aan te gaan met een ander kantoor teneinde de basis van beide kantoren te vergroten.

Uw reactie met CV kunt U richten aan mr. M. Koudstaal, Postbus 81, 2000 AB Haarlem of per e-mail [koudstaal@laus.nl](mailto:koudstaal@laus.nl). Meer informatie over het kantoor is te vinden op de website: [www.laus.nl](http://www.laus.nl).

# Van de tuchtrechter

De Commissie Disciplinaire Rechtspraak selecteert opmerkelijke, leerzame en vernieuwende uitspraken van de tuchtrechter. De commissie licht de interessante aspecten eruit en geeft waar nodig uitleg en commentaar. De letterlijke tekst van de uitspraken is te vinden op [tuchtrecht.nl](http://tuchtrecht.nl).

## Toevoegingen

- *Hof van Discipline, 21 mei 2012, zaak nr. 6304, LJN: YA2720. Zorg voor de cliënt. Wat een behoorlijk advocaat betaamt tegenover derden.*

Schrapping wegens aanhoudende ernstige schending regels gefinancierde rechtshulp.

Mr. X heeft sinds de invoering van het quotum van 250 toevoegingen per jaar in 2006 dit aantal jaarlijks op zeer grote schaal overschreden. Dit blijkt uit een rapport van de door de Nederlandse Orde van Advocaten in het kader van het 'project administratief toezicht' ingestelde Vliegende Brigade. Mr. X heeft daarbij toevoegingen op naam van kantoorgenoten aangevraagd, zonder dat zij hiervan wisten, terwijl die zaken door hem zelf werden behandeld. Dat mr. X, gezien zijn specialisatie, in staat is meer dan 250 zaken per jaar te behandelen doet aan de beoordeling daarvan niet af. Mr. X heeft gedurende een aantal jaren stelselmatig de regels met betrekking tot de gefinancierde rechtshulp niet nageleefd en hij heeft op verschillende manieren getracht die regels te omzeilen. Hij heeft bovendien bezwaar gemaakt tegen afwijzingen van toevoegingsaanvragen zonder opdracht van de betrokken cliënten, en daarvoor telkens een nieuwe toevoeging aangevraagd. Deze handelwijze verlangt voorafgaand overleg met en een opdracht van de cliënt. Een en ander moet bovendien schriftelijk vastgelegd worden.

Mr. X heeft bovendien kostenveroordelingen ontvangen voor toegevoegde cliënten, die hij niet met hen heeft afgerekend. Hij heeft hen daarover niet geïnformeerd. Uit het rapport van de Vliegende Brigade blijkt verder dat het kantoor van mr. X behalve een derdengeldrekening ook een rekening depotgelden heeft met een door-

lopend substantieel saldo, waarbij onduidelijk is welke bedragen daarvan aan cliënten moeten worden (terug)betaald dan wel bestemd zijn voor kantoor ter verrekoning van declaraties. Dat is in strijd met artikel 6 van de Verordening op de administratie en de financiële integriteit.

Aan mr. X zijn eerder maatregelen opgelegd wegens soortgelijke feiten. Kennelijk heeft mr. X daaruit geen lering getrokken. Daarom acht het hof, met de raad, de maatregel van schrapping gepast.

## Grenzen aan benaderen getuigen

- *Raad van discipline Arnhem, 23 juli 2012, LJN: YA 3061. Wat een behoorlijk advocaat betaamt.*

Het onaangekondigd en intimiderend benaderen van een getuige betaamt een advocaat niet.

Mr. X treedt op als advocaat van de echtgenoot van klagster in een alimentatiegeschil. Mr. X deelt klagster in een brief mede dat hij de rechtbank om nihilstelling van de alimentatie zal verzoeken, en dat zijn cliënt zich op het standpunt stelt dat klagster verzwegen inkomsten genereert. Mr. X vermeldt een drietal adressen waar klagster betaald werk zou verrichten.

Nadat klagster bij monde van haar advocaat ontkend heeft dat zij betaald werk verricht, bezoeken mr. X en zijn cliënt in de avonduren onaangekondigd deze adressen om degenen die daar wonen te bevragen over de aard en omvang van diensten die klagster voor hen verricht. Daarbij onthult mr. X dat zijn cli-

ent klagster alimentatie betaalt, zij een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid ontvangt en dat zij daarnaast werkt.

Klagster verwijt mr. X dat hij een drietal relaties van haar onaangekondigd heeft bezocht en geïntimideerd, met als doel hun een verklaring te ontlokken, en dat hij hun daarbij mededelingen heeft gedaan waardoor zij in haar persoonlijke levenssfeer is getroffen. Mr. X stelt zich op het standpunt dat het hem vrij staat potentiële getuigen te benaderen. Hij ontkent getuigen te hebben geïntimideerd.

De raad is van oordeel dat mr. X zich door de getuigen samen met zijn cliënt onaangekondigd te bezoeken, zich niet heeft gedragen als een behoorlijk advocaat betaamt. Alle getuigen hebben verklaard dat zij zich geïntimideerd voelden. Bovendien heeft mr. X aan de getuigen informatie verstrekt die tot de persoonlijke levenssfeer van klagster behoort. Ook dat acht de raad laakbaar.

De raad legt mr. X een waarschuwing op.

## Verificatieplicht

- *Raad van discipline 's-Gravenhage, 27 augustus 2012, LJN: YA 3824. Vrijheid advocaat; wat een behoorlijk advocaat betaamt.*

In beslagrekest gestelde 'ontmanteling' onjuist.

Mr. X trad in een conflict tussen klagster en haar voormalig directeur op voor de voormalig directeur. Hij vroeg in die hoedanigheid verlof voor het leggen van beslag op onroerende zaken van klagster en onder derden. In het verzoekschrift stelde mr. X dat klagster doende was haar onderneming 'te ontmantelen'. Klagster verwijt mr. X dat hij in het beslagrekest onjuistheden heeft

opgenomen, met name de passage over ‘ontmanteling’.

De raad stelt als regel voorop dat de advocaat bij het behartigen van de belangen van zijn cliënt een grote mate van vrijheid toekomt, en overweegt dat de advocaat in het algemeen mag afgaan op de informatie die de cliënt hem verstrekt. Verificatie van deze informatie is geboden als de informatie mogelijk onjuist is of als uit andere bronnen anders blijkt. Deze regel geldt met name voor gegevens die in het domein van de cliënt liggen.

De vermelding in het beslagrekest dat sprake is van ‘ontmanteling’, acht de raad te vergaand en daarmee onzorgvuldig. Hiervan was geen sprake, en mr. X had dit door raadpleging van de openbare registers kunnen en moeten weten.

De raad verklaart de klacht gegrond en legt mr. X een waarschuwing op.

## Schikkingsonderhandelingen

- *Hof van Discipline, 10 december 2012, zaak nr. 6289, LJN: YA 4387. Wat een behoorlijk advocaat betaamt ten aanzien van de wederpartij.*

Citeren uit schikkingsonderhandelingen is niet toegestaan.

Mr. X citeert in een processtuk een aantal e-mailberichten die hij met klager heeft gewisseld om een schikking tussen hun cliënten tot stand te brengen. Ter verklaring van zijn handelwijze voert mr. X aan dat deze citaten het bestaan van de

bereikte schikking bewijzen en dat het belang van zijn cliënt deze handelwijze bepaaldelijk vordert.

Volgens het Hof van Discipline was er geen sprake van een situatie waarin mr. X geen andere weg restte dan de bewuste e-mailberichten aan te halen. Zijn handelwijze maakt het verloop van het onderhandelingsproces duidelijk, terwijl dat niet noodzakelijk was. Mr. X had kunnen volstaan met de stelling dat na onderhandelingen een overeenkomst tot stand was gekomen, eventueel onder vermelding van de inhoud daarvan. Juist het onderhandelingsproces moet kunnen plaatsvinden zonder de vrees dit in een procedure tegengeworpen te krijgen.

Het hof legt mr. X, anders dan de raad die de klacht ongegrond oordeelde, een waarschuwing op.

### Noot

Over de inhoud van schikkingsonderhandelingen mag niets zonder toestemming van de advocaat van de wederpartij aan de rechter worden meegedeeld (Gedragsregel 13). Over het resultaat daarvan wel, met dien verstande dat op confraternele correspondentie waaruit dat resultaat blijkt in rechte alleen een beroep mag worden gedaan als het belang van de cliënt dat ‘bepaaldelijk vordert’ (Gedragsregel 12 lid 1). Dat is niet snel het geval. Meestal kan worden volstaan met vermelding van het resultaat van de schikkingsonderhandelingen. Wordt dat door de wederpartij ontkend en raakt de andere partij daardoor in bewijsnood, dan kan, na overleg met de wederpartij en zo nodig na raadpleging van de deken, een beroep worden gedaan op correspondentie die het bestaan van de overeenkomst bewijst.

## Intimidatie wederpartij

- *Hof van Discipline, 13 april 2012, zaak nr. 6200, LJN: YA 3362. Vrijheid advocaat; wat een behoorlijk advocaat betaamt.*

Onvoldoende afzijdig gehouden bij bezoek aan het pand waar wederpartij aan het werk was.

Mr. X heeft zich op 4 mei 2010 met zijn cliënten en een medewerker van een beveiligingsbedrijf begeven in het pand, waar klager op dat moment op zijn werkkamer aan het werk was. De klacht bevat onder meer het verwijt aan mr. X dat hij zich (mede) schuldig had gemaakt aan intimidatie van klager.

Het hof stelt vast dat de cliënten van mr. X wilden dat klager uit het pand gezet zou worden en dat zij een gesprek wilden voeren met een medewerker van klager. Met het oog op dat gesprek zou mr. X met zijn cliënten zijn meegegaan. Hierover hebben zij van tevoren afspraken gemaakt. Deze wijze van gezamenlijk optreden droeg het risico in zich dat klager daardoor geïntimideerd zou worden. Mr. X paste op dit punt een grote mate van terughoudendheid, temeer nu hij wist dat klager in deze kwestie werd bijgestaan door een advocaat. Door zich te begeven in de richting van de etage waar klager werkzaam was en niet (bijvoorbeeld op de benedenverdieping) te wachten totdat klager het pand had verlaten, heeft verweerder zich onvoldoende afzijdig gehouden en de grens die aan de vrijheid van zijn optreden is gesteld overschreden. Op dit onderdeel is de klacht gegrond.

Het hof laat de maatregel van de raad (enkele waarschuwing) in stand.

# Zorg goed voor ze...

Bijvoorbeeld met een collectieve pensioenregeling, WIA-excedent- of ziekteverzuimverzekering geadviseerd door Niehoff Werning & Kooij. Met meer dan 35 jaar ervaring kennen wij de personeelssituatie op advocatenkantoren en weten wij waar de valkuilen zitten. Uw personeel verdient tenslotte het beste. Zij blij, u blij... Dan kunt u zich vanaf nu weer bezighouden met vakinhoudelijke zaken.

**Zekerheid is dichterbij dan u denkt.**

[www.nwk.nl](http://www.nwk.nl)



**Niehoff Werning & Kooij**  
financieel adviseurs voor advocatuur en notariaat

# ADVOCATUUR CONGRES 2013

## Breng uw kantoor strategisch in conditie tijdens het ADVOCATUUR CONGRES 2013.

De advocatuur leek tot enige jaren geleden onaantastbaar voor de economische tegenwind. De omzetten - en dikwijls ook de winsten - groeide ieder jaar gestaag. De laatste tijd zien we een kentering. Bij veel advocatenkantoren daalt de omzet of blijft deze hooguit gelijk. Toch zijn er nog steeds advocatenkantoren die niet vatbaar lijken voor de barre economische omstandigheden. Het geheim van deze 'winnende' kantoren? Een duidelijke strategie en een topconditie om deze strategie met het hele kantoor in praktijk te brengen.

Als advocaatbestuurder of directeur van een advocatenkantoor staat u aan het roer om het strategieproces te coördineren. Maar minstens even belangrijk is het dat u uw organisatie strategisch fit maakt en houdt. Er wordt in dit proces veel van u als leidinggevende verwacht. Want hoe krijgt u uw partners en uw medewerkers zo ver om gezamenlijk strategische keuzes te maken en uit te voeren? Het Advocatuur Congres 2013 helpt u hierbij.

In twee zeer intensieve dagen krijgt u handvatten voor het ontwikkelen van een visie, het neerzetten van een strategie en de implementatie daarvan. Toonaangevende sprekers bieden u de nieuwste inzichten over onderwerpen als innovatie, strategie, marketing, leiderschap en personeelsmanagement.

Het Advocatuur Congres heeft zich ontwikkeld tot hét jaarlijkse inspiratiemoment voor bestuurders van advocatenkantoren. Samen met ongeveer 50 deelnemers kunt u hier inspiratie en actuele kennis opdoen én met collega-bestuurders sparren over kwesties uit de dagelijkse praktijk.

### Opleidingscertificaat

Na afloop van het congres ontvangt u een op naam gesteld opleidingscertificaat met hierop vermeld het aantal opleidingsuren (14), de namen van de inleiders en een samenvatting van het programma.

### Congresprijs & inschrijven

Het Advocatuur Congres 2013 vindt plaats in Hotel Houten te Houten, direct gelegen aan de A27. Desgewenst wordt u donderdagmorgen 8.45 uur opgehaald en vrijdagmiddag 17.00 uur gebracht van en naar het Centraal Station te Utrecht. De congresprijs bedraagt € 1.850,-. Dit is inclusief 2 x lunch, dinerbuffet en 2 x borrel. Indien u blijft overnachten komt hier € 130,00 bij. Iedere tweede en volgende deelnemer van dezelfde organisatie ontvangt een korting van € 150,-. Genoemde prijzen zijn exclusief BTW. De deelname is definitief na volledige betaling van de factuur. Deze ontvangt u per post na inschrijving op [www.hokkenmanagement.nl](http://www.hokkenmanagement.nl).

GA NAAR [WWW.HOKKENMANAGEMENT.NL](http://WWW.HOKKENMANAGEMENT.NL)

- Voor een uitgebreide beschrijving van het programma
- Voor meer informatie over de sprekers
- Om online in te schrijven

## Thema: Strategische Fitness voor Advocatenkantoren

7 en 8 november te Houten

- Topsprekers op het gebied van strategie en management
- Toegesplitst op de praktijk bij advocatenkantoren
- Volop ruimte voor interactie en discussie

### Programma

Binnen het thema 'Strategische Fitness voor Advocatenkantoren' komen uiteenlopende zaken aan de orde zoals strategie, innovatie, leiderschap, personeelsmanagement, 'het meekrijgen van de organisatie' en acquisitie. De sprekers zijn stuk voor stuk belangrijke managementdenkers in Nederland die wetenschap weten te koppelen aan de praktijk. Het Advocatuur Congres 2013 wordt exclusief georganiseerd voor bestuurders en directeurs van advocatenkantoren. De sessies gaan dan ook over zaken die voor de deelnemers direct herkenbaar zijn. Ook tijdens de informele momenten leidt dit ongetwijfeld tot interessante gesprekken.

### Donderdag 7 november 2013

- 09.00 – 09.30 uur Ontvangst met koffie  
09.30 – 09.45 uur Opening door Bert Hokken (dagvoorzitter)  
09.45 – 12.45 uur Het stimuleren van een kansgerichte en innovatieve organisatie door prof. Jeff Gaspersz  
12.45 – 14.00 uur Lunchbuffet  
14.00 – 15.30 uur Nieuwe praktijken voor strategie en organisatie in de professional service firm door prof. Hans Strikwerda  
15.45 – 17.15 uur Strategie voor juridische dienstverleners (Ofwel, dansen van het Zwanenmeer met veel prima donna's) door prof. Theo Camps  
17.15 – 19.00 uur Dinerbuffet  
19.00 – 22.00 uur De converserende advocaat, kan dat? door prof. Steven van Belleghem  
Vanaf 22.00 uur Borrel

### Vrijdag 8 november 2013

- 09.00 – 12.00 uur Nieuwe generaties op de werkvloer: Van kenniswerkers naar kennissenwerkers, een motivatie paradox door prof. Rob Vinke  
12.00 – 13.00 uur Lunchbuffet  
13.00 – 16.00 uur Innovatie en ondernemerschap: de pijlers van het onderscheidend vermogen in de advocatuur door prof. Henry Robben  
16.00 – 16.30 uur Evaluatie en afsluiting  
Vanaf 16.30 uur Borrel



**HOK  
kEn**  
Management & Advies